

**Uitgebreide rapportage
van de 18 projecten
'Criminaliteitspreventie
via buurtbeheer'**

Behorend bij het rapport
'Voormeting procesevaluatie
projecten Criminaliteitspreventie
via buurtbeheer'

Amsterdam, 1 oktober 1992
Van Dijk, Van Someren en Partners
Robert van Overbeeke
Paul van Someren
m.m.v. Han Bruinink

Inhoud

	pagina:
Inleiding	7
1 Amersfoort	9
1.1 Respons	9
1.2 Inhoud project	9
1.3 Cijfers	11
1.4 Open vragen	12
1.5 Conclusie	17
2 Amsterdam-Noord	19
2.1 Respons	19
2.2 Inhoud project	19
2.3 Cijfers	22
2.4 Open vragen	23
2.5 Conclusie	27
3 Amsterdam-De Pijp	29
3.1 Respons	29
3.2 Inhoud project	29
3.3 Cijfers	31
3.4 Open vragen	32
3.5 Conclusie	37
4 Arnhem-Malburgen	39
4.1 Respons	39
4.2 Inhoud project	39
4.3 Cijfers	41
4.4 Open vragen	42
4.5 Conclusie	44
5 Dordrecht-Bleijendoek	45
5.1 Respons	45
5.2 Inhoud project	45
5.3 Cijfers	46
5.4 Open vragen	46
5.5 Conclusie	47
6 Dordrecht-Oud Krispijn	49
6.1 Respons	49
6.2 Inhoud project	49
6.3 Cijfers	50
6.4 Open vragen	50
6.5 Conclusie	51

Inhoud (vervolg)

	pagina:
7 Dordrecht-Staart West	53
7.1 Respons	53
7.2 Inhoud project	53
7.3 Cijfers	54
7.4 Open vragen	54
7.5 Conclusie	56
8 Eindhoven-De Bennekel	57
8.1 Respons	57
8.2 Inhoud project	57
8.3 Cijfers	58
8.4 Open vragen	58
8.5 Conclusie	60
9 Eindhoven-Woensel West	61
9.1 Respons	61
9.2 Inhoud project	61
9.3 Cijfers	62
9.4 Open vragen	63
9.5 Conclusie	68
10 Enschedé-Stroinkslanden/Wesselerbrink	69
10.1 Respons	69
10.2 Inhoud project	69
10.3 Cijfers	70
10.4 Open vragen	71
10.5 Conclusie	75
11 Groningen-Beijum/Lewenborg	77
11.1 Respons	77
11.2 Inhoud project	77
11.3 Cijfers	78
11.4 Open vragen	79
11.5 Conclusie	82
12 Groningen-Oosterparkwijk	83
12.1 Respons	83
12.2 Inhoud project	83
12.3 Cijfers	85
12.4 Open vragen	85
12.5 Conclusie	88
13 Helmond-Binnenstad Oost	89
13.1 Respons	89
13.2 Inhoud project	89
13.3 Cijfers	90
13.4 Open vragen	91
13.5 Conclusie	96

Inhoud (vervolg)

	pagina:
14 Maastricht-Malberg	97
14.1 Respons	97
14.2 Inhoud project	97
14.3 Cijfers	98
14.4 Open vragen	99
14.5 Conclusie	102
15 Nijmegen-Wolfskuil	103
15.1 Respons	103
15.2 Inhoud project	103
15.3 Cijfers	104
15.4 Open vragen	105
15.5 Conclusie	110
16 Rotterdam-Spangen	111
16.1 Respons	111
16.2 Inhoud project	111
16.3 Cijfers	114
16.4 Open vragen	115
16.5 Conclusie	120
17 Rotterdam-Tarwewijk	121
17.1 Respons	121
17.2 Inhoud project	121
17.3 Cijfers	124
17.4 Open vragen	124
17.5 Conclusie	125
18 Utrecht-West (Lombok)	127
18.1 Respons	127
18.2 Inhoud project	127
18.3 Cijfers	128
18.4 Open vragen	130
18.5 Conclusie	135

Bijlagen

Bijlage 1: De vragenlijst

Bijlage 2: Interpretatie van de DDQ-resultaten

Inleiding

Voor u ligt de uitgebreide rapportage, behorende bij het rapport 'Voormeting procesevaluatie projecten 'Criminaliteitspreventie via buurtbeheer''. De complete rapportage bestaat uit drie delen: een hoofdrapport, het onderhavige uitgebreide rapport en een bijlage met alle gespreksverslagen. De gespreksverslagen zijn om redenen van vertrouwelijkheid niet voor derden verkrijgbaar. In het beknopte hoofdrapport zijn de opzet, werkwijze, de gebruikte instrumenten en generale uitkomsten en conclusies gepresenteerd. Daar gaat het dus om de grote lijn.

In de onderhavige uitgebreide rapportage wordt per project de uitkomst gepresenteerd van de gegevens die met de vragenlijst zijn verzameld. Deze vragenlijst (zie bijlagen 1 en 2) bestond uit twee delen:

- de DDQ; een standaardenquête, waarmee de bereidheid gemeten wordt om een innovatie zoals crimi-buurtbeheer in te voeren;
- een serie open vragen.

De vragenlijst is in de periode september 1991 tot januari 1992 per project uitgezet onder de belangrijkste participanten in het desbetreffende project (zie voor procedure, aanpak en conclusies het hoofdrapport).

De weergegeven stand van zaken is die van het derde/vierde kwartaal van 1991.

In het onderhavige rapport worden de resultaten per project weergegeven. De projecten staan in alfabetische volgorde van de plaatsnaam.

Per project wordt eerst ingegaan op de respons op de vragenlijst, vervolgens wordt kort ingegaan op de inhoud van het project. In elke projectbeschrijving volgt dan een tabel met de scores op de DDQ (Decision Determinants Questionnaire), dan een tabel met het rapportcijfer, daarna een aantal tabellen met de antwoorden op de open vragen en hun frequenties. De tabellen waarin afgeronde, niet uitgevoerde of geplande maatregelen worden gepresenteerd, worden vaak niet van commentaar voorzien, omdat ze voor zichzelf spreken.

Het geheel wordt voorafgegaan door een inlegvel met uitleg. Deze kan uit het rapport genomen worden, waardoor men bij lezing van de tabellen steeds de uitleg erbij heeft.

Bij het verwerken van de standaardenquête, waarvoor Nederlandse normen bekend zijn¹, bleek dat er sprake was van een verrassend (positief) resultaat. Alle buurtbeheerprojecten scoorden ruimschoots gunstiger dan de norm. Dat betekent dat de bereidheid om buurtbeheer in te voeren bij alle projecten erg groot is. Men dient dit bij het lezen van de hierna volgende resultaten in het achterhoofd te houden. Een willekeurig buurtbeheerproject kan dus in vergelijking met andere buurtbeheerprojecten relatief ongunstig scoren op een bepaald aspect, maar ten opzichte van de bestaande norm is dat nog altijd een zeer acceptabele score.

---

¹ Deze Nederlandse normen zijn gebaseerd op de afname van de standaardenquête in een zestal andere gevallen, waarbij een innovatie binnen een bestaande organisatie werd geïmplementeerd (zie onder andere Van den Bogaart en Wintels, 1988).

Bestelwijze van de rapportage

De onderhavige uitgebreide rapportage is in vijfvoud gratis ter beschikking gesteld aan de coördinatoren van de beschreven 18 projecten.

Voor nabestellingen wende men zich tot Van Dijk, Van Soomeren en Partners, Mariotteplein 9, 1098 NW AMSTERDAM, telefoonnummer 020-625 75 37 of 020-626 69 70. De prijs van de uitgebreide rapportage bedraagt fl. 45,-

Het bijbehorende hoofdrapport 'Voormeting procesevaluatie projecten 'Criminaliteitspreventie via buurtbeheer'' is zolang de voorraad strekt (na) te bestellen bij de Directie Criminaliteitspreventie van het Ministerie van Justitie, Postbus 20301, 2500 EH DEN HAAG, telefoonnummer: 070-370.7020.

1 Amersfoort

1.1 Respons

In Amersfoort is de vragenlijst oorspronkelijk verspreid onder 19 personen. Door 12 sleutelpersonen is de vragenlijst ingevuld en geretourneerd. Derhalve is de respons 63 procent. De functies van de respondenten zijn:

- coördinator bestuurlijke preventie;
- wethouder;
- hoofd afdeling Welzijn & Educatie;
- cultureel werker bij de Stichting Welzijnswerk Liendert/Rustenburg;
- projectleider (centraal niveau gemeente);
- project-secretaresse;
- medewerker afdeling wijkbeheer;
- wijkagent;
- banenpooler bij de Stichting Wie;
- senior medewerker Volkshuisvesting;
- bewoner (2x).

De respondenten blijken verspreid te zijn over diverse instanties en hiërarchische niveaus. Hieruit kan worden opgemaakt dat er een relatief breed draagvlak bestaat voor het project.

1.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een jaren zestig-wijk met een redelijk voorzieningen-niveau (winkels, scholen, overdekt zwembad). Er staat iets meer hoogbouw (4-8 etages) dan laagbouw (verhouding $\pm$ 60/40). Huur-, koop- en vrije sectorwoningen komen in ongeveer gelijke mate voor. Zodoende is er ook grote diversiteit in de bevolkingsopbouw.

De laatste jaren komen er echter veel snel doorstromende bewoners (starters, gescheiden mensen) en buitenlanders in de wijk wonen. Deze problematiek is beperkt tot enkele sub-buurtten.

Oorspronkelijk was er een projectgroep, die zich bezig hield met alle voorkomende zaken. Daarin zaten gemeente, woningbouwvereniging en welzijnswerk. Deze projectgroep bleek al snel te log. Er zijn daarom een dagelijks beheerteam (uitvoerende) en een strategisch beheerteam (beleidsniveau) onder gehangen, deels bezet door mensen uit de projectgroep.

Bovendien komt er een bewonersbeheerteam waarin onder meer winkeliers, etnische groepen, en bewoners in het algemeen zijn vertegenwoordigd. Zij volgen de uitvoering en stellen wensen en maatregelen eventueel bij. Het is mogelijk dat dit laatste team samengevoegd moet worden met het dagelijks beheerteam om de uitvoering van nabij te beïnvloeden.

Tenslotte zijn er door bewoners nog enkele steungroepen gevormd met een specifiek aandachtsveld. Er zijn bijvoorbeeld steungroepen voor groenvoorzieningen, voor speelplaatsen en voor sociale veiligheid.

Het project kent 4 speerpunten: waarvan de eerste twee het belangrijkste zijn:

- 1 Liendert schoon (vervuiling aanpakken);
- 2 Liendert sociaal veilig (onveiligheidsgevoelens aanpakken);
- 3 Verkeer (te hard rijden, fout parkeren, wrakken parkeren bestrijden);
- 4 Buitenlanders en autochtonen met elkaar laten samenleven.

Nevendoel bij dit alles is het flexibeler laten werken van de ambtelijke organisatie.

ad 1.

Hiervoor is een meldpunt opgesteld en is er wijkbeheerder met een assistent gekomen. De bedoeling is klachten snel af te handelen. Er zullen bovendien buurtbeheerders komen (banenpoolers, betaald door woningbouwvereniging), die voor technische klusjes maar ook voor het bewerkstelligen van een mentaliteitsverandering bij bewoners moeten zorgen.

De oorzaak van vervuiling ligt vaak in de woonsituatie waar flats met storkokers en te kleine vuilopslagcapaciteit veel voorkomen.

ad 2.

Het genoemde meldpunt dient ook voor meldingen over sociale onveiligheid.

Op basis hiervan brengt men de onveilige plekken in kaart. De oorzaak van deze gevoelens ligt voor een groot deel bij de slechte openbare verlichting, die meestal nog op de spaarstand uit de oliecrisis-periode staat afgesteld of door groen is overwoekerd.

Verder lopen er buurtpreventieprojecten en heeft men een cursus aangeboden aan vrouwen ('wie maakt die plekken zo? bij wie kan ik terecht als ik er wat aan wil doen?').

ad 3.

Er zijn zeven bijeenkomsten voor bewoners gehouden over leefbaarheidswensen en -klachten. Eén van deze bijeenkomsten was bedoeld voor buitenlandse mensen.

In een later stadium is er speciaal voor Marokkanen een bijeenkomst geweest.

Uit de bijeenkomsten kwam verkeer als veelgenoemd knelpunt naar voren. De rechte, brede wegen nodigen uit tot hard rijden; er wordt fout geparkeerd en wrakken staan langdurig op de openbare weg.

De dagelijks beheergroep zoekt uit welke wensen gehonoreerd kunnen worden.

ad 4.

Over buitenlandse bevolkingsgroepen is op de tien bijeenkomsten over leefbaarheid ook veel geklaagd. De oorzaak van de vrij hoge concentratie buitenlanders is dat er vrij veel grote, goedkope flats in de wijk zijn.

Er is voor Turkse bewoners nu een aparte bijeenkomst georganiseerd voor hun wensen en klachten; voor Marokkaanse mannen en vrouwen (apart) komt zo'n bijeenkomst nog.

Wat de maatregelen betreft is er al het buurthuiswerk met onder meer taallessen.

Verder wordt aan spreidingsbeleid bij woningtoewijzing gedacht.

1.3 Cijfers

1.3.1 DDQ

De scores op de DDQ-vragen geven het volgende beeld te zien. Het project scoort wat de totaalscore betreft hoger dan de meeste andere projecten. Men is in Amersfoort kennelijk zeer bereid deze vernieuwing (buurtbeheer dus) in te voeren. Met name de schaal 'omstandigheden' valt extreem gunstig uit. Het project speelt zich blijkbaar onder positief werkende omstandigheden af. Relatief het ongunstigst (maar nog altijd gunstiger dan de Nederlandse norm) pakken de schalen 'waarden', 'behoeften' en 'baten' uit. Dit betekent dat respectievelijk de aansluiting bij de bestaande werkculturen, de behoefte aan dit project bij de betrokken instanties en het verwachte voordeel nog moeite kosten of onduidelijk zijn.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 12)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.5	0.8
Waarden	0.9	0.4
Ideeën	1.6	0.5
Omstandigheden	2.2	0.6
Tijdstip	1.3	0.9
Behoeften	0.9	0.7
Weerstand	1.4	0.1
Baten	0.9	0.2
Totaalscore	1.7	0.5

Gezien de kleine standaardafwijking van de totaalscore bestaat er tussen de respondenten consensus over de meningen die men over het project heeft. Dit geldt overigens ook per schaal².

1.3.2 Rapportcijfer

Tabel 2: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	6,6	standaardafwijking:	1,1

Het gemiddelde rapportcijfer ziet er eveneens normaal uit. Aan de standaardafwijking is te zien dat de meningen over het rapportcijfer wat meer uiteenlopen dan over de DDQ-vragen.

² Een standaardafwijking tussen de 0 en 1 wordt beschouwd als indicatie voor consensus.

1.4 Open vragen

Onderstaand volgen de antwoorden op de open vragen. Niet alle respondenten hebben hier iets ingevuld. Door de onderzoekers zijn de antwoorden soms iets ingedikt.

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Efficiëntere en betere samenwerking binnen organisaties, tussen organisaties onderling en tussen organisaties en bewoners / betere afstemming van het beleid van de diverse organisaties	5
Verbetering van de leefomgeving/woonklimaat	4
Burgers (meer) betrekken bij hun omgeving	3
Afname criminaliteit	3
Efficiëntere besteding van het geld dat voor de wijk beschikbaar is	2
Verhoogd verantwoordelijkheidsgevoel door grip op openbare orde van wijkbewoners	2
Betere afstemming tussen technisch en maatschappelijk beheer	1
Netwerkvorming van betrokkenen ten behoeve van de wijk	1
Sociale controle van wijkbewoners	1
Verbetering onderling contact bewoners	1
Duidelijkheid voor de bewoners	1
Snellere afhandeling klachten	1
Bewoners die actief de wijk een ander aanzien geven	1
Voorkomen van irritaties (door integrale aanpak)	1
Bewuste keuzes woningvoorraadbeheer	1
Meer bekendheid buurtwerk	1
Lagere drempel buurtwerk	1
Nieuwe initiatieven die voorheen niet mogelijk leken	1

De meest genoemde positieve gevolgen die men in Amersfoort verwacht, hebben betrekking op integrale samenwerking, verbetering van het woon- en leefklimaat, verhoging van de betrokkenheid van bewoners en op afname van criminaliteit.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Geen	4
Niet ingevuld	3
Weerstand tegen veranderingen op werkvloer bij uitvoerende diensten / Weerstand bij gemeentelijke diensten om inzicht te geven in financiële stromen die de wijk betreffen / Weerstand bij gemeentelijke diensten om bewoners mede-verantwoordelijk te maken / Competentieproblemen	4
Te hoge verwachtingen van bewoners / Veel persoonlijke 'klagers' / De verwachting bij bewoners dat organisaties alles zullen regelen	3
Extra aandacht voor negatieve houding	1
Langdurige en moeizame startfase	1
Wraak van criminele personen	1
Doodbloeden van het project wanneer het experiment voorbij is	1

Er worden kennelijk niet veel negatieve gevolgen van het project verwacht, of de respondenten hebben hierop nog geen zicht, getuige het feit dat vaak wordt geantwoord met 'geen negatieve gevolgen' of met het blanco laten van het antwoord. De negatieve gevolgen die men noemt, hebben vooral betrekking op weerstanden in organisaties (met name de gemeente), te hooggespannen verwachtingen van bewoners (hieronder scharen we ook de antwoorden over bewoners die voor eigen belang klagen).

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	7
Geen	2
Buurtinitiatief om buurtpreventie te starten	1
Integraal woninginbraakproject in heel Amersfoort	1
Toewijzen van sectie/surveillancegroep aan wijkagent	1
Betrokkenheid buurtbewoners	1
Goede relatie buurtwerk en procesmanagement	1
Enthousiaste betrokkenheid onder een aantal ambtenaren	1

Opvallend is dat vaak geen positieve omstandigheden genoemd worden (niet ingevuld of 'geen' geantwoord). De omstandigheden die andere respondenten noemen hebben kennelijk een beperkte invloed die niet door alle respondenten opgemerkt wordt.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	2
Geen	2
Moeite bij het vinden van banenpoolers	2
Berichtgeving in locale krant	2
Fusie van welzijnsorganisaties in de wijk	1
Nieuwe taakverdeling binnen team welzijnsorganisatie	1
Weerstand bij ambtenaren vakdienst	1
Bureaucratisering van diensten en vooral mensen	1
Afhaken in groten getale van voorheen betrokken bewoners	1
Moeizame samenwerking gemeentelijke diensten en afdelingen	1
Moeite met mobiliseren en positief beïnvloeden van alle betrokkenen	1
Ingewikkelde organisatie	1
Belangenstrijd	1

Er worden meer negatieve dan positieve omstandigheden genoemd, hoewel hier ook een aantal mensen geen enkele negatieve omstandigheid weet te noemen. De knelpunten met banenpoolers en met de locale pers worden meer dan één keer genoemd. Van de overige punten valt op dat ze nogal ernstig van aard zijn (moeite met mobiliseren betrokkenen, moeite met samenwerking, bureaucratische opstelling van diensten en van mensen, in groten getal afhaken van voorheen gemotiveerde bewoners); weliswaar worden deze punten telkens door slechts één persoon genoemd maar als die uitspraken kloppen, kampt men met vrij grote obstakels.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Directe, zichtbare en geslaagde resultaten	2
Stimuleren motivatie, betrokkenheid en inzet bewoners	2
Mobilisering etnische groepen	1
Promotie-team om mensen persoonlijk te benaderen en uit te nodigen aan een concrete, voor hen interessante activiteit deel te nemen	1
Zeer korte termijn maatregelen	1
Meer voorlichting	1
Medewerking gemeente en politie	1
Goede samenwerking en communicatie tussen afdelingen binnen organisatie	1
Decentralisatie ten behoeve van maatwerk	1
Meer agenten op straat	1
Strengere straffen	1
Afschaffing van de termen 'onrechtmatig verkregen bewijs' en 'procedurefouten'	1
Heropvoeding van jeugdige delinquenten en hen taken voor de gemeenschap laten verrichten	1
Meer inzet van vakdiensten	1
Extra inzet van alle diensten, zonodig ten koste van andere wijken om te laten merken dat bewoners in deze wijk echt geholpen worden	1
Nieuwe financiële mogelijkheden	1
Verbreiding en verdieping draagvlak in de wijk	1
Koppeling aantal projecten (Op Stap, spelontwikkeling, kinderopvang)	1
Fusie van basisscholen	1

De genoemde potentiële stimulansen zijn talrijk en zeer divers van aard. Een meerderheid daarvan heeft betrekking op verhoging van de bewonersparticipatie (zichtbare resultaten, promotie-team, mobiliseren etnische groepen, zeer korte termijn maatregelen). Het lijkt erop dat dit aspect een stimulans kan gebruiken in de ogen van de respondenten.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Directe, zichtbare en geslaagde resultaten	2
Meer voorlichting	1
Mobilisering etnische groepen	1
Goede samenwerking en communicatie tussen afdelingen binnen organisatie	1
Goede overlegstructuur met bewoners en andere instellingen die in de wijk werken	1
Zeer korte termijn maatregelen	1
Decentralisatie ten behoeve van maatwerk	1
Afschaffing consequenties van procedurefouten	1
Strengere straffen op termijn	1
Meer inzet van vakdiensten	1
Koppeling van een aantal projecten (Op Stap, spelontwikkeling, kinderopvang)	1
Fusie van basisscholen	1

Het is bemoedigend te zien dat veel van de potentiële positieve stimulansen die in de vorige tabel werden genoemd, ook daadwerkelijk verwacht worden. Met name de korte termijn maatregelen en dito resultaten zijn belangrijk in verband met het verhogen van de motivatie en participatie van bewoners.

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Bezuinigingen (zowel bij gemeente als op stadsvernieuwingsgelden)	7
Niet meewerken /gebrek aan motivatie en betrokkenheid van bewoners	3
Voortijdig vertrek van personeel	2
Meer wantrouwen bij de bevolking als het project mislukt	1
Fusie-besprekingen tussen welzijnsorganisaties die negatief uitpakken	1
Mogelijk bestuurswisseling bij welzijnsorganisatie	1
Maatschappelijke ontwikkelingen die niet op wijkniveau opgelost kunnen worden (werkloosheid, discriminatie)	1
Het tijdelijke karakter van het project	1
Nog meer tolerantie jegens criminelen	1
Geen medewerking van de gemeente	1
Verliezen van contact met burgerij	1
Lange procedures voor veranderingen	1

Het is altijd goed zich bewust te zijn van de factoren die bedreigend kunnen zijn voor een project zodat men alert kan zijn op die gevaren. In bovenstaande tabel worden een aanzienlijk aantal potentiële bedreigingen geïnventariseerd. De meest genoemde zijn bezuinigingen, gebrek aan medewerking van bewoners en voortijdig vertrek van personeel. In de volgende tabel is te zien dat met name de bezuinigingen een reële bedreiging vormen.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Bezuinigingen	3
Geen	2
Gebrek aan motivatie en betrokkenheid van bewoners	1
Mogelijke stagnatie in de continuïteit van de inbreng van onze organisatie door mijn vertrek	1

De tabellen 11, 12, 13 en 14 spreken voor zichzelf; ze worden verder niet van commentaar voorzien.

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Korte termijn maatregelen (schoonmaken van de wijk, groenzelfbeheerproject)
Structuur opzetten (strategisch beheerteam, dagelijks beheerteam, bewonersbeheerteam)
Sterkte/zwakte analyse
Meldpunt opgezet
Wijkavonden (overleg bewoners)
Wijkbeheerplan opgesteld
Plan van aanpak
Strategisch plan
Wijkbeheerder en assistent-wijkbeheerder aangesteld
Twee buurtbeheerders aangesteld voor twee flatcomplexen

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen**Redenen**

Het houden van een gerichte peiling onder bewoners om te schiften in voorgenomen maatregelen	(niet ingevuld)

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Start bewonersbeheerteam
Project onderwijs en opvoeding (opvang 0-4 jarigen, extra aandacht voor allochtone kinderen en moeders)
Liendert Schoon (zwerfvuil aanpakken door scholen en bewoners)
Liendert Sociaal Veilig
Aanstellen van meer buurtbeheerders in wooncomplexen
Toezicht per complex woningen intensiveren
Voorlichting scholieren m.b.t. milieu en vandalisme
Buurtpreventie
Tuinen voor flatbewoners
Streefbeeld ontwikkelen voor woningvoorraadbeheer en woonruimteverdeling
Onderzoeken van integratiemogelijkheden en deze benutten

Tabel 14: Opmerkingen

-
- Het project staat te los van het buurtwerk. Zodoende ben ik niet voldoende op de hoogte van het project om alle vragen te kunnen beantwoorden. Er is geen overlegmoment waardoor wijkbeheer te zeer op zichzelf staat.
  - Enorme inzet
  - Diepgaande analyse
  - Door de veelheid aan betrokkenen lange aanlooptijd nodig gehad
  - De doelen zijn erg ambitieus (m.n. het opbouwen van een netwerk). Mijn inzet is een deel van de doelen te halen. Het is niet erg als er geen 100% resultaat wordt bereikt.
  - Criminaliteitspreventie via buurtbeheer valt of staat met de betrokkenheid van bewoners.
-

1.5 Conclusie

Dit project lijkt redelijk goed te lopen. De problematiek wordt breed aangepakt (veel betrokkenen, tamelijk omvangrijke organisatiestructuur, vier speerpunten die bijna aparte projecten vormen). Uit de cijfers blijkt dat het project de omstandigheden mee heeft. Bij de betrokken organisaties heeft men nog wat moeite met de andere werkcultuur en is nog niet duidelijk in hoeverre men voordeel kan verwachten van het project. Het is daarom niet verwonderlijk dat men soms meent niet zoveel behoefte te hebben aan dit project.

Enkele maatregelen zijn reeds uitgevoerd, zoals: het openen van een meldpunt, het aanstellen van wijkbeheerder en buurtbeheerders, het houden van een schoonmaakactie, het starten met een groenzelfbeheerproject.

Er zijn enkele aanloopproblemen, zoals moeite met het vinden van banenpoolers, gebrek aan medewerking van enkele instanties en bewoners. Voor dit laatste probleem wordt al een creatieve oplossing genoemd, namelijk persoonlijke benadering van bewoners. Deze obstakels lijken geen van alle een structurele belemmering te vormen voor het project.

Ernstiger zijn de dreigende bezuinigingen bij gemeente en rijk: deze zijn door de projectdeelnemers niet te beïnvloeden en vormen een fundamentele bedreiging voor het project (overigens speelt dit in alle projecten).

2 Amsterdam-Noord

2.1 Respons

In Amsterdam-Noord is de vragenlijst onder 23 sleutelpersonen verspreid en door 8 van hen ingevuld. De respons bedraagt daarmee 35%. De functies van de respondenten zijn:

- coördinatrice buurthuis;
- beleidsambtenaar (stadsdeel Noord);
- opbouwwerker;
- speeltuin-activiteitenbegeleider;
- voorzitter speeltuinvereniging;
- voorzitter van bewonerscommissie;
- woonconsulente;
- bewoner/vrijwilliger.

Ondanks het geringe aantal respondenten zijn er wel veel verschillende instanties vertegenwoordigd. Opvallende afwezigheid is echter de politie.

Overigens is de lage respons enigszins verklaarbaar door het feit dat ten tijde van de toezending van de vragenlijst reeds diverse onderzoeken en evaluaties net gehouden waren, c.q. tegelijkertijd liepen.

2.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een vooroorlogse volksbuurt met een 'goedkope' woningvoorraad. Deze woningvoorraad is vrijwel geheel in het bezit van het gemeentelijk woningbedrijf Noordwest. De buurt kent in tegenstelling tot de overige buurten uit Amsterdam-Noord een vrij dichte bebouwing. Er staat uitsluitend woonbebouwing van 2- en 3-hoog.

In de buurt wonen voornamelijk arbeiders of mensen met een laag inkomen; veel mensen zijn werkloos. De bevolkingssamenstelling is gemêleerd. De buurt was aan het vergrijzen maar veel ouderen zijn de laatste jaren vertrokken. Daarvoor in de plaats komen veelal jongeren en alleenstaanden. Op het totaal aantal bewoners is ca. 20% allochtoon; voor Amsterdam-Noord is dat vrij veel.

Op basis van de problemen en de aangegeven oorzaken uit het woonwensen-onderzoek is een plan van aanpak opgesteld. Daarin staan 21 maatregelen opgesomd, die zijn voortgekomen uit een selectie op voorkeur van bewoners (-organisaties) en voorzieningen, de praktische haalbaarheid, de snelheid waarmee de maatregelen gerealiseerd kunnen worden, de zichtbaarheid van resultaten voor bewoners en de mate waarin maatregelen leiden tot activering van bewoners op het gebied van beheer van de leef- en woonomgeving. In het plan van aanpak staat per maatregel aangegeven wat het doel van de maatregel is, welke participanten verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, welke middelen aangewend dienen te worden, de tijdsplanning alsmede het verwachte resultaat van de maatregel.

De maatregelen richten zich voornamelijk op het terugdringen van de criminaliteit, onveiligheid(-sgevoelens) en verval en het vergroten van de betrokkenheid van de bewoners. Bij dit laatste zijn participatie en informatie van groot belang.

Bij de start van buurtbeheer is er een brede initiatiefgroep in het leven geroepen, waarin vrijwel alle bij het project betrokken organisaties/instellingen participeerden. Deze groep omvatte tezamen zo'n 35 mensen en vergaderde zeswekelijks. Ter

voorbereiding van de initiatiefgroep, en ter behartiging van van de dagelijkse gang van zaken was er een agendacommissie ingesteld. Het voorzitterschap van zowel de initiatiefgroep als de agendacommissie werd vervuld door de projectcoördinator, afkomstig van het gemeentelijk woningbedrijf Noordwest. Al snel bleek deze organisatiestructuur te kampen met een aantal problemen:

- beide organen waren te groot;
- beide organen waren amorf (er zitten heel verschillende invalshoeken en belangen bij elkaar);
- de mandatering was niet helder;
- het geheel was nogal vrijblijvend.

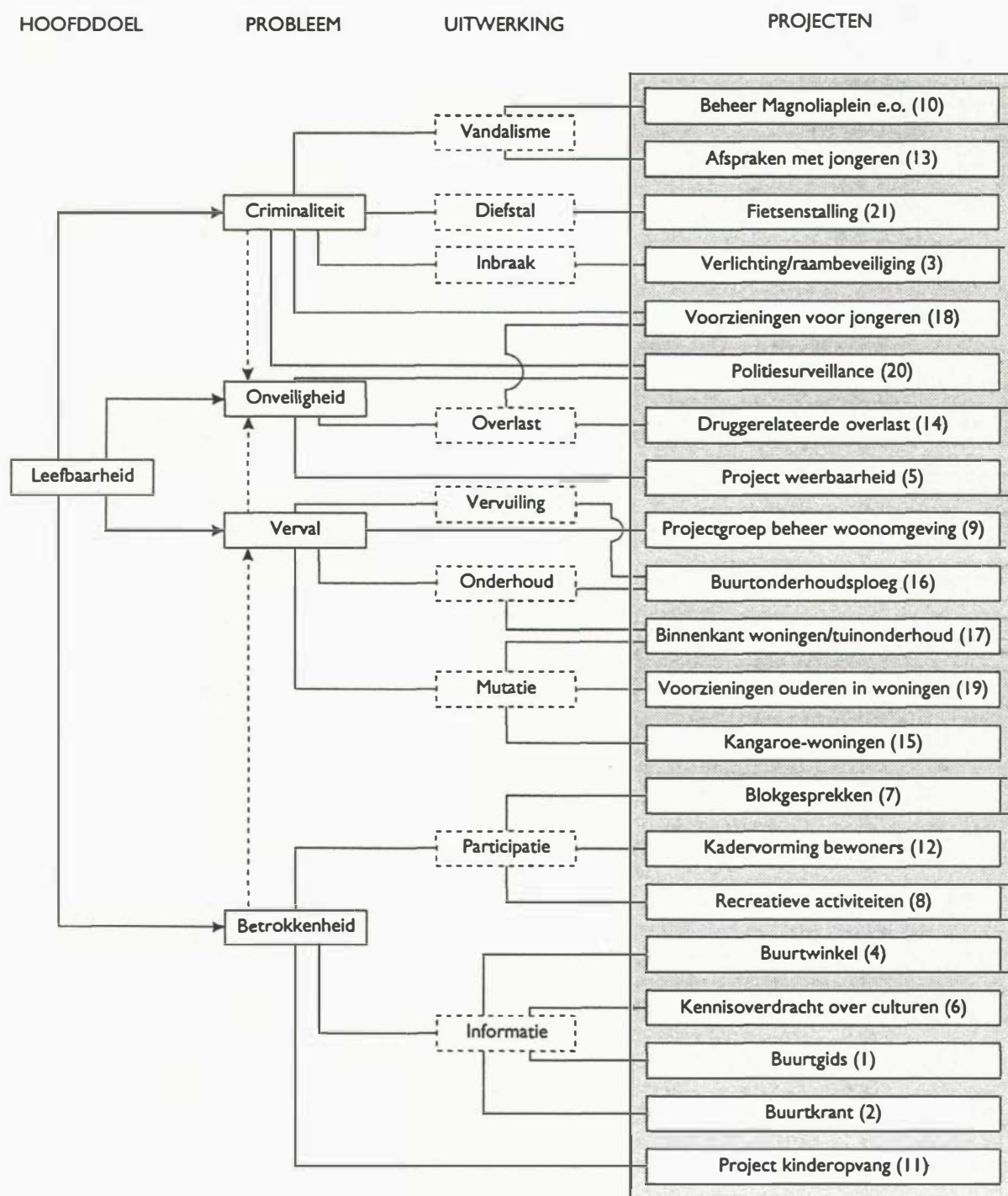
Op advies van een organisatiedeskundige is daarom gekozen voor een andere organisatiestructuur. Deze structuur gaat uit van een coördinatieteam, waarin de projectcoördinator, een bewonersafgevaardigde en een instellingsafgevaardigde (uit het instellingenplatform) zitting hebben. Dit team komt wekelijks bij elkaar. Daaronder opereert een bewonersplatform en een gestructureerd instellingenplatform, dat maandelijks bijeen komt. Elk half jaar vindt er dan nog een buurtvergadering plaats. Er wordt uitgegaan van een jaarlijks roulerend coördinatorschap: het eerste jaar is de coördinator 'geleverd' door het gemeentelijk Woningbedrijf, nu is de coördinator afkomstig van de Stichting Bewonersondersteuning (Stibo).

De betrokkenen hebben nu, binnen de grenzen van het gestelde in het plan van aanpak, voldoende mandaat.

Wat betreft de planning voor de betrokkenen is gesteld dat er per project/maatregel een uitgewerkte projectbeschrijving moet komen, waarin op z'n minst vermeld staat het doel, de gestelde resultaten, de tijdsplanning, de samenwerkingsafspraken en het evaluatiemoment. De betrokkenen bij een projectonderdeel zijn verantwoordelijk voor het welslagen van het projectonderdeel. Het coördinatieteam bewaakt de afstemming/samenhang tussen de projectonderdelen in samenwerking met het bewoners- en instellingenplatform.

Een totaaloverzicht van het project is te vinden in het volgende 'Schematisch projectenoverzicht'.

Schematisch projectenoverzicht buurtbeheerplan v.d. Pekbuurt (Noord)

2.3 Cijfers

2.3.1 DDQ

De totaalscore op de DDQ is voor het project in Amsterdam-Noord normaal. Er is geen enkel aspect dat er ongunstig voor staat. Er is wel een zeer gunstige uitschieter, namelijk omstandigheden. Verder is te zien dat er gebrek aan consensus heerst bij de aspecten 'ideeën' en 'tijdstip'. Dit houdt in dat de informatieverspreiding respectievelijk de keuze van het tijdstip om het project in te voeren niet door alle participerende organisaties hetzelfde beoordeeld worden.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 8)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.4	0.9
Waarden	0.8	0.9
Ideeën	1.4	1.2
Omstandigheden	1.8	0.4
Tijdstip	0.8	1.3
Behoeften	0.8	0.8
Weerstand	1.4	0.2
Baten	0.8	0.4
Totaalscore	1.6	1.1

2.3.2 Rapportcijfer

Het gemiddelde rapportcijfer laat een gematigd beeld zien: men scoort precies voldoende; aan de standaardafwijking is te zien dat de meningen hierover uiteenlopen.

Tabel 2: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	6,0	standaardafwijking:	2,0

2.4 Open vragen

In dit project neemt de speeltuin kennelijk een belangrijke plaats in. Dit is in de onderstaande, maar ook in de andere tabellen een vaker genoemd punt.

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen	aantal malen genoemd
Samenwerking / integratie instanties met als gevolg betere resultaten	2
Leefbaarder buurt	2
Goed draaiende speeltuin (annex clubgebouw)	2
Minder overlast van kinderen	1
Kortere (organisatorische) lijnen	1
Bewoners laten merken dat ze serieus genomen worden door instanties	1
Als instanties gevoel overbrengen van daadkracht	1
Vergroten veiligheidsgevoelens bij bewoners	1
Veilige speelplaats	1

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen	aantal malen genoemd
Geen	3
Te hoge verwachtingen bewoners die kunnen leiden tot ontevredenheid	3
Neiging van bewoners het probleem te makkelijk bij instanties te leggen	1
Nog grotere drukte in / gebruik van de speeltuin	1
Dat projectdeelnemers een deel van de politieke besluitvorming gaan overnemen als er keuzes binnen het budget gemaakt moeten worden	1

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	3
Geen	1
Sociale Vernieuwing, een ontwikkeling waarbij instanties niet buiten de boot willen vallen	1
Enthousiasme van de deelnemers	1
Zomervakantie, die een rustig beeld geeft in de wijk en speeltuin	1
Koppeling met voorgenomen nieuwbouw woningen (speeltuin)	1

De belangrijkste zaken die hier genoemd worden, zijn:

- het samenvallen van dit project met Sociale Vernieuwing, een ontwikkeling waarbij instanties niet buiten de boot willen vallen;
- enthousiasme van de deelnemers.

Daarnaast worden enkele plaatselijke factoren genoemd.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	3
Geen	1
Vorm en plaats van nieuwbouw woningen	1
Er komt geen tweede woonconsulent	1
Veel discussie	1
Politiek gekrakeel	1
Spanningen tussen de nieuw geworven vrijwilligers (speeltuin)	1
Relatief gering aantal participerende bewoners	1
Dreigende overbelasting van de weinige bewoners die meedoen	1
Organisaties waarvoor Sociale Vernieuwing nieuw is moeten bijgepraat worden, dit vergt veel energie	1

Negatieve omstandigheden

Er wordt niets door meer dan één respondent genoemd. Daaruit kan afgeleid worden, dat er geen omstandigheden zijn die belemmerend voor het project als geheel zijn.

De belangrijkste opmerkingen zijn:

- relatief weinig bewoners participeren in het project;
- de weinige participerende bewoners dreigen overbelast te worden;
- organisaties waarvoor Sociale Vernieuwing nieuw is, moeten bijgepraat worden, hetgeen veel energie kost.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Snelle en zichtbare resultaten	4
Meer contacten tussen autochtonen en allochtonen / integratie van bewoners	2
Duidelijkheid over wie waarvoor verantwoordelijk is / duidelijkheid over prioriteit maatregelen	2
Vernieuwingen binnen de non-profit sector	1
Aandacht voor markt- en klantgericht denken	1
Aandacht voor botsende woonstijlen	1
Meer arbeidskracht in buurtwinkel	1
Betere naam van de buurt	1
Meer betrokkenheid bewoners	1
Niet ingevuld	1

Hier zijn een aantal thema's te ontdekken:

- bewonersintegratie;
- organisatorische problemen (prioriteit aangeven in maatregelen, duidelijkheid over verantwoordelijkheden, aandacht voor markt- en klantgericht denken, meer arbeidskracht in buurtwinkel).

Eerst en vooral wordt het 'op korte termijn laten zien van resultaten' als stimulans genoemd.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Integratie van bewoners	2
Snelle en zichtbare resultaten	1
Meer arbeidskracht in buurtwinkel	1
Duidelijkheid over wie waarvoor verantwoordelijk is	1
Duidelijkheid over prioriteit maatregelen	1
Betere naam van de buurt	1
Meer betrokkenheid bewoners	1

De meeste potentiële stimulansen worden ook werkelijk verwacht. Dit is een gunstige bevinding. Er is op dit gebied dus geen speciale aandacht vereist.

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Stopzetten subsidies / te rigide of teruglopende subsidies (m.n. Sociale Vernieuwing)	4
Het niet goed oplossen van het Marokkaanse jongerenprobleem	1
Vertragingen	1
Niet aanstellen van een tweede woonconsulent	1
Onderlinge machtsstrijd	1
Niet op elkaar afstemmen van de diverse deelprojecten	1
Vasthouden aan de oude manier van werken / niet openstaan voor nieuwe groepen	1
Zwakke van het bestuur	1
Nieuwbouwplannen rond het plein	1
Niet ingevuld	1

Het is duidelijk dat de meest gevreesde bedreiging op het financiële vlak ligt. Uit de volgende tabel blijkt dat dit helaas ook de meest reëel te verwachten bedreiging is.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Bezuinigingen op Sociale Vernieuwingsgelden / andere subsidies	3
Het niet goed oplossen van het Marokkaanse jongerenprobleem	1
Niet op elkaar afstemmen van de diverse deelprojecten	1
Vasthouden aan de oude manier van werken / niet openstaan voor nieuwe groepen	1
Niet ingevuld	1

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Invoering Buurtonderhoudsploeg
Opening buurtwinkel
Start spreekuur woonconsulent
Start spreekuur politie
Oplossen (grotendeels) van speeltuinproblematiek / heropening
speeltuin
Feest speeltuin
Vormen van een steungroep voor de speeltuin
Buurtkrant
Gesprekken met bewonerscommissies
Plan van aanpak
Netwerkontwikkeling
Vertrouwensbasis gekweekt tussen instellingen onderling,
tussen bewonersorganisaties onderling en tussen
instellingen en bewonersorganisaties
Betere organisatievorm
Betrokkenheid afdeling Sport en Recreatie (stadsdeel)
Raambeveiliging

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen**Redenen**

Start activiteiten speeltuin
Tekort aan vrijwilligers
Uitbreiding bezetting buurtwinkel
Organisatiestructuur

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Kinderclubs en kinderuitstapjes starten
Disco voor jongeren tot 18 jaar starten
Aanbrengen raambeveiliging in bepaalde buurten
Zie verder plan van aanpak

Tabel 14: Opmerkingen

- Er is één en ander in gang gezet; de resultaten worden nog afgewacht. Geen negatieve verwachtingen.
  - De brede initiatiefgroep heeft voor mij de kennismaking met de buurt en met Sociale Vernieuwing vergemakkelijkt.
  - De woonconsulent staat nu weer ter discussie. Bijna alles gaat iets trager dan goed zou zijn voor de uitstraling naar bewoners. Banenpool is moeilijk te bemensen.
  - Een aantal projecten leveren nog niet de gewenste resultaten, bv. het Cultuur-uitwisselingsproject. De wil is wel aanwezig, maar oplossingen zijn niet voorhanden.
  - Project is vorig jaar gestart. Eerste jaar was ideeënfase, kennismaking en het over en weer winnen van het vertrouwen. Belangrijk was om te weten te komen wat de verschillende participanten wel en vooral niet kunnen leveren. Nu, na 1 jaar, is er een Plan van Aanpak en een organisatievorm. Beiden worden breed gedragen. De verschillende bewonerscommissies gaan samenwerken. Er zijn diverse resultaten bereikt. Motivatie en werkenhousiasme zijn aanwezig. Belangrijk is om dit vast te houden. Hiervoor zijn steeds nieuwe resultaten noodzakelijk. Er bestaat een spanning tussen de snelheid waarmee bewoners wensen dat iets gebeurt en de werkelijke mogelijkheden daartoe. Diverse organisaties bevinden zich in een reorganisatie t.a.v. werkwijze en werkinhoud. Dit vergt de nodige tijd. De vraag blijft of we die wel hebben.
-

2.5 Conclusie

Het project lijkt, na aanvankelijke problemen met de organisatiestructuur, goed te draaien. Er zijn geen structurele, negatieve factoren. Positief is de nadruk op het strict aangeven van doel-middelen ketens bij elke maatregel. Het plan van aanpak ziet er dan ook zeer gedegen uit. Bovendien is de evaluatie van het project goed geregeld en is er zorg gedragen voor een tussentijdse terugkoppeling van evaluatie-(tussen)uitkomsten naar het project.

Er zijn reeds tal van maatregelen uitgevoerd, zoals het openen van een buurtwinkel, de instelling van een buurtonderhoudsploeg, heropenen van de speeltuin na oplossing van de problematiek en het opzetten van een buurtkrant.

Voor een aantal zaken is wel op korte termijn aandacht nodig:

- te geringe bewonersparticipatie;
- organisatorische duidelijkheid (prioritering, verantwoordelijkheden);
- integratie van bewonersgroepen.

Uit de cijfers blijkt dat het project zich onder gunstige omstandigheden afspeelt. Aparte vermelding verdient het feit dat er enig gebrek aan consensus heerst zowel bij DDQ-aspecten (nl. informatieverspreiding en keuze van het moment van invoering van dit project) als bij het rapportcijfer. Dit duidt op verschillen in visie bij de deelnemende organisaties op de genoemde onderwerpen.

Tenslotte wijzen we nog op het gegeven dat Amsterdam-Noord qua evaluatie onderdeel uitmaakt van een diepgaander evaluatie traject (zie paragraaf 2.2 van het hoofdrapport). Hierover is en wordt apart gerapporteerd.

3 Amsterdam-De Pijp

3.1 Respons

In het project Amsterdam-De Pijp hebben 29 mensen een vragenlijst gekregen. Hiervan hebben 15 mensen de vragenlijst geretourneerd. Twee van deze lijsten bleken niet ingevuld te zijn. De respons is derhalve 45%. De respondenten die de lijst hebben ingevuld, bekleeden de onderstaande functies:

- projectmanager Sociale Vernieuwing (stadsdeel De Pijp)
- klachtenbehandelaarster (stadsdeel De Pijp)
- beleidsmedewerker Welzijn (stadsdeel De Pijp)
- voorlichtster (stadsdeel De Pijp)
- leerplichtambtenaar (stadsdeel De Pijp)
- directeur basisschool (stadsdeel De Pijp)
- chef wijkteam (politie)
- coördinator Operationeel Proces (politie)
- brigadier (politie)
- filiaalhoofd openbare bibliotheek
- directeur welzijnsstichting
- hoofd bewonerszaken (woningbouwvereniging)
- beheerder openbare ruimte (gemeente).

De respons is redelijk verspreid over de diverse instanties. Wel ontbreekt een bewonersvertegenwoordiger.

3.2 Inhoud project

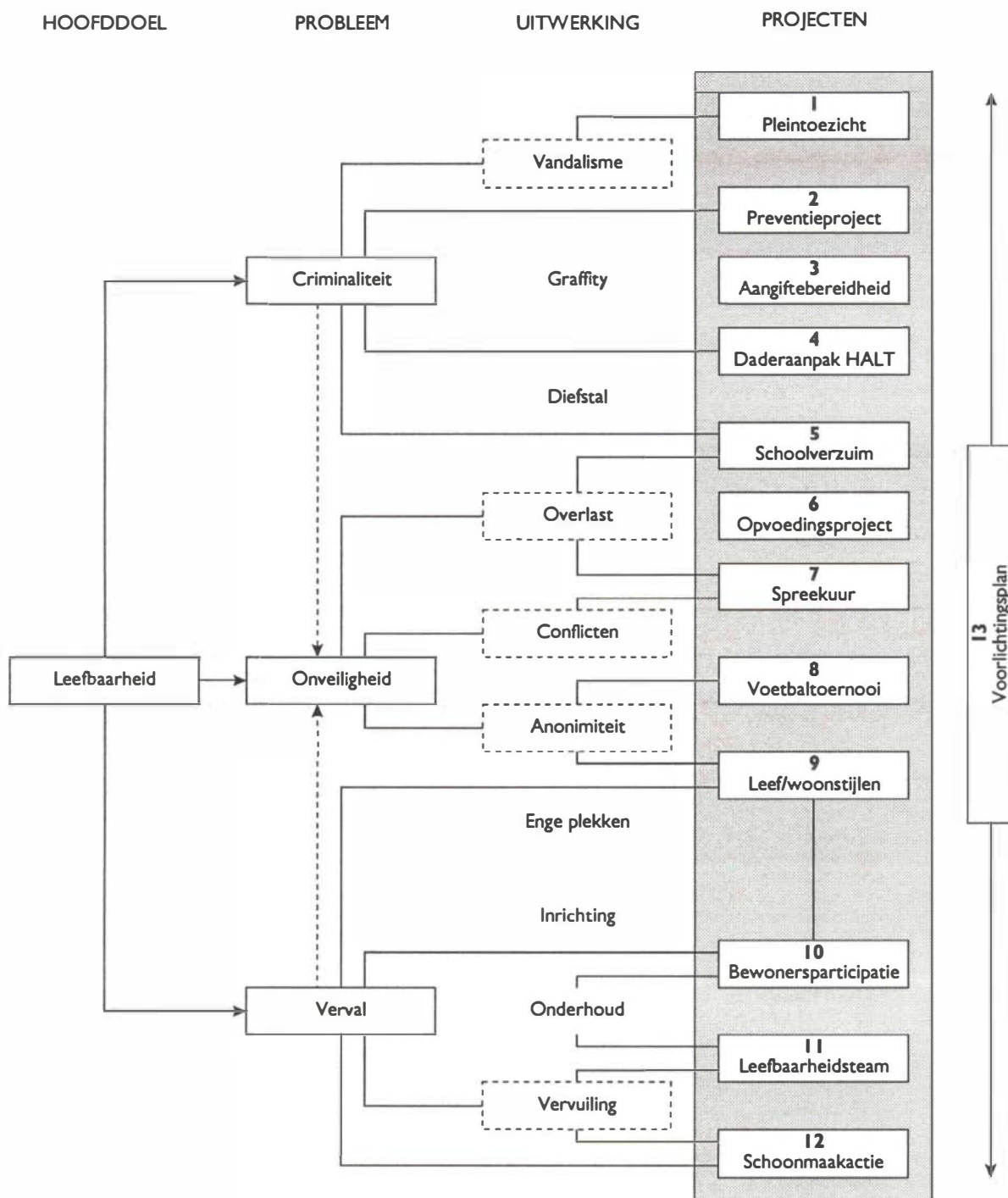
Het buurtbeheerproject vindt plaats in de Diamantbuurt in Stadsdeel De Pijp. De buurt is een 19e-eeuwse volkswijk en ligt net buiten de Amsterdamse grachten-gordel. Het is een typische volksbuurt, bestaande uit langgerekte, goeddeels gerenoveerde bouwblokken van gemiddeld 4-hoog. De bevolkingssamenstelling is bijzonder gemêleerd: er wonen ongeveer 80 nationaliteiten. Verder is ten opzichte van het Stadsdeel De Pijp de leeftijdscategorie 5-19 jaar sterk vertegenwoordigd. Het percentage allochtonen ligt in vergelijking tot het stadsdeel ook hoger (38 % versus 29%).

De aangestelde buurtmanager heeft op basis van gesprekken met instellingen en organisaties die onder andere werkzaam zijn voor de bewoners van de Diamantbuurt een probleeminventarisatie opgesteld. Daarnaast is ook gebruik gemaakt van klachten van bewoners uit de betreffende buurt. De belangrijkste problemen die in de Diamantbuurt spelen zijn een vrij omvangrijke vandalisme-problematiek, problemen rond straatgroepjongeren en jongeren die overlast veroorzaken en bedreigend zijn voor omwonenden en passanten. Op basis van deze problemen zijn de volgende doelen van het buurtbeheerproject geformuleerd:

- terugdringen van veel voorkomende criminaliteit (met name vandalisme) en overlast door jongeren;
- vermindering van onveiligheidsgevoelens, met name bij oudere buurtbewoners;
- verhoging van de leefbaarheid van de buurt en de betrokkenheid van de bewoners bij de buurt.

Om de problematiek aan te pakken, is door de buurtmanager een plan van aanpak opgesteld waarin 13 maatregelen (projecten) zijn opgenomen. Het volgende schema geeft een overzicht van de projecten in de Diamantbuurt.

Doel-middel-keten buurtbeheerplan Diamantbuurt (De Pijp)

In navolging van het plan van aanpak voor de Van der Pekbuurt in Amsterdam-Noord staat in het plan van aanpak voor de Diamantbuurt per project aangegeven de inhoud van het project, de doelgroep en het bereik van het project, welke participanten verantwoordelijk zijn, de tijdsplanning, de financiering en tenslotte het verwachte resultaat van het project. Omdat dit project tot het super-en-dieper traject behoort wordt middels jaarrapportages voor een periode van drie jaar de voortgang van buurtbeheer beschreven.

De buurtmanager weet zich gesteund door een begeleidingscommissie (beleidsgroep buurtmanager). Het plan van aanpak is mede in samenwerking met deze begeleidingscommissie tot stand gekomen. Beleidsgroep en buurtmanager hangen onder de commissie Sociale Vernieuwing op het niveau van de centrale gemeente (= heel Amsterdam). Tot dusver zijn er geen werkgroepen ingesteld onder de beleidsgroep.

3.3 Cijfers

3.3.1 DDQ

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 13)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.4	1.2
Waarden	0.5	0.8
Ideeën	1.5	1.0
Omstandigheden	2.1	0.5
Tijdstip	1.0	1.1
Behoeften	1.0	0.6
Weerstand	1.4	0.2
Baten	0.5	1.1
Totaalscore	1.4	0.7

De DDQ-totaalscore valt voor deze projecten normaal uit. Wel is te zien dat de aspecten 'waarden' en 'baten' relatief het ongunstigst scoren. Het eerstgenoemde aspect is een indicatie voor de mate waarin het project aansluit bij de heersende werkwijzen en denkbeelden van de betrokken instanties. Die aansluiting is kennelijk matig.

De schaal 'baten' zegt iets over de voordelen die de respondenten van het project verwachten. Aangezien de score op deze schaal relatief ongunstig uitpakt, zijn er kennelijk enkele respondenten die erg weinig voordeel verwachten. De vrij hoge standaardafwijking bij deze schaal duidt erop dat de meningen hierover uiteenlopen bij de deelnemende organisaties.

Ook op de schaal 'voorwaarden' is een grote spreiding van antwoorden te zien. Kennelijk zijn de beschikbare tijd, menskracht en financiën niet bij alle deelnemende organisaties gelijk.

3.3.2 Rapportcijfer

Het rapportcijfer dat voor de organisatorische slaagkans van dit project wordt gegeven is ruim voldoende; uit de spreiding valt af te leiden dat er hierover consensus bestaat tussen de respondenten. Deze uitslag is enigszins in contrast met de DDQ-uitslag. Wellicht betrekken de respondenten bij het geven van een rapportcijfer andere factoren in hun oordeel dan de factoren die in de DDQ aan bod komen.

Tabel 2: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	7,4	standaardafwijking:	0,7

3.4 Open vragen

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Minder vandalisme	3
Minder onveiligheid	3
Herstel sociale controle / saamhorigheid	3
Grotere zelfredzaamheid van bewoners	3
Minder overlast	2
Bewoners leren elkaar kennen	2
Meer samenhangend beleid tussen de verschillende partijen	2
Grotere leefbaarheid	2
Meer begrip voor elkaars problemen (instanties onderling)	2
Beter inspelen op wensen van de buurt	1
Beter beheersen van de openbare ruimte	1
Rustiger werkomgeving	1
Meer buurtinitiatieven	1
Meer interesse van bewoners in hun buurt	1
Ontstaan van een buurtkader	1
Klantvriendelijker werkwijze van stadsdeel	1
Samenwerking tussen alle betrokkenen	1
Meer zorg voor de woonomgeving	1
Grotere tevredenheid van de buurtbewoners	1
Minder criminaliteit	1
Bewoners kunnen ergens terecht met klachten over woonomgeving	1
Spelende kinderen niet bij voorbaat afwijzend bejegenen	1
Niet ingevuld	1

De verwachte positieve gevolgen hebben overwegend betrekking op vermindering van criminaliteit, verbetering van de leefbaarheid, toename van contacten tussen bewoners en coördinatie tussen de diverse instanties.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen	aantal malen genoemd
Geen	5
Niet ingevuld	2
Wensen uit de buurt kunnen in strijd zijn met voorschriften	1
Terugkeer naar de oude situatie na afloop van het project	1
Te overspannen verwachtingen	1
Suboptimalisatie van een gebied	1
Gewenning aan de extra (financiële) inspanning	1
Bestaande buurtactivisten zouden zich bedreigd kunnen voelen	1

Verwachte negatieve gevolgen

Er worden beduidend minder negatieve dan positieve gevolgen verwacht. Veel mensen zeggen zelfs dat ze geen negatieve gevolgen van het project verwachten. Van de negatieve consequenties die men voorziet, lijkt de ernstigste dat er een terugval naar de oude situatie verwacht wordt na afloop van het project.

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	8
Geen	1
De tijd is rijp voor zelfbeheerprojecten	1
Het project heeft een uitstralingseffect naar andere wijken	1
Positieve opstelling van buurtmanager en politiemensen zodat eerste contact meteen zeer goed was (boven verwachting)	1
Grote mate van onderlinge openheid (boven verwachting)	1
Project zelfredzaamheid dat door politie gestart is	1
Het leren kennen van mensen die je ideeën zien zitten	1
Alle door elkaar lopende activiteiten in de wijk komen ter tafel	1

De meeste mensen kunnen blijkbaar geen positieve omstandigheden noemen, gezien het grote aantal niet ingevulde antwoorden.

Bij de wel ingevulde positieve omstandigheden impliceert de opmerking dat de tijd rijp is voor zelfbeheerprojecten uiteraard een zeer gunstige positie voor dit project. Het uitstralingseffect naar andere wijken, waarvan gewag gemaakt wordt is eveneens een goed teken.

Wat opvalt is dat tweemaal de toevoeging 'boven verwachting' staat vermeld (niet door dezelfde respondent). Blijkbaar zijn de verwachtingen van mensen het grootste struikelblok geweest om tot de werkwijze die in het project wordt voorgestaan te durven overgaan. De beelden die instanties van elkaar hebben, kloppen bij toetsing aan de praktijk kennelijk lang niet altijd.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	7
Twee oudere buurtbewoonsters trokken zich terug uit de bewoners- begeleidingsgroep	2
Gebrek aan geld	1
Gebrek aan tijd	1
Gebrek aan een locatie voor de uitvoering van een bepaald idee	1
Buurtspreekuur moest worden opgeschort	1
Verminderde politieke aandacht	1
Bezuinigingen (op onderwijs, welzijn, stadsdeelwerken en stadsvernieuwingsfonds)	1
Ziekte van de projectleider	1
Feit dat één persoon het project moet uitvoeren	1

Het valt kennelijk nogal mee met de negatieve omstandigheden: veel mensen vullen hier niets in. Degenen die wel iets invullen komen deels met opmerkingen die symptomatisch lijken te zijn voor dit tijdperk (gebrek aan geld, tijd; bezuinigingen); dit mag overigens geen reden zijn om ze minder serieus te nemen. Er zou enige aandacht besteed mogen worden aan het feit dat buurtbewoonsters zich terugtrokken uit de begeleidingsgroep: wat is de reden hiervoor, vertolken zij een onvrede die breder heerst onder bewoners? Het opschorten van het spreekuur, waarvoor in tabel 12 de reden genoemd staat (onbegrip bij bewoners die buurthuis beheren), wijst hier enigermate op.

Tabel 7: Potentiële stimulansen **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	3
Extra financiële middelen	2
Nog betere samenwerking tussen instanties en buurtpolitie	1
Meer personele inzet	1
Meer bevoegdheden voor participanten	1
Betere afspraken / Nakomen van gemaakte afspraken	2
Extra inspanningen bv. wat betreft cursussen Nederlands voor allochtonen, ouderparticipatiecursussen	1
Gewijzigd toewijzingsbeleid van Herhuisvesting (en woningbouwvereniging)	2
Reorganisatie van Reinigingsdienst zodat klantvriendelijker gewerkt wordt / Meer aandacht van Stadsdeelwerken voor de problemen in de buurt (bestrating, reiniging, e.d.)	2
Meer betrokken raken van bewoners bij hun omgeving	1
Duidelijker functie voor het begeleidingsteam	1
Betere voorbereiding van vergaderingen	1
Extra tijd	1
Vinden van een locatie voor realisering idee	1
Materiële voorzieningen in de openbare ruimte	1

Uit bovenstaande tabel komt naar voren dat er kennelijk wat stroefheden bestaan rondom de naleving van afspraken en rondom het functioneren van de reinigingsdienst. De opmerking over de bevoegdheden van participanten is belangrijk; dit wijst op te weinig mandaat. De opmerkingen over extra financiën, tijd, inspanningen en personele inzet lijken niet op ernstige tekorten te wijzen; dergelijke opmer-

kingen zijn bijna altijd te maken, immers: van tijd, geld en mensen kan men altijd meer gebruiken.

Het is hoopgevend te zien dat de meeste van de potentiële stimulansen ook daadwerkelijk verwacht worden (zie tabel 8).

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen **aantal malen genoemd**

Meer aandacht van Stadsdeelwerken voor de problemen in de buurt (bestrating, reiniging, e.d.)	1
Extra inspanningen bv. wat betreft cursussen Nederlands voor allochtonen, ouderparticipatiecursussen	1
Reorganisatie van Reinigingsdienst zodat klantvriendelijker gewerkt wordt	1
Betere afspraken	1
Meer bevoegdheden voor participanten	1
Bewoners zullen zich meer betrokken voelen bij hun omgeving	1
Nakomen van gemaakte afspraken	1
Vinden van een locatie voor realisering idee	1
Ik verwacht 25% van de materiële voorzieningen in de openbare ruimte die nodig zouden zijn	1

Van de potentiële stimulansen (zie tabel 7) ten aanzien van de naleving van afspraken, het functioneren van de reinigingsdienst en de bevoegdheden van participanten wordt reëel verwacht dat zij zullen optreden.

Tabel 9: Potentiële bedreigingen **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	4
Tegenwerking of apathie van buurtbewoners	2
Gebrekkige continuïteit	1
Onvolledige participatie van instellingen	1
Onvoldoende mandaat van instellingen	1
Verdere bezuinigingen	1
Als buurtmanager teveel zelf gaat doen in plaats van echt manager te zijn	1
Geen goede plek om spreekuur te houden	1
Te weinig zicht van participant op lijn in en voortgang van het project (er staat weinig op papier m.b.t. de voortgang)	1
Verandering van de politieke ideeën	1
Intrekken van financiële middelen	1
Tegenwerking / niet erkennen problematiek vanuit andere organisaties i.v.m. strijdige belangen	2
Tegenwerking vanuit eigen organisatie bij realisering idee	1

De leerzaamste conclusies voor de korte termijn zijn te halen uit een vergelijking van potentiële met werkelijk verwachte bedreigingen. Uit deze vergelijking blijkt dat met name bezuinigingen een reële bedreiging vormen. De andere opmerkingen in tabel 10 betreffen individuele gevallen: één der participanten vindt dat hij of zij te weinig zicht op het project heeft, een andere heeft een idee ontwikkeld dat hij graag wil realiseren doch hij verwacht hierbij tegenwerking vanuit de eigen organisatie.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen **aantal malen genoemd**

Verdere bezuinigingen (o.m. voor woningcorporaties en ouderenzorg)	1
Te weinig zicht van participant op lijn in en voortgang van het project (er staat weinig op papier m.b.t. de voortgang)	1
Geen goede plek te vinden om spreekuur te houden	1
Tegenwerking vanuit eigen organisatie bij realisering idee	1

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Geen, want alles loopt nog ³
Aanstelling buurtmanager
Regelmatig overleg politie/stadsdeel/buurthuis/buurtmanager
Wekelijks contact buurtmanager/politie
Informatie in de plaatselijke kranten
Bewonerskerngroep gevormd
Breder contact gelegd met jongeren
Eerste contact gelegd vanuit school met allochtone ouders
Voorlichting aan moeders op een basisschool
Activiteitsaanbod voor de jeugdige doelgroep / tienerwerk buurthuizen
Goede samenwerking buurtinstanties
Idee op papier gezet en bij diverse betrokkenen geïntroduceerd; men vindt het een goed idee en er is een plek aangewezen waar het evt. gerealiseerd zou kunnen worden

De conclusie die zich opdringt is dat de maatregelen hoofdzakelijk van organisatorische aard zijn geweest (opzetten van overlegstructuren, samenwerkingsverbanden, aanstellen van een manager, contacten leggen met doelgroepen). Dit is kenmerkend voor de beginfase van een project.

De tabellen 12, 13 en 14 worden niet van commentaar voorzien; zij spreken voor zichzelf.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen **Redenen**

Aanleggen vandalismerregistratie	Ontbreken software
Spreekuur buurtmanager in buurthuis	Ziekte medewerker en verzet van bestaande organisaties
	Onbegrip bij bewoners die buurthuis beheren

³ Zo zie je maar weer: het hangt er maar vanaf hoe je iets definieert. Strikt genomen heeft deze respondent inderdaad gelijk; er is immers nog niets afgerond.

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Verbeteren van leefbaarheid Diamantbuurt, Herc. Segherplein en V. van Goghstraat
Uitbreiding werkgebied (politie)
Spreekuur van buurtmanager voor bewoners
Voorlichting aan ouders op scholen omtrent het gedrag van hun kinderen via bureau Halt
Anti-vandalisme lessen op basisscholen
Voetbaltoernooi
Peilen van behoefte van bewoners aan idee van participant

Tabel 14: Opmerkingen

- Ik heb vanuit mijn plek in het begeleidingsteam te weinig zicht op het geheel; dit is een manco in de organisatorische opzet. Mijn rol is het vertegenwoordigen van de woningbouwverenigingen in dit project. De woningbouwvereniging waar ik werkzaam ben heeft geen woningen in de betrokken buurt
  - Het enthousiasme en doorzettingsvermogen van betrokkenen geven hoop voor de toekomst.
  - Dit project slaagt alleen als men het gezamenlijk belang wil inzien.
-

Curieus is de opmerking van de vertegenwoordiger van de woningbouwverenigingen. Is dit wel de juiste persoon en zo ja, zit hij of zij dan niet te ver van het project? Hier zou enige aandacht aan besteed moeten worden.

3.5 Conclusie

Het project in De Pijp komt redelijk goed uit de bus. Met name het rapportcijfer pakt vrij gunstig uit. Dit wordt geconcretiseerd in de vele positieve en weinige negatieve verwachtingen die bij de participanten leven ten aanzien van het project. Structurele obstakels lijken er (naast de bezuinigingen die elk project bedreigen) niet te zijn. Wel is er sprake van hindernissen, zoals de noodzaak tot reorganiseren bij instanties en gebrek aan bewonersparticipatie. Uit de cijfers blijkt verder dat op enkele aspecten, met name baten (verwacht voordeel) en waarden (aansluiting bij bestaande organisatieculturen) nog wat moeilijkheden bestaan. In het algemeen komt echter uit de cijfers naar voren, dat het project de omstandigheden meeheeft.

Opvallend is dat dit project, ondanks het feit dat het eerder is gestart dan de meeste andere projecten, nog niet in een verder stadium lijkt te verkeren (als afgeronde maatregelen worden alleen het opzetten van diverse overlegstructuren en het instellen van een spreekuur genoemd). Een mogelijke verklaring hiervoor is de langdurige ziekte van de projectmanager.

Overigens wordt erop gewezen dat het project Amsterdam-de Pijp wat het type procesevaluatie betreft, tot het super-en-dieper traject behoort (zie paragraaf 2.2 van het hoofdrapport). Er is en wordt daarom ook apart over dit project gerapporteerd.

4 Arnhem-Malburgen

4.1 Respons

In Arnhem is de vragenlijst door 8 mensen ingevuld. Oorspronkelijk was deze verspreid onder 29 sleutelpersonen; de respons is dus 28 %.

De functies van de respondenten staan hieronder weergegeven:

- coördinator wijkbeheer
- wooninspecteur (woningstichting)
- medewerker bewonersparticipatie (woningstichting)
- preventie-coördinator (gemeentepolitie)
- opbouwwerker
- wijkpostmedewerkster (gemeente, dienst Welzijn, Volkshuisvesting en Gezondheidszorg) (2x)

De diversiteit van de instanties die vertegenwoordigd zijn, is redelijk. Van gemeentelijke zijde is de vertegenwoordiging diensten wel eenzijdig.

4.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een wijk die voor de helft uit hoogbouw (galerij- en portiekflats) en voor de andere helft uit laagbouw bestaat. Voor 95% is het woningenbestand na-oorlogs.

Twee grote verkeersaders doorsnijden de wijk, één in de noord-zuid richting en één in de oost-west richting; de wijk wordt zodoende in drie delen gesplitst.

Er wonen circa 15.000 in de wijk Malburgen, waarvan 10.000 in Malburgen-Oost. Onder de bewoners bevinden zich hoge percentages één-oudergezinnen, starters, en allochtonen. De doorstromingsgraad is hoog; er is dan ook weinig binding van bewoners met de wijk. De wijk is daarvoor te grootschalig. In deelbuurten heerst wel enige binding tussen de bewoners. Het werkloosheidspercentage onder de bevolking ligt boven het gemiddelde van Arnhem.

Het project kent een viertal speerpunten:

- 1 Bewoners betrekken bij hun wijk.
- 2 Wegnemen onveilige plekken en streven naar lagere criminaliteitscijfers.
- 3 Ondersteunen van sociaal zwakkere bewoners.
- 4 Verkleinen van de figuurlijke afstand tussen de wijk en de gemeente (kortere lijnen).

Al deze punten worden met een integrale aanpak benaderd.

ad 1.

Stedebouwkundig gesproken werkt de wijk anonimiteit van bewoners in de hand: brede, rechte wegen, brede stroken openbaar groen (meestal grasvelden) en een groot aandeel portiek- en galerijflats bepalen de sfeer. Daarnaast is door de overwegend goedkope woningen en het toewijzingsbeleid door de jaren heen een negatief beeld ontstaan over Malburgen.

In potentie is het echter een aantrekkelijke wijk, met vooral een gunstige ligging. Om de betrokkenheid van bewoners te verhogen wordt er een buurtpreventieproject gestart. Verder zijn er drie wijkbeheergroepen opgericht en zijn er in het najaar van 1990 informatie-avonden geweest over wijkbeheer. De bewoners blijken open te staan voor de wijkbeheergedachte. De wijk is nu in zestien deelgebieden ingedeeld;

het is de bedoeling dat de gemeente in elk deelgebied een contactpersoon krijgt onder de bewoners.

ad 2.

De stedenbouwkundige opzet en het zogenaamde natuurlijk beheer van groen (de natuur zoveel mogelijk haar gang laten gaan, geen gif gebruiken en dergelijke) zijn de oorzaken van het bestaan van onveilige plekken.

ad 3.

Door het woningtoewijzingsbeleid en de beeldvorming dat er veel kansarmen in Malburgen wonen, trekken de kansrijken weg. Zo blijven inderdaad de sociaal zwakkeren over. Voor deze doelgroep zullen huismeesters en buurtconciërges (specifiek voor ouderen) worden aangesteld.

ad 4.

De Rijn vormt een psychologische barrière tussen het centrum en Malburgen. Daarbij komt het ontbreken van gemeentelijke voorzieningen in de wijk en het feit dat er geen stadsvernieuwing heeft plaatsgevonden. Dit alles geeft de bewoners de indruk dat Malburgen er maar zo'n beetje bij bungelt.

Uit onderzoek en de betrokkenheid van bewoners zal afgelezen worden of dit doel bereikt wordt.

Wat de maatregelen betreft, zullen er twee wijkposten geopend worden, die als gemeenteloket fungeren.

Er is een werkgroep 'Wijkbeheer en buurtpreventie', waarin de volgende personen/instanties zijn vertegenwoordigd:

- coördinator wijkbeheer (afdeling Welzijn; gemeente);
- afdeling Onderzoek (gemeente);
- afdeling Milieu en Openbare Werken (MOW; gemeente);
- politie;
- opbouwwerk (bewoners);
- woningcorporaties.

De produkten van deze werkgroep worden voorgelegd aan de projectgroep 'leefbaarheid en veiligheid' waarin de coördinator wijkbeheer, hoofden van de sector Welzijn, de dienst Milieu & Openbare Werken, de dienst Cultuur, Educatie en Sport en de politie deelnemen alsmede vertegenwoordigers van de Stichting Randgroepjongeren, het bureau Halt en periodiek de Directie Criminaliteitspreventie van het Ministerie van Justitie (als subsidiegever).

Overkoepelend voor heel Malburgen is er een wijkbeheerplatform waarin de behorende instanties, woningcorporaties, scholen, politie, bewoners en opbouwwerk zitting hebben. Hieronder hangen drie wijkbeheergroepen, voor elk deelgebied van de wijk één, waarin bewoners en opbouwwerk deelnemen. Op het laagste niveau bevinden zich (toekomstige) zestien contactpersonen in de deelgebieden; dit zijn bewoners.

Het project wordt gecoördineerd door de gemeente, afdeling Welzijn.

4.3 Cijfers

4.3.1 DDQ

De totaalscore van de DDQ valt voor het Arnhemse buurtbeheerproject normaal uit. Opvallend is dat de schaal behoeften (behoefte aan het project bij de participerende instanties) relatief ongunstig scoort, doch de hoge standaardafwijking duidt erop dat de participerende organisaties hierover zeer verschillend denken.

De omstandigheden en het tijdstip van invoeren zijn kennelijk gunstig in Arnhem: deze aspecten scoren erg hoog. De grote standaardafwijking bij de schaal tijdstip geeft echter aan dat het moment van invoeren van buurtbeheer niet voor alle deelnemende organisaties even gelegen komt.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 7)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.5	0.6
Waarden	0.7	0.6
Ideeën	1.4	0.7
Omstandigheden	1.8	0.7
Tijdstip	1.6	1.1
Behoeften	0.4	1.5
Weerstand	0.9	1.2
Baten	0.7	0.3
Totaalscore	1.4	1.0

4.3.2 Rapportcijfer

Tabel 2: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	6,9	standaardafwijking:	0,3

Het gemiddelde rapportcijfer valt redelijk gunstig uit: een ruime voldoende. De standaardafwijking hiervan is gering, hetgeen betekent dat het gemiddelde rapportcijfer zeker serieus genomen mag worden.

Het contrast met de DDQ-totaalscore en vooral met standaardafwijking is vreemd.

4.4 Open vragen

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen	aantal malen genoemd
Grotere veiligheid / hoger veiligheidsgevoel	4
Grotere betrokkenheid bewoners bij hun buurt	3
(Betere) samenwerking tussen instanties (gemeente, woningcorporaties, samenlevingsopbouw)	2
Door samenwerking met andere organisaties ook in de toekomst kwesties snel en goed te kunnen regelen	1
Meer inzicht in behoeften van bewoners	1
Meer eigen verantwoordelijkheid van de bewoners	1
Meer contacten met bewoners	1
Meer onderlinge contacten buurtbewoners	1
Betere leefbaarheid	1
Daling criminaliteit	1

De positieve gevolgen die het meest genoemd worden, betreffen de verhoging van de (subjectieve en objectieve) veiligheid, vergroting van de betrokkenheid van bewoners bij hun buurt en verbeterde samenwerking tussen instanties.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	4
Verwachtingen bij bewoners die wellicht niet kunnen worden ingelost	2

De meeste respondenten kunnen op dit moment geen negatieve gevolgen voorzien. Degenen die dat wel kunnen, noemen het niet kunnen voldoen aan de verwachtingen van bewoners.

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Sociale vernieuwing	4
Bestuurlijke vernieuwing	2
Niet ingevuld	2
Integraal onderhoud door dienst Milieu en Openbare Werken	1

Het samenvallen van het project met sociale en bestuurlijke vernieuwing vormt de voornaamste positieve omstandigheid.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	4
Bezuinigingsoperatie gemeente	2

Dit spreekt voor zich: zoals in de meeste andere projecten zijn er in deze gemeente bezuinigingen gaande, die het project negatief beïnvloeden.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Wijkgericht werken van de gemeente	4
Meer inzet van begeleiding in de buurt (o.a. politie)	1
Niet ingevuld	1

Het moge duidelijk zijn dat de gemeente nog niet zo wijkgericht schijnt te werken als wenselijk is in het kader van dit project: viermaal wordt opgemerkt dat dit een impuls voor het project zou vormen. Enkele respondenten verwachten dat de gemeente op termijn daadwerkelijk wijkgericht gaat werken (zie tabel 8).

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Wijkgericht werken van de gemeente	2
Versterkte status van het wijkbeheerplatform	1

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Als de gemeentelijke overheid in 1993 (evaluatie) besluit geen middelen meer beschikbaar te stellen voor wijkbeheer	3
Subsidiestop	1
Te weinig respons van de bewoners	1

De belangrijkste bedreigingen liggen ook hier weer op het financiële vlak.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Hier werd door de respondenten niets ingevuld; één vermeldde expliciet dat hij de bedreiging dat er geen middelen meer beschikbaar gesteld worden, niet verwachtte.	

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Buurtconcierges aangesteld
Opstarten wijkbeheer (via het aanstellen wijkbeheerders en instellen platform)
Huismeesters aangesteld
Wijkposten in gebruik genomen per 17 april '91
Belevingsonderzoek
Evaluatie-onderzoek W.O.D.C.
Integrale aanpak dienst milieu

De meeste voltooide maatregelen betreffen het opzetten van een organisatiestructuur op het uitvoerend niveau.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen	Redenen
Overige maatregelen uit plan	Zijn in voorbereidingsfase!
Treffen van techno-preventieve maatregelen	Onderbezetting bureau V.M. politie
Bewonerscontactpersonen	Tijdgebrek

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Verlichting achterpaden
 Buurtpreventie
 (Door de overige respondenten werd hier niets ingevuld of verwezen naar het plan van aanpak)

Tabel 14: Opmerkingen

- Onze organisatie is zo groot, waardoor het niet doenlijk is één oordeel te geven over een onderdeel. Bovendien blijkt dat niet alle medewerkers, die enigszins met het project in aanraking komen, even goed geïnformeerd zijn.
- Vragenlijst in deze fase van het project moeilijk in te vullen.

4.5 Conclusie

Hier komt het beeld naar voren van een project dat net uit de startblokken gekomen is. Er is en wordt nog (N.B.: de stand van zaken is die van eind november 1991) een brede organisatiestructuur opgezet; hierbij is met name de voorgenomen vertegenwoordiging van de bewoners door 16 contactpersonen, per subbuurt één, opvallend. Er is een degelijk en goed uitgewerkt actieplan opgesteld. De eerste maatregelen hieruit zijn inmiddels genomen (o.m. aanstellen buurtconciërges en huismeesters, openen wijkpost).

Uit de cijfers valt af te lezen dat het project met gunstige omstandigheden te maken heeft, en dat voor een deel van de betrokken instanties het moment van invoeren goed gekozen is. Verder blijkt dat een aantal organisaties relatief weinig behoefte heeft aan dit project. Over het geheel genomen is men zeker bereid buurtbeheer in te voeren en schat men de slaagkans van het project vrij optimistisch in.

5 Dordrecht-Bleijenhoek

5.1 Respons

Van de 26 uitgezette vragenlijsten zijn er slechts 2 ingevuld geretourneerd. Dit betekent een respons van 8%. Dit bedroevend lage aantal wordt vooral veroorzaakt door een 'enquête-moeheid' die in dit project heerste. Omdat het project relatief een voorloper is op het gebied van buurtbeheer, wordt dit door diverse instanties onderzocht en/of geëvalueerd. Degenen die de lijst wel hebben ingevuld, hebben als functie:

- directeur van een basisschool;
- lid bewonerscommissie.

5.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een typische binnenstadsbuurt met problemen op het gebied van o.a. criminaliteit, onveiligheid, (buren)overlast en verkeer / parkeren en telt circa 2300 inwoners. De buurt kent veel alleenstaanden en éénoudergezinnen alsmede relatief veel allochtonen en geldt verder als een doorgangsbuurt.

Door de buurtcoördinator is voor het jaar 1990/1991 een plan van aanpak opgesteld en inmiddels ook voor het jaar 1991/1992. Het plan van aanpak getuigt van een integrale aanpak om de leefbaarheid in de buurt te vergroten. In het plan van aanpak zijn de doelen van de zeer uiteenlopende maatregelen schriftelijk vastgesteld. De maatregelen omvatten zowel dader-, slachtoffer- als situatiegerichte maatregelen. Als belangrijkste maatregelen worden het preventieproject, de afsluiting van binnen-terreinen, het verbeteren van de verlichting en de aanstelling van een wijkagent beschouwd.

De organisatie van buurtbeheer bestaat uit een zg. Bleijenhoekoverleg, waarin naast de coördinator vertegenwoordigers van gemeentelijke diensten, particuliere instanties en bewonerscommissies zitting hebben. Dit overleg vindt één keer in de zes weken plaats. Vanuit het Bleijenhoekoverleg zijn er drie specifieke werkgroepen gevormd met betrekking tot wonen, woonomgeving en welzijn. Het Bleijenhoekoverleg is in feite een voortzetting van de projectgroep stadsvernieuwing. De coördinator is afkomstig van de Dienst Stadsontwikkeling en is tijdelijk voor buurtbeheer aangesteld. Er kan worden beschikt over een eigen kantoor in de buurt, waar ook secretariële en administratieve ondersteuning aanwezig is. De coördinator wordt in haar werk begeleid vanuit de eigen dienst en in feite ook door de stedelijk coördinator.

Een probleem binnen het Bleijenhoekoverleg is het geringe mandaat waarover de vertegenwoordigers van de diensten en instanties beschikken. Daarnaast blijkt dat deze participanten weinig tijd (kunnen) vrijmaken voor buurtbeheer.

5.3 Cijfers

5.3.1 DDQ

Met antwoorden van slechts twee respondenten kan geen betrouwbare DDQ-uitslag berekend worden.

5.3.2 Rapportcijfer

Aan het rapportcijfer kan evenmin waarde worden gehecht bij een aantal van twee respondenten.

5.4 Open vragen

Gezien het lage aantal respondenten worden de open vragen niet in tabelvorm gepresenteerd, maar in tekst behandeld.

Verwachte gevolgen

Als positieve gevolgen verwacht men gemeenschapsvorming en een leefbare buurt. Er worden geen negatieve gevolgen verwacht.

Omstandigheden

Een positieve omstandigheid vormt de medewerking van de buurtbewoners. Als negatieve omstandigheid wordt het gebrek aan financiële middelen genoemd.

Stimulansen

Meer betrokkenheid van de overheid en het inschakelen van invloedrijke buurtbewoners zouden het project een extra stimulans kunnen geven. Als reële stimulansen worden verwacht:

- sociale controle;
- betere verstandhoudingen alom;
- meer mogelijkheden tot zinvolle vrijetijdsbesteding;
- betere scholingsmogelijkheden;
- een beter aanzien van de buurt.

Bedreigingen

Lage betrokkenheid van bewoners en huurverhogingen zouden bedreigend zijn voor het project.

Maatregelen

In de afgelopen periode zijn er een wijkagent en een huismeester aangesteld. Verder zijn er verkeersdrempels, vuilcontainers en betere straatverlichting gekomen. Er is voorts een sportproject voor risico-jongeren opgezet. Om de viering van oud- en -nieuw rustig te laten verlopen, is er een oud- en -nieuw project geweest.

Het plaatsen van schuttingen is nog niet uitgevoerd wegens geldgebrek; evenmin is het buurtserviceteam al operationeel, dit wegens gebrek aan langdurig werklozen uit wie dit team zou moeten bestaan.

De komende tijd zal men zich bezighouden met het renoveren van winkels, herbestrating, met het opknappen van woningen (met name schuurtjes) en het afsluiten van donkere nissen. Ook zal er opvang voor twee- tot vierjarigen worden geregeld.

Opmerkingen

Er wordt één opmerking gemaakt, namelijk:

'Mijn indruk is dat hogere ambtenaren niet serieus inspelen op de behoeften van verschillende bewonersgroepen, die bezig zijn de buurt een ander aanzien te geven'.

5.5 Conclusie

Voor zover er op basis van twee respondenten conclusies getrokken kunnen worden, lijkt het wel goed te gaan met dit project. Dit valt voornamelijk uit de uitgevoerde maatregelen af te leiden (o.m. verkeersdrempels en vuilcontainers geplaatst, straatverlichting verbeterd).

Uit de jaarlijkse evaluatie (behorende bij het super-en-dieper traject) komt naar voren dat het vormen van een buurtserviceteam op moeilijkheden blijkt te stuiten. Voorts blijken er problemen te zijn met de mandatering van ambtenaren en met de hoeveelheid tijd die de participanten (kunnen) vrijmaken voor het project. Er dient nadrukkelijker commitment vanuit de betrokken diensten te worden geboden om het plan van aanpak uit te voeren: het moet geen wensenlijst, maar een afsprakenlijst worden.

Tenslotte zou duidelijker inzicht geboden moeten worden in de verwachte samenhang tussen gestelde doelen en voorgenomen maatregelen (doel-middelen ketens).

Meer informatie over dit project is te vinden in:

- Buurtbeheer en criminaliteitspreventie in Dordrecht; rapportage eerste fase (medio 1990-medio 1991). Van Dijk, Van Soomeren en Partners B.V., Amsterdam, 1991;
- Plan van aanpak, Bleijendoek. Gemeente Dordrecht, 1990.
- Plan van aanpak, Bleijendoek. Gemeente Dordrecht, 1991.
- Plan van aanpak algemeen. Gemeente Dordrecht, 1992;

6 Dordrecht-Oud Krispijn

6.1 Respons

Drie van de 34 uitgezette vragenlijsten zijn geretourneerd; een respons van 9% derhalve. Ook hier is enquêtemoeheid de voornaamste verklaring voor deze lage respons. De invullers zijn:

- wijkagent (politie);
- wijkopzichter (gemeente);
- sportopbouwwerker.

6.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een arbeiderswijk die in hoofdzaak is gebouwd tussen 1920 en 1940. Er staan bijna 2700 woningen, waarvan iets meer dan de helft een-gezinswoningen. Zo'n 80% van de woningvoorraad bestaat uit huurwoningen. De buurt kent relatief veel (langdurig) werklozen en veel uitkeringsgerechtigden. Verder kenmerkt de buurt zich door een heterogene samenstelling en verschillende leefstijlen die zich niet altijd met elkaar verdragen. Belangrijke problemen waar de buurt mee te kampen heeft zijn criminaliteit, sociale onveiligheid, overlast, vervuiling, Antillianenproblematiek en een opvallend vertrek van oudere bewoners uit de buurt. Deze problemen zijn echter niet wijd verbreid, maar concentreren zich in bepaalde delen van de buurt.

Net als in de buurten Bleijenhoek en Staart-West is er eind 1990 een plan van aanpak opgesteld in samenspraak met diensten, instanties en bewoners. Medio 1991 is er nog een aanvulling verschenen op het plan. Inmiddels is het plan van aanpak voor de periode medio 1991/1992 verschenen. De plannen van aanpak zijn helder en getuigen van een integrale aanpak, waarbij de nadruk ligt op criminaliteitspreventie. In de plannen van aanpak zijn de doelen duidelijk geformuleerd, staat aangegeven wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de opgestelde maatregelen en wordt een financieel overzicht gegeven. In het eerste plan van aanpak zijn vanuit de prioriteiten, aangegeven door bewoners en diensten, direct bij de aanvang van buurtbeheer een aantal concrete projecten geformuleerd, waarmee gelijk van start is gegaan.

De organisatiestructuur wijkt af ten opzichte van de twee andere buurten in Dordrecht. Doordat de buurt zich mag verheugen in de aanwezigheid van een groot aantal bewonerscomités zijn er twee buurtbeheergroepen in het leven geroepen: een ambtenarengroep en een bewonersgroep. De buurtcoördinator zit beide groepen voor. De ambtenarengroep komt één keer in de zes weken bijeen, de bewonersgroep één keer in de maand. In de bewonersgroep zitten vertegenwoordigers van verschillende bewonerscomités. Na ruim een jaar ervaring met twee buurtbeheergroepen wordt, ondanks het goed functioneren van beide groepen, de organisatiestructuur voor de komende periode aangepast. Er komt één buurtbeheergroep met vertegenwoordigers van diensten, instellingen en bewonerscomités die eenmaal in de twee maanden zal vergaderen. Naast deze buurtbeheergroep zullen er overlegstructuren worden gevormd die een beleidsvoorbereidende of uitvoerende taak hebben op deelterreinen. Momenteel zijn al het woningoverleg, waarin de grote sociale verhuurders van woningen zitten, en de werkgroep woningtoewijzing actief. Daarnaast zullen er overlegstructuren komen voor welzijn, onderwijs, gezondheidszorg en milieu.

Wat betreft de bewonersorganisatie is aansluiting gevonden bij de bestaande structuur, namelijk de commissie Opbouwwerk en de Bewonersorganisatie Oud Krispijn (BOK). Door buurtbeheer zijn beide organisaties samengegaan. De buurtcoördinator is werkzaam bij de Dienst Welzijn van de gemeente en tijdelijk voor buurtbeheer aangesteld.

6.3 Cijfers

6.3.1 DDQ

Het is niet zinvol DDQ-scores met zo'n laag aantal respondenten te berekenen.

6.3.2 Rapportcijfer

Het rapportcijfer is wel berekend, hoewel de waarde hiervan dubieus is bij een aantal van drie respondenten. De standaardafwijking blijkt groter dan één te zijn, dus mag het rapportcijfer zeker niet serieus genomen worden. Het wordt hier dan ook niet gepresenteerd.

6.4 Open vragen

Vanwege het geringe aantal respondenten wordt hier voor een presentatie in tekst gekozen in plaats van in tabellen.

Verwachte gevolgen

Als positieve gevolgen verwacht men:

- inzicht in de doelgroepen en hun motieven voor crimineel gedrag;
- gericht aanpak van doelgroepen op basis van dit inzicht;
- beter omgaan met groenvoorzieningen;
- meer georganiseerd sportaanbod voor en door buurtbewoners.

Als negatieve gevolgen wordt verwacht dat er veel werktijd geïnvesteerd moet worden.

Omstandigheden

Een onverwachte omstandigheid die het project positief beïnvloedt, is de toename van criminaliteit zodat een ieder vindt dat er iets moet gebeuren en ook de politiek zich ermee gaat bemoeien.

Als negatieve omstandigheden worden genoemd, dat er een groep problematische bewoners is en dat er vage werkafspraken gemaakt worden.

Stimulansen

Het project zou extra stimulansen kunnen krijgen als:

- de groep problematische bewoners werd aangepakt;
- er algemeen jongerenwerk zou zijn in de wijk;
- er ruimtes zouden zijn waar activiteiten voor jongeren ondernomen kunnen worden;
- er een groot buurtsporttoernooi gehouden zou worden.

De respondenten kunnen niet inschatten of deze stimulansen werkelijk zullen plaatsvinden. Alleen met het aanpakken van de problematische bewoners is reeds een begin gemaakt.

Bedreigingen

Er worden geen bedreigingen gespecificeerd. Wel wordt er opgemerkt dat bepaalde maatregelen, gericht op jongeren, vallen of staan met een goede activiteitenleider.

Maatregelen

In de afgelopen periode zijn onder meer de volgende maatregelen uitgevoerd:

- aanstelling coördinator;
- aanstelling sportopbouwwerker;
- vaststelling van één van de doelgroepen;
- contactlegging met één van de doelgroepen;
- herinrichting van enkele straten;
- afsluiting brandgangen;
- oud- en -nieuw project;
- groenonderhoud.

Voor de komende periode is gepland:

- vaststelling van nog twee doelgroepen;
- terugdringing van vandalisme en criminaliteit;
- lik-op-stuk beleid.

Opmerkingen

De respondenten merken op:

- Het project verkeert nog in de opstartfase.
- Er moeten nog duidelijke taakomschrijvingen komen (met name voor de sportopbouwwerker).

6.5 Conclusie

Hoewel het project al ongeveer een jaar loopt, spreekt men nog van de opstartfase. Ook is nog maar pas vastgesteld wat de doelgroepen zijn. Er blijken bovendien nog nauwelijks maatregelen uitgevoerd te zijn. Dit alles komt wat magertjes over. Uit het jaarlijkse evaluatierapport (behorende bij het super-en-dieper traject) is bekend dat er op twee terreinen projecten hebben plaatsgevonden: herinrichting van een straat en een oud-en-nieuw project om ongeregelde heden tijdens de jaarwisseling te voorkomen. Er waren nog drie andere projecten gepland (herinrichting van een plein, criminaliteitspreventie onder jongeren, afsluiting brandgangen) die echter meer voorbereiding bleken te vergen dan verwacht. Er zijn nog enkele andere maatregelen uitgevoerd (niet op projectbasis): invoering van wijk- en mini-containers, opzetten van een buurtkrant en het opstellen van een wijkmilieuplan.

Verder wordt duidelijk dat het om een 'zwarte' buurt gaat, onder meer door de aanwezigheid van criminele jongeren en een groep problematische bewoners. Al met al lijkt het project nu op gang gekomen te zijn en redelijk te draaien, voorzover dit op basis van drie respondenten geconcludeerd kan worden.

Uit het gespreksverslag blijkt dat de ambtenaren in de projectgroep niet voldoende gemandateerd zijn. Aan dit gebrek aan mandaat van ambtenaren moet op korte termijn aandacht besteed worden.

Bij het opzetten van de organisatiestructuur is dankbaar gebruik gemaakt van bestaande buurtkaders (i.c. bewonerscomités). Het mobiliseren van de bewoners kostte in dit project zodoende weinig moeite. De organisatiestructuur wordt na ongeveer een jaar looptijd aangepast: de huidige beheergroepen worden samengevoegd, eronder komen een aantal taakgerichte overlegstructuren op deelterreinen.

Meer informatie kunt u vinden in:

- Buurtbeheer en criminaliteitspreventie in Dordrecht; rapportage eerste fase (medio 1990-medio 1991). Van Dijk, Van Soomeren en Partners B.V., Amsterdam, 1991;
- Plan van aanpak, Oud Krispijn. Gemeente Dordrecht, 1990.
- Plan van aanpak, Oud Krispijn. Gemeente Dordrecht, 1991.
- Plan van aanpak algemeen. Gemeente Dordrecht, 1992;

7 Dordrecht-Staart (West)

7.1 Respons

Evenals in de andere Dordtse projecten is ook hier de respons erg laag. Van de vijftien uitgezette vragenlijsten zijn er drie ingevuld teruggekomen. Dat houdt een respons in van 20%. Ook hier is de belangrijkste reden dat de sleutelpersonen al te vaak waren bezocht (in twee betekenissen) door allerlei onderzoekers. Degenen die de vragenlijst hebben ingevuld, hebben als functies:

- wijkagent (politie);
- brigadier van politie;
- maatschappelijk werker (Algemeen Maatschappelijk Werk).

Uiteraard is dit bepaald geen representatieve steekproef.

7.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een kleine stedelijke buurt die gebouwd is tussen 1915 en 1920. Er staan ruim 1100 arbeiderswoningen, waarvan iets minder dan de helft bestaat uit meergezinswoningen. Driekwart van de woningen is een huurwoning. Er woont een mix van oorspronkelijke en nieuwe bewoners; hieronder bevinden zich veel buitenlanders en veel werklozen en uitkeringstrekkers. De buurt wordt verder gekenmerkt door een verpauperde aanblik, gewelddadigheden, geluidsoverlast, vandalisme en een gebrek aan voorzieningen.

Voor Staart-West is een plan van aanpak opgesteld voor het jaar 1990/1991 (en inmiddels ook voor het volgende jaar). Aan dit plan is een uitgebreide inventarisatiefase voorafgegaan, waarin vragenlijsten zijn verstuurd naar alle betrokken diensten en instellingen en waarin de buurtcoördinator gesprekken heeft gevoerd met bewoners uit de buurt. Met de informatie die deze fase heeft opgeleverd is de basis gelegd voor het plan van aanpak.

Het plan van aanpak kent een integrale benadering met veel aandacht voor criminaliteitspreventieve maatregelen. In totaal staan er 19 projecten vermeld in het eerste plan van aanpak; in het tweede plan komen daar nog eens 8 projecten bij. De zeer uiteenlopende projecten (zowel dader-, slachtoffer als situatiegericht) worden in het plan van aanpak één voor één beschreven. Daarbij is het doel meestal duidelijk omschreven en wordt de verantwoordelijke instantie vermeld. Tevens staat er weergegeven wie er financieel bij betrokken is. Enkele voorbeelden van voorgenomen projecten: sportprojecten zoals het fitness-project, het leerstraftproject, het opleiden tot recreatie/-sportleider, een oud-en-nieuwproject, een graveeractie, vandalismerondes door toezichthouders, afsluiten van brandgangen, aanstellen van een speeltuinwacht, instellen van een buurtserviceteam, openen van een klachtenmeldpunt, woningtoewijzingsoverleg, ouderenproblematiek.

De organisatiestructuur bestaat uit een buurtbeheer-overleggroep waarin een groot aantal afgevaardigden van instellingen en gemeentelijke diensten zijn vertegenwoordigd. Doordat de groep na verloop van tijd te groot werd geacht, is besloten om in kleinere groepjes te gaan werken (werkgroepen) en het geheel te coördineren vanuit een kerngroep Buurtbeheer, waarin zitting hebben: de dienst Welzijn, de dienst Openbare Voorzieningen, het Woningbedrijf, het opbouwwerk, de wijkagent, twee actieve bewoners, de voorman van het buurtserviceteam, de coördinator crimi-

naliteitspreventie en de buurtbeheercoördinator zelf. De coördinator buurtbeheer is afkomstig van de politie en tijdelijk voor buurtbeheer aangesteld. Hoewel de organisatiestructuur goed werkt, zijn er problemen met de gebrekkige mandatering van de participanten van de diensten. Dit vergt veelal extra tijd en zorgt vaak voor onnodig oponthoud van uitvoering van projecten. In het plan van aanpak is een begroting opgenomen met tijdstermijnen en staan de taakomschrijvingen helder en schriftelijk vastgelegd. De resultaten worden jaarlijks getoetst op hun effect en proces.

7.3 Cijfers

7.3.1 DDQ

Met antwoorden van slechts drie respondenten kunnen geen betrouwbare DDQ-scores berekend worden.

7.3.2 Rapportcijfer

Het is de vraag wat een gemiddeld rapportcijfer voorstelt als dit gebaseerd is op drie respondenten. Omdat men echter volstrekt eensluidend is (de standaardafwijking is nul), presenteren we hier het rapportcijfer wel.

Tabel 1: Gemiddeld rapportcijfer

Rapportcijfer:	8,0	standaardafwijking:	0,0

Men geeft het project Staart een relatief hoog cijfer. De drie respondenten hebben er kennelijk het volste vertrouwen in.

7.4 Open vragen

Vanwege de geringe respons wordt ook hier voor een afwijkende presentatie gekozen, namelijk in tekst- in plaats van in tabelvorm.

Verwachte gevolgen

Als positieve gevolgen verwacht men minder verloop onder bewoners, verbetering van de algehele leefbaarheid (onder andere meer rust in de wijk) en het voorkomen van een verslechtering van de situatie.

Als negatieve gevolgen verwacht men dat de toename van politietoezicht door sommige bewoners als vervelend ervaren zal worden, dat de criminaliteit zich naar andere wijken zal verplaatsen en dat men gaat twijfelen aan het nut van het project als de ontwikkelingen niet snel genoeg gaan.

Omstandigheden

Enkele onvoorziene omstandigheden beïnvloeden het project positief: het feit dat er veel aandacht voor sociale vernieuwing is en voor de slechte naam van de wijken waar projecten plaatsvinden (onder meer in de landelijke pers). Daarnaast werken de activiteiten van Regionale Recherche Teams en het toevallige verhuizen van enkele probleembewoners in het voordeel van het project.

Een negatieve invloed gaat echter uit van de instroom van nieuwe probleemgeval-
len.

Stimulansen

Het project zou extra gestimuleerd worden als:

- er minder angst leefde bij de bewoners om aangifte te doen en hun mening te laten horen;
- de bewoners sociale controle zouden accepteren;
- de media een positiever benadering hadden tegenover sociale vernieuwingsprojecten en deze zouden loskoppelen van electorale belangen;
- de rijksoverheid de projecten financieel meer zou ondersteunen.

Ten aanzien van de sociale controle en de financiële ondersteuning wordt verwacht dat dit werkelijk op gang zal komen.

Bedreigingen

De volgende ontwikkelingen zouden bedreigend kunnen zijn voor het voortbestaan van het project:

- personeelsverloop;
- intrekken financiële steun;
- vorderingen die nauwelijks zichtbaar zijn.

Alleen de laatste bedreiging wordt werkelijk verwacht.

Maatregelen

Enkele van de uitgevoerde maatregelen in de afgelopen periode zijn:

- klachten meldpunt geopend;
- graveeractie;
- afsluiten van brandpoorten;
- vandalismeronde door toezichthouders ingesteld;
- buurtserviceteam (banenpoolers);
- fitnessproject voor risico jongeren;
- sportproject (cursus);
- leerstrafproject (jongeren);
- oud- en -nieuw project;
- contact intensiveren met Turkse bewonersvertegenwoordiger;
- bloembakken geplaatst;
- overlegggroepen opgezet om slagvaardiger te kunnen werken (kortere lijnen).

Opmerkingen

Eén respondent heeft een opmerking toegevoegd, namelijk: 'Bedenk een andere omschrijving voor het begrip sociale vernieuwing. Het is eeuwig zonde om dit verloren te laten gaan.' Het is niet geheel duidelijk wat hiermee bedoeld wordt.

7.5 Conclusies

Ondanks het lage aantal respondenten ontstaat toch een indruk van dit project. Het lijkt beter op gang te zijn dan het project in Oud-Krispijn, gezien de maatregelen die al genomen zijn (o.m. afsluiten brandpoorten, graveeracties, terugdringen overlast en inbraken). Het rapportcijfer wijst ook in die richting. Verder zijn er een aantal belangrijke omstandigheden (politieke steun, aandacht van media) die het project gunstig beïnvloeden. Het totaalbeeld komt kortom positief over.

Evenals in Amsterdam-Noord werd de organisatiestructuur na verloop van tijd aangepast: de grote overleggroep is in meerdere kleine groepen gesplitst en wordt gecoördineerd vanuit een zg. kerngroep.

Uit het gespreksverslag blijkt dat net als in de andere Dordtse projecten er een gebrekkige mandatering van de vertegenwoordigers van gemeentelijke diensten bestaat. Omdat dit voor buurtbeheer contraproductief werkt, verdient dit op korte termijn aandacht. Hetzelfde geldt voor het gebrek aan motivatie van bewoners om zich in te spannen voor activiteiten die verder reiken dan hun directe eigenbelang. Op korte termijn dreigt er bovendien gevaar voor de financiering van de buurtcoördinator: de politie, die deze post betaalt, gaat hier mogelijk wel mee stoppen wegens bezuinigingen die zij opgelegd krijgt.

Uit het jaarlijkse evaluatierapport (behorende bij het super-en-dieper traject) blijkt tot slot dat de mobilisatie van bewoners in dit project moeizaam verloopt. Met name onder allochtone bewoners lukt het nauwelijks om een draagvlak te creëren. Ook het draagvlak laat te wensen over, met name omdat er een spanning bestaat tussen opgelegde bezuinigingen en de invoering van buurtbeheer.

Bronnen:

- Buurtbeheer en criminaliteitspreventie in Dordrecht; rapportage 1e fase (medio 1990-medio 1991). DSP, Amsterdam, 1991.
- Plan van aanpak, Staart-West. Gemeente Dordrecht, 1990.
- Plan van aanpak, Staart-West. Gemeente Dordrecht, 1991.
- Plan van aanpak algemeen. Gemeente Dordrecht, 1992.

8 Eindhoven-De Bennekel

8.1 Respons

Er waren niet meer dan zes mensen als sleutelpersonen aan te wijzen op het moment van deze voormeting. Dit komt door de late start van dit project. De vertraging in de start werd veroorzaakt door een strijd tussen ambtelijke diensten omtrent de verantwoordelijkheid voor de beide Eindhovense projecten.

Vier van deze zes mensen hebben de lijst ingevuld; dit betekent een respons van 67%. Hun functies zijn:

- projectleider voorbereiding en uitvoering (dienst Civiele Werken)
- wijkagent
- medewerker wijkbureau Gestel (Stichting Welzijn Ouderen Eindhoven)
- teamleider (Stichting Buurtwerk).

8.2 Inhoud project

De Bennekel grenst aan de rivier de Dommel en aan een gebied, dat als de 'groene long' van Eindhoven wordt aangemerkt. De wijk kent twee buurten, De Bennekel-Oost en -West.

Er staat voornamelijk laagbouw, alleen aan de rand komt wat hoogbouw voor.

Tachtig procent van de woningen zijn sociale huurwoningen die door diverse corporaties beheerd worden. De Bennekel heeft ongeveer 6500 inwoners, waarvan een relatief groot deel ouder dan 50 jaar is.

Er is een relatief groot aantal eenpersoons-huishoudens en er zijn veel 'starters' tussen 20 en 30 jaar in vergelijking met totaal Eindhoven. Er wonen zeer veel allochtonen, met name in Bennekel-Oost, waar het percentage allochtonen 16 bedraagt; ter vergelijking: voor heel Eindhoven bedraagt dit percentage 6.

Het werkloosheidspercentage (19%) is dubbel zo hoog als dat van heel Eindhoven. Er komt veel criminaliteit voor, vooral in de drugssfeer (dealpanden, verslaafden die in de wijk wonen of er rondhangen) maar ook zware delicten zoals geweldpleging, zedenmisdrijven. Overigens wordt er in de wijk zelf niet veel last van deze zware delicten ondervonden; wel wonen de daders van dit soort criminaliteit in de wijk.

De meeste problemen concentreren zich rond bepaalde straten of wooncomplexen. In de overige straten wonen doorsnee mensen die weinig problemen veroorzaken. Er zijn ook enkele 'betere' straten met goede woningen. De wijk heeft een negatief stigma, waardoor mensen uit andere wijken niet in De Bennekel willen wonen.

De maatregelen die op korte termijn gepland zijn, hebben vooral ten doel het vertrouwen van bewoners te (her)winnen. In dit kader zullen zes concrete deelprojecten worden uitgevoerd:

- woonomgeving aanpakken (met name inrichting van een bepaalde straat);
- groot onderhoud in een straat waar veel ouderen wonen; dit wordt begeleid door het Bureau Bewonersondersteuning (BBO) die bewoners ondersteunt in het contact met de verhuurder; de Stichting Welzijn Ouderen (SWOE) ondersteunt de oudere bewoners bij de 'papierwinkel' die het tijdelijk verhuizen met zich meebrengt;
- maatregelen tegen te snel rijdend verkeer;
- aanleggen speelgelegenheid;

- braakliggend en verwaarloosd terrein van de gemeente overdragen aan de sociale woningstichting zodat het bij de tuinen getrokken kan worden;
- mogelijk maken van koop van het (huur)huis waar men woont door hypotheek met langere looptijd dan gebruikelijk en oprichting van een gezamenlijk onderhoudsfonds waarin deelname verplicht is.

Het project kent een bijzondere organisatiestructuur, namelijk een gescheiden vraagzijde (bewoners) en aanbodzijde (beheerinstanties).

Aan de 'vraagzijde' komt er een platform van bewoners. Aan de 'aanbodzijde' coördineert de gemeente, Dienst Stadsontwikkeling (DSO) een projectgroep waarin bewonersorganisaties en alle instanties die bij het project betrokken zijn, zijn vertegenwoordigd. Met de instanties heeft DSO een convenant gesloten, waarin samenwerking is vastgelegd.

De coördinatie van de 'vraagkant' berust bij de Stichting Opbouw & Ondersteuning (O&O), een opbouworganisatie.

8.3 Cijfers

8.3.1 DDQ

Op basis van slechts 4 respondenten kan geen betrouwbare DDQ-score berekend worden.

8.3.2 Rapportcijfer

Het rapportcijfer valt vrij laag uit en kent een zeer grote standaardafwijking. De verklaring voor dit laatste lijkt dat de respondenten nog te weinig zicht hebben op de inhoud van het project en daarom sterk verschillen in hun oordeel. Ook het (te) lage aantal respondenten zal hier debet aan zijn. Voorlopig staat men in ieder geval wat sceptisch er tegenover.

Tabel 1: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	5,0	standaardafwijking:	2,7

8.4 Open vragen

Gezien de geringe respons zijn de open vragen alleen in tekst weergegeven, in plaats van in tabelvorm.

Verwachte positieve gevolgen

Aan positieve gevolgen wordt door de respondenten verwacht:

- beter leefmilieu;
- betere aansluiting bij wensen van bewoners;
- betere samenwerking;
- terugdringen crimineel gedrag, overlast e.d.;
- verbetering van contacten in de buurt onderling;
- meer verkeersveiligheid;
- meer begrip van bewoners bij ontwikkeling en uitvoering van werken.

Verwachte negatieve gevolgen

Er worden ook negatieve gevolgen verwacht, namelijk:

- dat kwaadwillenden op legale wijze meer inspraak krijgen;
- dat er een grotere diversiteit van materialen wordt gebruikt, wat lastig is en duur voor het onderhoud;
- versterking vooroordelen t.a.v. etnische minderheden;
- onvoldoende inspelen van diensten op het project;
- duurder.

Positieve en negatieve omstandigheden

Omstandigheden die positief op het project inwerken worden niet genoemd; negatieve omstandigheden wel, namelijk:

- onkunde en onwetendheid bij bewoners;
- onnodige negatieve stigma's;
- aangekondigde bezuinigingen;
- onbegrip ten aanzien van wettelijke verplichtingen.

Potentiële stimulansen

Het project zou extra impulsen krijgen als mensen van de werkvloer wat meer bevoegdheden zouden krijgen, zodat ze directer kunnen samenwerken, als de convenantpartners een open en creatieve opstelling hebben, en als er voor de buurt herkenbare dingen worden gerealiseerd die ze zelf heeft voorgesteld.

Potentiële bedreigingen

Als potentiële bedreigingen worden gezien:

- een te trage werkwijze van het ambtenarenapparaat;
- onvoldoende coördinatie;
- het stoppen van de financiële middelen na verloop van jaren;
- de opstelling van convenantpartners dat ze in hun huidige werk al werken aan de doelstellingen en uitgangspunten van het project;
- onvoldoende direct en creatief omgaan met mensen en ideeën door ambtelijke diensten en particuliere instellingen
- twisten tussen ambtenaren en welzijnsveld.

Al deze bedreigingen worden daadwerkelijk verwacht of vinden al plaats.

Uitgevoerde maatregelen

In de afgelopen periode heeft er hoofdzakelijk voorbereidend werk plaatsgevonden, zoals het activeren van bewoners en dergelijke. Daarnaast zijn er ook wat fysieke maatregelen uitgevoerd, zoals het vervangen of aanpassen van straatmeubilair en het bij tuinen voegen van stukken grondgebied. Wegens de hoge kosten is het verplaatsen van speelplaatsen en -toestellen niet uitgevoerd.

Opmerkingen

De respondenten vermelden de volgende slotopmerkingen:

- het project verkeert nog teveel in een beginstadium om concrete vragen te kunnen beantwoorden;
- de gang van zaken verloopt hoopgevend;
- ik ben van mening dat door een integrale aanpak er gericht gewerkt kan worden aan vragen van bewoners en algemene buurtproblematiek. Binnen het project blijft momenteel te veel energie en tijd hangen in de onduidelijke organisatie-structuur.

8.5 Conclusie

Het project is erg laat van start gegaan: er zijn nog haast geen maatregelen uitgevoerd en de budgetten zijn nauwelijks aangesproken. De start was vrij ongelukkig door competentieproblemen binnen de gemeentelijke organisatie met betrekking tot de vraag welke dienst of afdeling de Eindhovense buurtbeheerprojecten zou coördineren.

Het is verontrustend dat er geen positieve en wel vrij zware negatieve omstandigheden en bedreigingen genoemd worden, en dat de bedreigingen ook alle werkelijk verwacht worden. Op korte termijn moet in ieder geval de mandatering goed geregeld worden.

Boeiend is de bijzondere organisatiestructuur met een gescheiden vraag- en aanbod-zijde⁴, die elk afzonderlijk gecoördineerd worden. Het is echter de vraag of deze structuur thuishoort in een integrale benadering.

---

⁴ Een soortgelijke aanpak is overigens in Dordrecht-Oud Krispijn gehanteerd; daar besloot men na ruim een jaar beide groepen samen te voegen.

9 Eindhoven-Woensel West

9.1 Respons

Onder 20 mensen is de vragenlijst verspreid; door 5 mensen is deze ingevuld. Derhalve is de respons 25%. De belangrijkste reden voor non-respons was, dat men te weinig op de hoogte was van het project. De functies van de respondenten zijn:

- teamleider cultureel werk (buurtwerk)
- rayonchef groenvoorziening (gemeente)
- directeur basisschool
- werkplaatsbegeleider (buurtwerk)
- souschef (gemeentepolitie)

Het aantal respondenten is gering; de aard van de instanties waar de respondenten werken zijn echter vrij divers. De bewoners ontbreken echter nog. Dit kan duiden op een beginnend project dat vooralsnog in kleine kring gedragen wordt. Uit het gesprek met de projectleider is bekend dat het project inderdaad pas recent van start is gegaan.

9.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een buurt die voornamelijk is gebouwd in de periode 1925-1945 en overwegend uit huurwoningen in de sociale sector bestaat. Beheerders van deze woningen zijn: de gemeente die vooral kleine woningen bezit, een woningbouwvereniging die haar huizenbestand recent gerenoveerd heeft, de Philips-woningcorporatie en particuliere verhuurders; deze laatsten bezitten vrij veel woningen in de wijk, die doorgaans goed en goedkoop zijn. De gemeentewoningen vallen onder een bestaande zelfbeheertraditie van huurdersverenigingen. Er zijn enkele koopwoningen. Hoogbouw komt niet voor in de wijk.

In de wijk zijn een aantal - veelal Turkse - buurtwinkels. Ook zitten er veel horecavestigingen, waarvan het merendeel Turks is. Er is een buurthuis en een school; de laatste wordt voor 90% door allochtone leerlingen bezocht. De bevolking van de wijk kent een groot aandeel buitenlanders (meer dan 25%), waaronder zich veel Oost-Turken bevinden. Er wordt overlast ondervonden van prostitutie en drugshandel en -gebruik. Diefstal van auto's en fietsen, inbraken, vernielingen, aanranding en kindermishandeling komen regelmatig voor in Woensel-West.

Uiterlijk is er geen sprake van een achterstandsgebied. Sinds de stadsvernieuwing die in de jaren '70 in de wijk heeft plaatsgevonden, verkeert Woensel-West fysiek in een goede staat. Alle straten worden momenteel herstraat en er wordt gewerkt aan het maken van speelvoorzieningen. Langs een spoorlijn bevindt zich een groenstrook, die nu door de gemeente samen met de bewoners wordt ingericht en die de bewoners in zelfbeheer zullen krijgen.

Wat de organisatiestructuur betreft is er, net als in De Bennekel, gescheiden vraag- en aanbodzijdes. De DSO coördineert de 'aanbodzijde', dat wil zeggen de instanties, vooral intern bij de gemeente. De Stichting O&O (Ontwikkeling en Ondersteuning) coördineert de 'vraagzijde' dat wil zeggen de bewoners. Voor dit doel heeft de gemeente met de Stichting O&O een convenant gesloten.

Voorts is er een buurtoverleg, waar bewoners en instanties in deelnemen. De participatie van bewoners is echter gering (alleen de huurdersvereniging is vertegenwoordigd). Er hoort een ambtelijke projectgroep te zijn; deze functioneert momenteel niet. Hier wordt aan gewerkt: vanuit de gemeentelijke Dienst Stadsontwikkeling (DSO) zijn alle andere diensten aangeschreven in verband met Sociale Vernieuwing in het algemeen en de buurtbeheerprojecten in het bijzonder; zij werden verzocht contactpersonen aan te wijzen.

Verder zijn er twee werkgroepen, één voor speelgelegenheden en één die zich bezighoudt met bestrijding van drugs en criminaliteit. In deze werkgroepen zijn diverse instanties vertegenwoordigd.

De speerpunten waarop het project is gericht, zijn:

- 1 Criminaliteitsbestrijding; hiervoor bestaat al 1,5 jaar een werkgroep 'Drugs en criminaliteit'.
- 2 Participatie van allochtonen in de Nederlandse samenleving. Een hoog percentage van de allochtonen is analfabeet; zij zullen worden opgeleid. De exacte invulling hangt af van de uitslag van een diepte-onderzoek.
- 3 Werkloosheidsbestrijding. Dit project moet nog ingevuld worden, maar zal in het kader staan van het feit dat het Regionaal Arbeidsbureau wijkgericht wil gaan werken.
- 4 Ouderen; er zijn weinig voorzieningen voor hen en de indruk bestaat dat veel ouderen vereenzamen. Er moet eerst onderzoek verricht worden om deze problematiek in kaart te brengen.
- 5 Gezondheid en welzijn; dit heeft vooral betrekking op WAO-ers, drugs- en alcoholverslaafden. Ook voor de invulling van dit onderwerp is eerst inventariserend onderzoek nodig.

De meeste problemen in de wijk zijn terug te voeren op het woningtoewijzingsbeleid, waardoor een concentratie van probleemgevallen is ontstaan.

9.3 Cijfers

9.3.1 DDQ

De DDQ-totaalscore heeft een waarde die normaal is voor deze buurtbeheerprojecten; de bijbehorende standaardafwijking is eveneens normaal te noemen. Verder valt op dat de factor 'baten' relatief ongunstig uitvalt en bovendien een grote standaardafwijking heeft. Enkele deelnemende instanties hebben kennelijk geen al te hoge dunk van de voordelen die ze kunnen verwachten van het project. Dit is niet verontrustend, maar mogelijk een uitvloeisel van het feit dat het project pas begonnen is.

Een zeer gunstige score heeft het aspect ideeën (informatieverspreiding en -verkrijgbaarheid). Kennelijk zit het met de informatievoorziening wel goed en meent iedere instantie te weten wat er gaat gebeuren.

Bij de meeste andere buurtbeheerprojecten wordt een erg gunstige score geconstateerd op de schaal omstandigheden; opvallend is dat we dat bij dit project in Woensel West niet zien.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 5)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.0	0.9
Waarden	0.7	1.0
Ideeën	1.9	0.3
Omstandigheden	0.9	1.0
Tijdstip	1.2	1.2
Behoeften	0.7	1.0
Weerstand	1.2	0.3
Baten	0.3	1.4
Totaalscore	1.4	0.9

9.3.2 Rapportcijfer

Ook het rapportcijfer wijst in de richting van een project dat nog maar onlangs van start gegaan is: een voorzichtige voldoende met een zeer grote spreiding.

Tabel 2: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	6,4	standaardafwijking:	2,5

9.4 Open vragen

In de tabellen 3 tot en met 14 worden de antwoorden op de open vragen weer-gegeven.

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Geïntegreerde aanpak; goede, structurele samenwerking tussen de diverse instellingen	2
Meer begrip tussen instanties door kennis van elkaars werkwijzen	1
Door meer begrip tot betere werkafspraken en toekomstplannen komen	1
Mogelijk meer (opruim-)discipline buurtbewoners	1
Leefbaarder omgeving	1
Bijdrage aan oplossing werkloosheidsproblematiek	1
Versteving van de buurteconomie	1
Kwaliteitsverbetering politiezorg	1
Politie komt dichterbij de burger te staan	1

De verwachte positieve gevolgen zijn te groeperen rond een aantal onderwerpen:

- samenwerking tussen instanties
- grotere leefbaarheid
- werkgelegenheid
- betere relatie politie-burger.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	1
Geen	1
Teveel verwachten dat instanties (i.c. de gemeentelijke) alles doen (c.q. opruimen) voor de bewoners	1
Organisatieproblemen	1
Strijd tussen ambtelijke diensten	1
Moeizame interne communicatie	1

Drie van de zes antwoorden hebben betrekking op verwachte knelpunten bij het georganiseerd krijgen van dit project (strijd, interne communicatie). Hier zit kennelijk een serieus probleem.

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	3
Calamiteiten in de buurt die om snelle oplossingen vragen	1
Strijdbaarheid bij bepaalde instantie	1
Komst speelvoorzieningen	1
Vernieuwd schoolgebouw (aantrekkelijker voor de wijk)	1
Extra personeel (schoolconciërge, omgevingsvaklieden, buurtpreventiemeesters	1
Ander management (nieuwe bezems vegen schoon)	1
Actief p.r.-beleid	1

Slechts enkele respondenten kunnen positieve omstandigheden aangeven. De meeste antwoorden zijn van één respondent afkomstig. De zaken die hij noemt zijn echter vrij belangrijk (extra personeel, actief p.r.-beleid, komst speelvoorzieningen, zichtbaar aantrekkelijker schoolgebouw). Gezien de overwegend tastbare aard van deze maatregelen bestaat niet de indruk dat deze respondent een overdreven optimistische visie heeft. De andere respondenten hebben wellicht minder zicht op de voortgang van het project.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	2
Toezeggingen die weer teniet gedaan worden	1
Spreadingsperikelen i.v.m. opheffing van een school	1
Bezuinigingen op welzijnswerk	1

Van de genoemde negatieve omstandigheden zijn de bezuinigingen en de toezeggingen die teniet worden gedaan ernstig te noemen voor de voortgang van het project en het vertrouwen van bewoners. Hier zou aandacht aan besteed moeten worden.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Bestuurlijke vernieuwing	1
Reële contracten	1
Betere controle op naleving opruim-discipline bewoners	1
Structurele steun vanuit de gemeente door het op korte termijn beschikbaar stellen van geld, personeel en door structureel beleid te maken	1
Een duidelijke politieke keuze voor een wijkgerichte, integrale aanpak van arbeidsbemiddeling	1
Oprichting en invulling van een soort 'Gebiedsbureau Werk'	1
Een sterke projectleider die geen strijd toestaat	1

Uit vergelijking van de potentiële met de werkelijk verwachte stimulansen blijkt dat een essentieel punt, zoals structurele steun vanuit de gemeente met geld, personeel en beleid en de aanstelling van een sterke projectleider, wel als noodzakelijk wordt gezien maar niet reëel verwacht wordt. Dit zou ernstige gevolgen kunnen hebben voor het project.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Bestuurlijke vernieuwing (doch moeizaam)	1
Reële contracten	1
Een duidelijke politieke keuze voor een wijkgerichte, integrale aanpak van arbeidsbemiddeling	1
Oprichting en invulling van een soort 'Gebiedsbureau Werk'	1

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Intrekken toezeggingen	1
Bureaucratie	1
Financiële beperkingen	1
Verminderen mankracht	1
Mislukken van het integreren van werk in buurtbeheer, zodat ex-werklozen de buurt verlaten en plaats maken voor nieuwe werklozen waardoor het algemene niveau eerder daalt dan stijgt	1
Een blijvende centralistische aanpak van de GSD	1
Blijvende tegenwerking van het arbeidsbureau tegen wijkgerichte arbeidsbemiddeling	1
Het wegvallen van de school (saneringsvoorstel)	1
Terugtrekken van gemeentelijke middelen en ondersteuning	1
Tijdelijkheid van het project	1
Eenzijdige aanpak (bv. op slechts één terrein)	1

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er relatief veel potentiële bedreigingen worden genoemd. Wanneer met de volgende tabel vergeleken wordt, is te zien dat drie van deze bedreigingen als een reëel gevaar beschouwd worden.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Financiële beperkingen	1
Tijdelijkheid van het project	1
Eenzijdige aanpak (bv. op slechts één terrein): het immateriële aspect zal overschaduwd worden	1

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Komst politiepost met spreekuur
Huurdersvereniging
Schoolconciërge, volledig betaald door gemeente
Verbouwing school
Toestemming uitbreiding speelplaats en aanschaf speeltoestellen
Nieuwe gevelverlichting school ter voorkoming vandalisme
Criminaliteitspreventieproject op school
Emancipatieproject
Werkgroepen

De maatregelen die reeds zijn afgerond hebben een vrij concreet, fysiek karakter. Op deze wijze probeert men aan bewoners te tonen dat hun wensen werkelijk gehonoreerd worden. De politiepost is reeds voor de start van het project in de wijk gekomen. Feitelijk zijn er dus vooral maatregelen rondom een school uitgevoerd.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen	Redenen
Integraal buurtbeheer invoeren	bestaande structuren belemmeren integratie

Bovengenoemde opmerking werd door twee verschillende respondenten gemaakt. Dit houdt nogal fundamentele kritiek in. De organisatiestructuren moeten kennelijk nog geheel aangepast worden aan de integrale werkwijze. Waarschijnlijk is dat de reden waarom in tabel 11 bleek dat er voornamelijk fysieke maatregelen zijn uitgevoerd.

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Criminaliteitspreventieweek
Aankleding school en buurt (speelgelegenheid, groenstroken e.d.)
Project Technika (meisjes en techniek)
Beveiliging woonomgeving (hang- en sluitwerk o.m.)
Buurtpreventiemeester aanstellen
Loketfunctie van gemeente bij politiepost
Het opnieuw onder de aandacht brengen van het ontbreken van beleid rond het thema werk in het kader van buurtbeheer
Verantwoordelijkheden duidelijk(er) afbakenen
Overleg uitbouwen

Er zijn vooral fysieke maatregelen gepland. Dit heeft als positief effect dat de bewoners waarschijnlijk meer vertrouwen krijgen in de instanties, omdat ze zien dat er daadwerkelijk iets gebeurt.

Ondanks de belemmerende werking van de bestaande organisatiestructuren (zie tabel 12), zijn er nauwelijks maatregelen gericht op het wegnemen van deze belemmeringen. Alleen de maatregelen 'verantwoordelijkheden duidelijk(er) afbakenen' en 'overleg uitbouwen' lijken een voorzichtige poging in die richting.

Tabel 14: Opmerkingen

- Voor ons (politie) is dit een pilot-project; we verwachten er toch veel van. Er wordt (ook intern) nog teveel naast elkaar gewerkt.
  - Er zijn geen maatregelen voorgenomen op het gebied van wijkgerichte arbeidsbemiddeling, omdat tot nu toe de belangrijkste partijen niet specifiek wijkgericht wilden werken. We (buurtleerwerkplaats) krijgen, zoals wel vaker is gebeurd, 2 à 3 jaar te laat het gelijk aan onze kant. Nu is de situatie inmiddels alweer teveel veranderd voor deze oplossing. Overigens heeft de buurtleerwerkplaats meer vanuit de historie een wijkgerichte functie. Ze is niet in staat alleen het voortouw te nemen in het formuleren van beleid t.a.v. de aanpak van werkloosheid; wel zou ze hieraan een belangrijke bijdrage kunnen en moeten leveren.
  - Het project begint nu al duidelijk vruchten af te werpen, dus zijn alle investeringen duidelijk de moeite waard geweest.
  - Er moet in deze wijk hoe dan ook altijd een school / lespunt blijven.
  - Het werk loopt prima. Als het project stopt zijn alle aangebrachte verbeteringen binnen 3 maanden verloren. Dit zijn maar halve maatregelen.
  - In de p.c.g.-periode zou ik als rapportcijfer een 8 hebben gegeven, nu geen 4 meer.
-

Er heersen zeer gemengde gevoelens bij de respondenten: van 'himmelhoch jauchzend' (het project begint nu al duidelijk vruchten af te werpen) tot 'zum Tode betrübt' (dit zijn maar halve maatregelen; ik geef er als cijfer nog geen 4 voor). De respondent die hamert op het integreren van wijkgerichte arbeidsbemiddeling roert een boeiend punt aan. Die problematiek vergt echter een structurele aanpak.

9.5 Conclusie

Dit project heeft dezelfde ongelukkige start gehad als het project in De Bennekel. Ook hier was de oorzaak een competentiestrijd binnen de gemeentelijke organisatie omtrent het coördinatorschap. Mede hierdoor zijn er nog nauwelijks maatregelen uitgevoerd: er was reeds een politiepost voordat het project startte, er zijn dus alleen maatregelen rondom een school getroffen.

Aan de cijfers is te zien dat men weinig nut verwacht van het project, maar dat men desondanks wel bereid is buurtbeheer in te voeren. Voorts blijkt dat de informatievoorziening als bijzonder goed beoordeeld wordt. In tegenstelling tot de meeste andere buurtbeheerprojecten worden hier de omstandigheden niet als extreem gunstig gezien.

Uit de open vragen is niet veel informatie te halen. Er zijn kennelijk organisatorische problemen, met name tussen ambtelijke diensten, waardoor de roep om bestuurlijke vernieuwing te verklaren is: bestaande structuren belemmeren een geïntegreerde aanpak.

Ook dit project wordt bedreigd door bezuinigingen.

10 Enschede-Stroinkslanden/Wesselerbrink

10.1 Respons

In Enschede is de DDQ onder 11 sleutelpersonen verspreid en door 5 van deze mensen ingevuld; een respons van 45% derhalve. De functies van de respondenten zijn:

- uitvoerder beheer en onderhoud wegen (Bouwdienst);
- uitvoerder veegdienst (Milieudienst);
- beleidsmedewerker dienst Complementaire Werkvoorziening (soort banenpool);
- chef uitvoering groen (Milieudienst);
- buurtbeheerder (woningfederatie).

Opvallend is dat respondenten van een aantal instellingen ontbreken. Zo zijn er bijvoorbeeld geen vertegenwoordigers van de politie, van het maatschappelijk middenveld of van bewoners. Dit is jammer, daar uit het gespreksverslag bekend is dat met name de politie en het jongerenwerk een belangrijke rol spelen in de beginfase van dit project. Vanwege dit feit moeten de uitkomsten heel voorzichtig geïnterpreteerd worden. Het draagvlak voor het project is kennelijk in deze instanties nog niet echt aanwezig (dat wil zeggen ten tijde van deze voormeting; najaar 1991).

10.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een wijk met veel sociale woningbouw, die eind zeventiger, begin tachtiger jaren is gebouwd. Eigenlijk mag men de vraag stellen of hier nog sprake is van een wijk. Het totale projectgebied lijkt qua aantal inwoners meer op een stadsdeel. De ruimtelijke structuur van de wijk is onduidelijk: veel mensen verdwalen er. Ongeveer een kwart van de bevolking woont in hoogbouw van meer dan vier verdiepingen hoog.

Er is een hoge doorstromingsgraad. In de wijk wonen relatief veel allochtonen.

Het gemiddelde inkomenspeil ligt beneden modaal.

De problematiek in de wijk heeft betrekking op overlast vanwege botsende leefstijlen of culturen. Verder is er een hoge mate van onveiligheidsgevoelens, veroorzaakt door het vele groen (bosplantsoenen). Het feitelijke criminaliteitsniveau ligt lager dan in de rest van de stad. Wel vinden er zedenmisdrijven plaats in de groene zone tussen de wijk en de rest van de stad. In het eerste jaar richt het project zich op de fysieke omgeving. De maatregelen hebben daarom betrekking op:

- zwerfvuil en andere vervuiling;
- groenonderhoud (met name de plantsoenen);
- straatmeubilair en speelvoorzieningen;
- graffiti.

De oorzaken van de problematiek worden gezocht in:

- het feit dat er veel jongeren wonen in de leeftijdsgroep van 15-20 jaar die zich vervelen;
- een gebrek aan voorzieningen voor deze jongeren;
- laag opleidingsniveau, hoog werkloosheidsniveau;
- ligging aan de stadsrand.

Het is de bedoeling de jongeren, deels opererend in groepen die bij de politie bekend zijn, in een later stadium te betrekken bij de inrichting van de wijk. Op deze wijze hoopt men te voorkomen dat ze de objecten die ze zelf geplaatst hebben,

vernieren. De maatregelen zijn dus situatiegericht (vervuiling, groenonderhoud, straatmeubilair, speelvoorzieningen) en dadergericht (rondhangende en vernielende jongeren).

De doelstellingen voor het eerste jaar waren schriftelijk vastgelegd. Momenteel vindt een analyse plaats ter toetsing van deze doelstellingen. De afdeling Informatie en Onderzoek houdt de benodigde gegevens bij.

Er is een projectteam dat een spilfunctie heeft. De ambtelijke werkgroep die het project heeft opgestart, leidt nu een sluimerend bestaan: zij is overbodig geworden door het operationeel worden van de beleidsgroep Sociale Vernieuwing (een stuurgroep). In deze beleidsgroep zitten:

- wethouders;
- de voorzitter van de ambtelijke werkgroep;
- de ambtelijke coördinator buurtbeheer.

Onder deze beleidsgroep zullen waarschijnlijk vier werkgroepen gehangen worden, voor elke 'cirkel' uit het programma Sociale Vernieuwing één. Buurtbeheer komt bij de cirkel 'wonen' terecht.

Voor het project is er een ambtelijk coördinator en in de wijk een buurtbeheerder. Deze laatste wordt door de woningfederatie betaald en heeft drie banenpoolers tot zijn beschikking voor kleine onderhoudswerkzaamheden. De ambtelijk coördinator vervult deze functie tijdelijk naast overige werkzaamheden. Volgend jaar zal er speciaal iemand voor deze functie worden aangesteld.

10.3   Cijfers

10.3.1   DDQ

De totaalscore van de DDQ valt relatief laag uit voor deze buurtbeheerprojecten. De respondenten zijn kennelijk niet zo bereid om buurtbeheer in te voeren. Vooral op de schalen 'waarden' en 'behoeften' wordt relatief ongunstig gescoord. Dit betekent dat men moeite heeft met de omschakeling in werkcultuur en weinig behoefte heeft aan het project. Dit kan samenhangen met het feit dat enkele respondenten zich op het uitvoerende niveau bevinden: het uitvoerend niveau van een organisatie heeft in het algemeen grotere moeite met veranderingen.

Daarentegen wordt op het aspect omstandigheden erg gunstig gescoord, hetgeen erop duidt dat het project de omstandigheden mee heeft. Ook de informatieverspreiding en het tijdstip waarop dit project valt worden naar verhouding gunstig beoordeeld.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 5)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	0.8	0.5
Waarden	0.1	0.4
Ideeën	1.7	0.5
Omstandigheden	2.0	0.7
Tijdstip	1.5	0.3
Behoeften	0.2	1.0
Weerstand	0.9	0.5
Baten	0.8	0.3
Totaalscore	1.0	0.4

10.3.2 Rapportcijfer

Het rapportcijfer, een ruime voldoende, ziet er normaal uit.

Tabel 2: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	6,4	standaardafwijking:	0,8

10.4 Open vragen

In de tabellen 3 tot en met 14 worden de antwoorden op de open vragen weer-gegeven.

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen

	aantal malen genoemd
Grotere betrokkenheid bewoners bij onderhoud en inrichting openbare ruimte / bij hun omgeving	2
Grotere betrokkenheid bewoners bij gemeentelijk gebeuren	1
Betere dienstverlening van gemeentelijke organisaties	1
Betere coördinatie tussen gemeentelijke diensten	1
Afname kleine criminaliteit / vandalisme	1
Afname sociale onveiligheid	1
Minder verpaupering in wijk	1
Minder klachten burgers	1

Het meest genoemd wordt de grotere betrokkenheid van bewoners bij diverse zaken (de eigen woonomgeving en de gemeentelijke organisatie). De opmerkingen over betere dienstverlening van gemeentelijke organisaties en minder klachten van burgers zullen nauw met elkaar samenhangen.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen	aantal malen genoemd
Dat de burger de weg naar de functionele beheerder niet meer weet te vinden	1
Voortrekken van de proefwijk t.o.v. andere wijken	1
Verminderen van de werkgelegenheid bij de sociale werkvoorziening	1
Meer organisatorische schijven zodat burger niet dichterbij uitvoerende gemeentelijke diensten komt te staan	1
Weerstand vanuit instanties die werkzaam zijn in de openbare ruimte	1
Buurtbeheer werkt verkokering-doorbrekend bij de gemeentelijke instanties	1

Het voortrekken van de proefwijk ten opzichte van andere wijken is inderdaad een effect dat ongewenst is; dit effect treedt in vrijwel alle gemeentes op waar deze projecten lopen en wordt soms bewust zo gepland. Dit betekent dat de achtergestelde wijken de buurtbeheerwijken van morgen zouden kunnen worden. Nogal ernstig is dat verwacht wordt dat er meer organisatorische schijven zullen ontstaan. Dat is tegengesteld aan het effect dat met deze projecten beoogd wordt. De strekking van de opmerking over de burger die de weg naar de functionele beheerder niet meer weet te vinden is duister. Hetzelfde geldt voor de opmerking over de verkokering-doorbreekende werking van het project; dit lijkt ons geen negatief gevolg, doch dit is natuurlijk afhankelijk van het standpunt dat wordt ingenomen. Als de betreffende respondent dit effect inderdaad als negatief gevolg ziet, heeft deze in ieder geval nog niet de gewenste houding voor het succesvol invoeren van buurtbeheer bereikt.

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	5

Er zijn kennelijk geen positieve omstandigheden te ontdekken. Een andere mogelijkheid is dat het project in zo'n pril stadium verkeert dat men hier nog niets over kan zeggen. Het feit dat men evenmin negatieve omstandigheden weet te noemen, pleit voor de laatste verklaring.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	5

Dat men geen negatieve omstandigheden kan identificeren zou opgevat kunnen worden als een goed teken. Hierboven werd echter al opgemerkt dat een andere verklaring waarschijnlijker is, namelijk dat de respondenten nog te weinig zicht op het project hebben, gezien het prille stadium waarin dit verkeert.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	2
Wijkgerichte, integrale houding in handelen en denken bij gemeentelijke diensten t.a.v. onderhoudswerkzaamheden	1
Plaatsingsbeleid van de woningbouwvereniging zodanig dat een evenwichtige opbouw in de buurten ontstaat	1
Een vertegenwoordigend persoon per wijkgedeelte/straat/plein om mee te overleggen	1
Extra personeel voor meer aandacht	1

Dat er een wijkgerichte, integrale houding moet komen bij diverse instellingen is evident; daar draait buurtbeheer immers om. Het feit dat dit als potentiële stimulans wordt vermeld, duidt erop dat het project, zoals hierboven al geopperd werd, inderdaad in een zeer pril stadium verkeert. Dit blijkt voorts uit de opmerking dat er vertegenwoordigende personen per wijkdeel etc. zouden moeten komen: de bewonersvertegenwoordiging moet nog van de grond komen.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Op langere termijn: wijkgerichte, integrale houding in handelen en denken bij gemeentelijke diensten t.a.v. onderhoudswerkzaamheden	1
Op langere termijn: plaatsingsbeleid van de woningbouwvereniging zodanig dat een evenwichtige opbouw in de buurten ontstaat	1

Op langere termijn ziet men de voor buurtbeheer essentiële wijkgerichtheid en integraliteit wel ontstaan, gelukkig. Het is hoopgevend dat ook het heikele punt van een ander woningtoewijzingsbeleid als haalbaar gezien wordt.

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Bezuinigingen (die tot beleidskeuzes dwingen) / beëindigen subsidies / financiële middelen	4
Weerstand door reorganisaties binnen de gemeente	1
Neiging tot overregulering en verandering van werkwijze en denken m.b.t. buurtbeheer	1
Als functionele beheerders meer geld krijgen om hun taak beter te vervullen	1

De meest genoemde potentiële bedreiging is het bezuinigen op financiële middelen. Verder staat er net als bij tabel 4 een opmerking over functionele beheerders die op deze plaats niet logisch lijkt; het is onduidelijk wat hiermee bedoeld wordt.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
//Geen van de respondenten heeft hier iets ingevuld//	

De vrees voor bezuinigingen stoelt blijkbaar niet op reëel verwachte bedreigingen; sterker nog geen van de potentiële bedreigingen wordt werkelijk verwacht of het is althans nog niet duidelijk in hoeverre deze dreigingen reëel zullen worden.

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Aantrekken buurtbeheerder
 Instellen spreekuren (telefonisch en in de wijk)
 Buurtbeheerploeg aangesteld (banenpoolers)
 Aanstellen projectleider met mandaten
 Instellen projectteam waarin betrokken diensten werkafspraken maken m.b.t. onderhoud en inrichting van wijken
 Knelpunten in de fysieke woonomgeving opgelost

Opvallend is dat alle afgeronde maatregelen door één respondent zijn genoemd; de anderen hebben bij deze vraag niets ingevuld. Dit zou kunnen betekenen dat alleen die ene respondent gedetailleerd zicht heeft op het project.

De afgeronde maatregelen zijn hetzij van organisatorische hetzij van concrete, fysieke aard. De inhoud van de maatregelen wijzen wederom op een project dat in een beginnend stadium verkeert.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen

Redenen

Geen	alle maatregelen zijn uitgevoerd of in uitvoering

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Voorlichting op basisscholen over buurtbeheer en criminaliteitspreventie in het kader van het project 'Vandalisme is zinloos' van Bureau Halt
 Opstarten van integrale wijkteams vanuit (gemeentelijke) diensten

---

Bij deze tabel werden de antwoorden net als bij tabel 11 door één respondent genoemd (dezelfde): dit steunt de veronderstelling dat alleen die ene respondent gedetailleerd zicht op het project heeft.

Tabel 14: Opmerkingen

-
- Buurtbeheerproject is een experiment. Einddoelen zijn derhalve niet scherp omschreven. Wel duidelijk is dat buurtbeheer een bijdrage moet leveren aan een kwalitatief goede woonomgeving; dit houdt in: terugdringen kleine criminaliteit / vandalisme, verhoging sociale veiligheid en verhoging woongenot. Belangrijke invloeden zijn: het motiveren en betrekken van bewoners bij het onderhouden en inrichten van de woonomgeving. Daarnaast is buurtbeheer een organisatievraagstuk m.b.t. de afstemming van werkzaamheden tussen de diverse, in de openbare ruimte werkzame, instanties.
-

De opmerking spreekt voor zich. Wel wordt duidelijk dat het een ietwat theoretische uitspraak betreft, waarin nog geen praktijkervaring verwerkt is. Dit wijst weer op een project dat nog maar pas loopt.

10.5 Conclusie

De respons is erg laag en tamelijk eenzijdig; veel relevante instanties ontbreken. Dit lijkt te wijzen op een gebrek aan draagvlak voor het project (enkele participanten zijn gestart, de overigen weten nog niets hiervan). Een andere oorzaak kan zijn dat er een boeiend organisatorisch probleem speelt, waarbij het feit dat sociale vernieuwing bij de ene wethouder en buurtbeheer bij een andere is ondergebracht, verlammend werkt. Dit is met name het geval omdat sociale vernieuwing voorrang krijgt⁵. Het bestuurlijke commitment voor buurtbeheer is nog laag.

De plannen zien er goed uit: de aanpak verloopt gefaseerd (eerst de fysieke omgeving aanpakken, daarna sociale problemen), jongeren die vernielen worden betrokken bij hun omgeving en krijgen er verantwoordelijkheid voor.

Het project lijkt al enigszins op dreef te zijn, gezien de genoemde afgeronde maatregelen: de organisatorische randvoorwaarden zijn deels aanwezig (buurtbeheerder, projectleider, spreekuren, buurtbeheerploeg, projectteam) en er zijn enkele fysieke maatregelen uitgevoerd.

Uit de DDQ-score komt dit project relatief ongunstig naar voren als we de score vergelijken met die van de andere projecten; bij de participanten leeft dus een lage bereidheid om buurtbeheer in te voeren. Met name de lage behoefte aan het project en de moeizame aansluiting bij de bestaande organisatieculturen blijken hier verantwoordelijk voor. Anderzijds blijkt het project wel onder gunstige omstandigheden te draaien en op een goed moment te komen. Men schat de slaagkans van het project normaal in.

Alles overziend lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat buurtbeheer vooral binnen een kleine kerngroep leeft; deze groep heeft goede plannen gemaakt en andere voorbereidingen getroffen. De weerklank die dit project vindt binnen de brede gemeentelijke organisatie is op dit moment nog pover; buurtbeheer heeft een lage prioriteit. Het komt er nu dus op aan bestuurlijk commitment los te krijgen en een breed draagvlak te ontwikkelen. De eenzijdige respons bij de vragenlijst wijst erop dat ook bij andere organisaties dan de gemeente buurtbeheer nog nauwelijks leeft. Er is dus nog heel wat 'masseerwerk' te verrichten voordat het project goed kan lopen.

---

⁵ Dit is bekend uit het gespreksverslag.

11 Groningen-Beijum-Lewenborg

11.1 Respons

Tien van de zeventien uitgezette vragenlijsten zijn ingevuld geretourneerd. Dat betekent een respons van 59 %. De functies van deze respondenten zijn:

- medewerker bewonerszaken (woningbouwvereniging Gruno);
- consulente onderwijs en hulpverlening (platform Antilliaanse en Arubaanse organisaties);
- voorzitter wijkoverleg Lewenborg;
- voorzitter bewonersorganisatie Beijum;
- stadsdeelcoördinator Noordoostflank;
- directeur woningbouwvereniging Patrimonium;
- wijkteamchef (gemeentepolitie);
- opbouwwerkster (stichting Delta);
- beleidsmedewerker verslavingszorg (gemeente);
- coördinator bestuurlijke criminaliteitspreventie (gemeentepolitie).

De respondenten bevinden zich in een diversiteit aan organisaties. Vrijwel alle belanghebbenden zijn vertegenwoordigd; met name zijn de vertegenwoordiger van Antillianen en Arubanen alsmede de beleidsmedewerker verslavingszorg relevant, daar het project een accent legt op de problematiek rond drugsverslaafden en Antillianen. Van de zijde van de gemeente had de respons iets groter mogen zijn.

11.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in twee wijken (Beijum en Lewenborg) die in de periode 1970-1985 zijn gebouwd. De bebouwing bestaat uit laagbouw en enige gestapelde bouw; hoogbouw is er niet. Het oudere deel kenmerkt zich door een ruimte opzet (brede lanen, veel groen); het recentste deel door een grillig stratenpatroon en hofjesbouw (zg. heerden), waardoor men snel verdwaalt.

Het merendeel van de huizen zijn huurwoningen; een klein deel bestaat uit koopwoningen. De woningen zijn kwalitatief goed; de wijk is in aanleg een aantrekkelijk gebied.

De problematiek is voornamelijk van sociale aard. Er wonen bijvoorbeeld relatief veel Antilliaanse jongeren met weinig rooskleurige toekomstperspectieven, drugsdealers en sociaal zwakkeren.

De doelen van het project zijn:

- het aantal woninginbraken verminderen;
- de sociale veiligheid verhogen.

De oorzaken van de problemen van de Antilliaanse jongeren zijn, dat deze jongeren naar Nederland zijn gekomen voor een opleiding. Het niveau van de opleiding blijkt vaak niet aan te sluiten bij hun vooropleiding zodat ze op een gegeven moment afhaken. De oorzaken van de drugsoverlast hebben te maken met het 'opjaagbeleid' van de Groningse politie ten aanzien van drugsdealers en -gebruikers. Door de relatief lage huren in Beijum en Lewenborg zijn die groepen (voorlopig) in deze wijken beland. Er zijn dan ook veel dealpanden in dit gebied. Dit verklaart tevens het relatief hoge aantal woninginbraken. Drugsgebruikers zijn hier vooral verantwoordelijk voor. Om aan geld te komen breken zij in, liefst zo dicht mogelijk bij het dealpand.

Voor het project van start ging zijn de woningcorporaties samen met de politie ertoe overgegaan maatregelen tegen de drugsoverlast te treffen. Deze betreffen een selectiever plaatsingsbeleid en eventuele uithuiszetting van overlast veroorzakende huurders.

Wat betreft de sociale veiligheid wordt als maatregel in eerste instantie gedacht aan voorlichting. De wijk - met name Beijum - heeft een stigma, het beeld dat bewoners van de wijk hebben klopt echter niet.

Er is een gemeentebrede stuurgroep, waaronder ook het andere project in Groningen (Oosterparkwijk) valt. Onder de stuurgroep bevindt zich een werkgroep, specifiek voor deze wijk. De bewoners zijn georganiseerd in buurtcomités, die via het opbouwwerk in de werkgroep vertegenwoordigd zijn. De projectleider is in dienst van de gemeentepolitie.

11.3 Cijfers

11.3.1 DDQ

Ten opzichte van de andere buurtbeheerprojecten valt de DDQ-totaalscore valt in de middenmoot van de buurtbeheerprojecten. De bereidheid om het buurtbeheerproject in te voeren staat er normaal voor. De schalen 'omstandigheden' en 'tijdstip' vallen zelfs vrij hoog uit. Men heeft blijkbaar alom het idee dat dit project de wind mee heeft en op een gunstig moment valt.

Uit de vrij grote standaardafwijking van de schalen 'voorwaarden' en 'ideeën' valt af te leiden dat deze aspecten niet bij alle deelnemende organisaties als goed beoordeeld worden. Dit betekent dus dat de benodigde tijd, vaardigheden, budgetten en/of menskracht niet bij alle organisaties beschikbaar zijn en dat de informatieverspreiding over het project aan sommige organisaties te wensen over laat.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 10)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.2	1.1
Waarden	0.7	0.7
Ideeën	1.2	1.0
Omstandigheden	1.7	0.6
Tijdstip	1.6	0.8
Behoeften	1.2	0.0
Weerstand	1.4	0.2
Baten	0.7	0.7
Totaalscore	1.5	0.9

11.3.2 Rapportcijfer

Ook het rapportcijfer ziet er normaal uit. De standaardafwijking geeft aan dat dit gemiddelde rapportcijfer een vrij goede indicator vormt voor het oordeel van de afzonderlijke respondenten.

Tabel 2: Gemiddelde rapportcijfer

Rapportcijfer:	6,5	standaardafwijking:	0,9

11.4 Open vragen

Doordat de gegevens van dit project op de valreep zijn ontvangen, was het niet meer mogelijk de verdere resultaten van commentaar te voorzien.

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Meer probleemgericht werken vanuit de politie / 'opener' politieteam	2
Afname criminaliteit en vandalisme	2
Betere afstemming van activiteiten van deelnemende instanties / betere uitvoering van leefbaarheidsaspecten in het stadsdeel	2
Terugdringen van het aantal drugsgebruikers	1
Minder verloop van bewoners	1
Door samenwerking met anderen te bewerkstelligen dat minder Antillianen en Arubanen en Surinamers afglijden	1
Beter inzicht in de aard van veel problemen en de (on-)mogelijkheden tot effectieve aanpak ervan	1
Het creëren van kansen om de bij veel bewoners bestaande defeatistische en berustende houding tav die problematiek te doorbreken	1
Vergroten betrokkenheid wijkbewoners	1
Doelgerichtheid	1
Oplossingen	1

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	3
Geen	3
Bij beëindiging, ontbreken van middelen voor continuering	2
Gevoel bij met name politie 'waar doe je het allemaal voor...'	1
Risico dat het teveel een 1-mans actie wordt, zodat de meerwaarde wegvalt als het project ten einde is	1
Mogelijk 'ondersneeuwen' van rol van opbouwwerk in het geheel	1

Tabel 5: Positieve omstandigheden **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	4
Kan ik nog niet beoordelen	3
Het succes bij rechtzaken die leiden tot ontruimingen	1
Verbetering van de houding van de huismeesters	1

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	4
Kan ik nog niet beoordelen	2
Vertraging bij aanstelling projectleider	2
Escalatie en concentratie van drugsgebruikers	1
Herstructurering soc.cult. werk (incl. opbouwwerk) in de stad Groningen	1
Opheffing Stichting Delta (werkgever) per 1-1-1993	1
Afwezigheid opbouwwerk Lewenborg ivm. ziekte	1

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Boeken van een duidelijk aantoonbaar en aansprekend succes(je)	3
Meer middelen binnen alle geledingen van de gemeente en corporaties tbv. uitvoerende activiteiten	2
Versterking van de samenwerking met de gemeente Groningen	1
Goede behoeftenpeilingen	1
Analyses van de allochtone bevolkingsgroepen	1
Analyse van het huisvestingsbeleid in de wijk	1
Vervanging van de openbare verlichting door betere	1
Stedebouwkundige aanpassingen	1
Vertrek van de gebruikers en dealers	1
Meer zelfbeheer uitvoering	1
Aanpak steeds recidiverende verdachten woninginbraak	1

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Resultaten	2
Verheldering van de standpunten, waarbij ieder zijn eigen belang behartigt	1
Aanpak verlichting	1
Extra middelen in (te) beperkte mate	1
Aanpak recidiverende verdachten woninginbraak	1

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Reorganisatie binnen woningcorporatie	
Geen resultaten/ Een duidelijke mislukking	2
Reorganisatieproblematiek bij de politie	2
Veranderde prioriteitsstelling	1
Bezuinigingen op wijkbeheer	1
Ziekte van de projectleider	1
Onvoldoende menskracht	1
Juridische uitspraken die ons in het ongelijk stellen	1
Budgettaire belemmeringen aangezien enkele personeelskosten worden gefinancierd	1

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	7
De medewerkers krijgen een breder takenpakket waardoor minder tijd kan worden vrijgemaakt	1

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

- Aanstelling van huismeesters bij alle hoogbouwcomplexen.
- Realisatie van de entree-aanpassingen bij de hoogbouw.
- Verstrekking van pakketten voor inbraakpreventie
- Verdieping en uitbreiding bestaande activiteiten.
- Werken aan samenhangend plan van aanpak en integrale aanpak daarvan
- Opzetten goede projectorganisatie / Oprichting div. bewonersgroepen die zich bezig gaan houden met buurtbeheer (door opbouwwerk)
- Middelenbeperking voor drugsverslaafden

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen	Redenen
Totale portiekafsluiting	geen geld
Verlichting brandgangen	niet alleen verantwoordelijkheid van woningbouwvereniging
Streng aanpakken	geen juridische gronden

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

- Verlichting brandgangen
- Inventarisatie van de omvang en verschijningsvorm van de problematiek
- Concept plan van aanpak
- Verkoop van woningen
- Verbetering speelvoorzieningen

Tabel 14: Opmerkingen

- Project is zich volgens mij aan het ontwikkelen. Men is voorwaarden aan het scheppen opdat de activiteiten goed afgestemd en flexibel verlopen.
  - Het Wijkoverleg Lewenborg heeft al lange tijd met niet geringe problemen te kampen op het persoonlijke en organisatorische vlak.
  - Sfeer van openheid en doortastendheid werkt positief.
  - Het project is eigenlijk nauwelijks van start. Begeleidingsgroep is een paar maal bijeen geweest. Werkplan projectleider is nog niet klaar.
-

11.5 Conclusie

De respons, die redelijk ruim is en uit een diversiteit aan organisaties komt, wijst op een vrij breed draagvlak voor het project. Voordelig voor het draagvlak is dat politie en woningcorporaties voor het buurtbeheerproject startte al enige tijd samenwerkten om de problemen het hoofd te bieden. Allerwege was men dan ook overtuigd van de noodzaak om de problematiek integraal aan te pakken. Dit scheelt een heleboel 'masseerwerk'.

De problematiek die via buurtbeheer wordt aangepakt is behoorlijk zwaar (o.m. een harde kern drugsverslaafden, Antilliaanse jongeren in een uitzichtloze situatie, veel inbraken); daarmee is te verklaren dat het project vanuit de politie-organisatie gecoördineerd wordt en dat de politie een zwaar accent heeft binnen het project. Het project is laat gestart, omdat het lang geduurd heeft voor er een projectcoördinator was gevonden. Desondanks blijken er toch al enige maatregelen te zijn uitgevoerd (huismeesters aangesteld, pakketten voor inbraakpreventie verstrekt, bouwkundige aanpassingen, middelenbeperking voor drugsverslaafden). Kennelijk was er al een kleine groep mensen (waarschijnlijk bij politie en woningcorporaties) bezig het project voor te bereiden.

Het geheel overziend is de basis onder het project goed te noemen: de problemen zijn zo ernstig geworden dat alle betrokkenen ervan overtuigd zijn dat deze alleen via brede samenwerking aangepakt kunnen worden. Alle relevante instanties verlenen daarom hun medewerking. De vraag is echter of de problematiek niet te zwaar is om via buurtbeheer aan te pakken.

12 Groningen-Oosterparkwijk

12.1 Respons

Drie vragenlijsten zijn ingevuld geretourneerd; een bedroevend laag aantal. Dit kan onder meer betekenen dat het draagvlak voor het project niet groot is of dat het project nog nauwelijks van start gegaan is.

De functies van de respondenten zijn:

- chef wijkteam (politie);
- hoofd onderhoud (woningbouwvereniging);
- wijkbewoner.

12.2 Inhoud project

De wijk is van oorsprong een arbeiderswijk. De sociale structuur heeft daar nog alle kenmerken van. Veel van de oorspronkelijke Oosterparkers hebben van de wijk nog steeds het beeld van een bloeiende gezinswijk. Dit is in tegenspraak met de werkelijke situatie: 60% van de bevolking bestaat uit alleenwonenden die vanwege het woningtoewijzingsbeleid in de wijk zijn terechtgekomen. Praktijk en beeldvorming botsen dan ook regelmatig, wat problemen geeft in het beleid op punten als leefbaarheid, woningtoewijzing, veiligheid en overlast.

Het aantal allochtonen in de wijk is nog beperkt, maar neemt wel toe.

Een groot gedeelte van de bewoners is werkloos of anderszins afhankelijk van een uitkering (AOW, WAO). Het beroep dat op de (bijzondere) bijstand wordt gedaan, is, over de hele stad gezien, het grootst in de Oosterparkwijk. Er zijn enkele louché elementen in de wijk woonachtig. Vroeger waren er problemen met drugsdealers en -gebruikers; door een eerder project zijn deze figuren verdreven.

De woningen zijn te karakteriseren als vooroorlogse sociale woningbouw. Vrijwel alle huizen behoren tot het bezit van één corporatie, de woningbouwvereniging Groningen. Halverwege de jaren '70 zijn de meeste woningen gerenoveerd.

De wijk kent een aantal heel specifieke buurten, zoals onder meer de Bloemenbuurt met boerderijtjes. Er is redelijk veel groen in de wijk, onder andere een groot park. Kenmerkend voor de Oosterparkwijk is de aanwezigheid van het voetbalstadion van FC Groningen, dat een specifieke problematiek met zich meebrengt, met name parkeeroverlast en vandalisme van supporters.

De voorzieningenstructuur is goed: er is een breed scala aan eerstelijns welzijnsvoorzieningen (maatschappelijk werk, raadslidenwerk, ouderenwerk, opbouwwerk, jongerenwerk). Er zijn enkele speeltuinverenigingen, peuterspeelzalen, een bibliotheek en een wijkaccommodatie met ontmoetingsruimte. Sinds kort heeft de wijk een buurtsportwerkster, maar er is nog een gebrek aan sportaccommodaties.

De drie speerpunten waar het project op is gericht, zijn:

- 1 Het criminaliteitsniveau, dat op 8% ligt en terug moet naar het stedelijk gemiddelde (5%). Met name woninginbraak, autokraak, overlast van drugsdealers/-gebruikers, van vandaliserende groepen rondhangende jongeren (o.m. FC Groningen-supporters) komen veel voor. Daarnaast geven bewoners de volgende leefbaarheidsproblemen aan: zwerfvuil, verkeersonveiligheid, hondepoep en het groenonderhoud van openbaar groen en van groen van de woningcorporatie.

- 2 Soepele samenwerking tussen de bij het project betrokken instanties om een integrale aanpak te bewerkstelligen. Gedeconcentreerd werken van gemeentelijke diensten (m.n. openbare werken, milieudeinst, energiebedrijf).
- 3 Structurele implementatie van het project dat wil zeggen dat er niet op experimentele basis gewerkt wordt maar dat de activiteiten door moeten blijven gaan als de projectorganisatie na enkele jaren wegvalt.

ad. 1

De oorzaken van criminaliteit zijn deels bekend. Hoewel er geen daderanalyse is gemaakt, heerst het beeld dat een deel van de daders drugs gebruikt.

De wijk grenst aan een pcg-gebied. Van daaruit zijn de drugsgebruikers naar de Oosterparkwijk gejaagd, van waaruit ze weer naar Lewenborg/Beijum worden gedreven.

Men is de volgende aanpak van plan: De wijk ressorteert sinds kort onder politiebureau Noord. Hier ziet men repressie als hoofdtaak van de politie. Vanuit dit perspectief heeft men een apart analysebureau opgezet, ANDY: analyse van criminaliteit, daders, gedetineerden en vrijgekomen gedetineerden. Dit bureau speelt gegevens door aan surveillanten. Zo onderzoekt men netwerken van de contacten die daders hebben om zo tot een soort signaleringssysteem te komen. Deze aanpak werkt redelijk; de problemen verplaatsen zich alleen naar een andere (politie)wijk. Daarnaast wordt voorkoming van criminaliteit nagestreefd door projectsgewijs de volgende maatregelen te treffen:

- inbraakpreventieve maatregelen (verzwaard hang- en sluitwerk);
- afsluiten en compartimenteren van brandgangen;
- verbetering van de openbare verlichting en brandgangverlichting.

Voorts wordt getracht criminaliteit en onleefbaarheid te voorkomen door onderstaande niet-projectgewijze maatregelen:

- het doorgeven en bespreken van signalen van buurtbewonersgroepen aan resp. met woningcorporatie en politie;
- meer greep trachten te krijgen op het woningtoewijzingsbeleid van de corporatie.

ad. 2

Een aantal jaren geleden hadden de instanties nog geen preventiebril (de woningcorporatie vormt hierop enigszins een uitzondering); iedere instantie reageerde apart op klachten.

Sinds het buurtpreventieproject in de Bloemenbuurt in 1988⁶ heerst algemeen het inzicht dat er nooit afstemming heeft plaatsgevonden en dat dit wel wenselijk is. Soms vindt afstemming al plaats: het bureau Voorkoming Misdrijven adviseert de woningcorporatie bijvoorbeeld met betrekking tot hang- en sluitwerk; toen er een concentratie drugsdealers in de wijk woonde zijn politie en woningcorporatie gezamenlijk tot huisuitzetting overgegaan. Samenwerking heeft zich dus reeds enigermate ontwikkeld en geleid tot zinnige reactiepatronen. Deze samenwerkingsvormen moeten verder uitgediept worden en uiteindelijk tot een bijna-automatisme leiden.

De gemeentelijke diensten zijn echter nog erg verkokerd. Het bestuurlijk besef dat het zo niet moet, is er wel. Alleen is nog niet duidelijk hoe de verkokering doorbroken moet worden. Op dit moment woedt er bijvoorbeeld een machtsstrijd over de vraag wie het beheer krijgt over de Sociale Vernieuwings- en Stadsvernieuwingsfondsen; dit brengt aanzienlijke vertraging van het project met zich mee.

---

⁶ Zie voor een evaluatie van dit project: Burik, A. van en P. de Savornin Lohman, Evaluatie buurtpreventie Bloemenbuurt. Gemeente Groningen, 1990.

De coördinatie van het project berust momenteel bij de coördinator bewonersondersteuning. Deze is in dienst van het opbouwwerk. Er is een projectcommissie; deze vergadert eens per zes weken. Onder deze groep functioneren een zestal bewonersgroepen, die - afhankelijk van de problematiek - op ad hoc basis worden aangevuld met vertegenwoordigers van de gemeente of de politie.

Boven de projectcommissies (er zijn twee van dergelijke projecten in Groningen) komt een coördinerende groep.

12.3 Cijfers

12.3.1 DDQ

Met een respons van drie kunnen helaas geen zinnige DDQ-scores berekend worden.

12.3.2 Rapportcijfer

Het gemiddelde rapportcijfer ziet er gunstig uit; de standaardafwijking is bovendien klein genoeg. De vraag is wel wat deze cijfers zeggen als er maar drie respondenten zijn.

Tabel 1: Gemiddeld rapportcijfer

Rapportcijfer:	7,7	Standaardafwijking:	0,5

12.4 Open vragen

Tabel 2: Verwachte positieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Blijvend betere leefbaarheid	1
Betere communicatie tussen bewoners en instellingen	1
Meer gericht zijn op problemen in de buurt	1
Betere verhuurbaarheid van het woningbestand in de buurt	1

Tabel 3: Verwachte negatieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Geen	3

Gezien de redelijk zware problematiek in de buurt (drugsgelateerde criminaliteit) zijn de verwachtingen kennelijk hooggespannen: men heeft alleen aan positieve gevolgen gedacht en noemt geen negatieve (of men wil daar niet aan denken?).

Tabel 4: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Extra financiële middelen	1
Nog niet voorzien	1
Niet ingevuld	1

Er zijn niet echt duidelijke positieve omstandigheden; één respondent meldt dat er ergens extra geld blijkt te zijn.

Tabel 5: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Geen geld	2
Bezuinigingen bij de overheid	1
Gebrek aan menskracht	1

Van dat extra geld (zie positieve omstandigheden) zijn de andere respondenten kennelijk niet op de hoogte of het bedrag is onvoldoende want bij de negatieve omstandigheden komen alleen klachten over financiën naar voren (gebrek aan menskracht komt ook neer op gebrek aan geld).

Tabel 6: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Realiseren van de gewenste resultaten op zo'n wijze dat de burgers merken dat de aanpak werkt	2
Meer menskracht	1

Een veel in alle projecten gehoorde potentiële stimulans wordt ook hier genoemd: voor de burgers zichtbare resultaten. Men wil echt tegemoet komen aan de wensen van bewoners.

Tabel 7: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Realiseren van de beoogde resultaten op zo'n wijze dat de burgers het merken	2
Geen	1

Het is hoopgevend te zien dat men werkelijk verwacht de gestelde doelen te bereiken.

Tabel 8: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Onvoldoende middelen om maatregelen te realiseren	2
Onvoldoende betrokkenheid van bewoners	1
Weet niet	1

Er worden klassieke, doch daarom niet minder serieuze potentiële bedreigingen genoemd. Onvoldoende bewonersbetrokkenheid wordt nog niet werkelijk verwacht, gebrek aan middelen helaas wel (zie volgende tabel).

Tabel 9: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Onvoldoende middelen	1
Niet ingevuld	1
Weet niet	1

Tabel 10: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Herinrichtingen van een plein en een binnenterrein
Verbeteringen woningen wat betreft hang- en sluitwerk
Inbraakbeveiliging
Portiek- en brandgangafsluitingen

Er zijn nog niet zoveel maatregelen uitgevoerd. Het betreft uitsluitend fysieke ingrepen. Verder valt op dat het voornamelijk maatregelen zijn die door de woningcorporatie alleen of hoogstens samen met de politie zijn getroffen. Samenwerking met andere instanties vindt kennelijk nog niet plaats.

Tabel 11: Niet uitgevoerde maatregelen	Redenen
Gedeelte brandgangafsluitingen	Onvoldoende animo bij bewoners

Tabel 12: Geplande maatregelen voor de komende periode

Gerichte toewijzing van woningzoekenden
Inbraakpreventieve maatregelen
Zelfde maatregelen als in proefgebied (herinrichting woonomgeving, beter hang- en sluitwerk, portiek- en brandgangafsluitingen) voor ander deel van de wijk

Voor de komende periode worden weer maatregelen gepland die door de woningcorporatie zelfstandig of hoogstens in samenwerking met de politie kunnen worden uitgevoerd.

Tabel 13: Opmerkingen

Geen

12.5 Conclusie

Het project lijkt nog nauwelijks gestart. Er wordt intern bij de gemeente nog gestreden over het beheer van relevante fondsen, waardoor het project ook nauwelijks kan beginnen. Er zijn tot nu toe alleen door de woningcorporatie maatregelen uitgevoerd, die zij zelfstandig of in samenwerking met uitsluitend de politie kan treffen (inbraakpreventieve maatregelen, verbeteringen aan woningen en woon-omgeving). De samenwerking met andere instanties moet blijkbaar nog op gang komen.

De kaarten voor het project liggen overigens goed wegens het draagvlak dat al aanwezig was: door een eerder project zijn instanties al een preventie-blik gaan hanteren. De verkokering bij de gemeente vormt echter een fors struikelblok voor de gewenste werkwijze. Aangezien het de bedoeling is om structureel de integrale buurtgerichte werkwijze in te voeren, lijkt dus een andere werkwijze bij de gemeente(lijke diensten) een eerste vereiste. Voor de looptijd van het project biedt dat echter geen soelaas meer; voor de korte termijn zal daarom commitment verkregen moeten worden van chefs van relevante afdelingen.

13 Helmond

13.1 Respons

In Helmond is de vragenlijst onder 26 sleutelpersonen verspreid en door 16 sleutelpersonen ingevuld; daarmee bedraagt de respons 62%. De respondenten bekleden de volgende functies:

- coördinator Sociale vernieuwing (ambtelijk);
- wethouder;
- beleidsmedewerker afdeling Welzijn (gemeente);
- chef Algemene Zaken/Sociale Dienst (gemeente);
- hoofd afdeling Onderwijs (gemeente);
- leerplichtambtenaar;
- directeur Stichting Welzijnsbevordering Helmond;
- teamleidster Stichting Welzijnsbevordering Helmond;
- onderwijsopbouwwerkster;
- directeur Algemeen Maatschappelijk Werk;
- staffunctionaris Algemeen Maatschappelijk Werk;
- maatschappelijk werker (AMW);
- directeur Bijzonder Jeugdwerk Brabant;
- unithoofd Bijzonder Jeugdwerk Brabant;
- ambulant jeugdhulpverlenster (Bijzonder Jeugdwerk Brabant);
- coördinator onderwijsvoorrrangsgebieden Onderwijskundig Centrum Gewest Helmond.

Vrijwel alle belanghebbenden zijn vertegenwoordigd. Alleen bewoners en/of een bewonersvertegenwoordiger (uit het opbouwwerk bijvoorbeeld) worden gemist. Uit het gespreksverslag weten we echter dat gedurende het eerste projectjaar bewoners nog niet bij het project betrokken worden.

13.2 Inhoud project

De crux van dit project is dat men het niet als project ziet met een eigen circuit, maar als een blijvend andere wijze van organiseren van het reguliere werk.

De buurt waarop met zich richt, Binnenstad Oost, is een stadsvernieuwingsgebied. In stedenbouwkundige zin is de wijk in ontwikkeling, er wordt veel nieuwbouw gepleegd.

Wat de bevolkingssamenstelling betreft, is het een probleemwijk; er is een hoge doorstromingsgraad geweest, die inmiddels wat gestabiliseerd is. Er zijn veel sociaal zwakkeren en veel allochtonen in de wijk terechtgekomen.

De problematiek omvat:

- hoog werkloosheidspercentage, lage inkomens, laag opleidingsniveau;
- vroegtijdig schoolverlaten, spijbelen;
- naar drugsverslaving en criminaliteit afglijdende jeugd;
- onderwijsachterstand;
- white flight op de scholen (blanken trekken weg, kleurlingen stromen in);
- ontbreken van een vrijwilligerskader.

Er wonen ca. 12.000 mensen in de wijk, merendeels in goedkope huurwoningen ($\pm$ 65%). Ongeveer 24% van de woningen is in het bezit van eigenaar-bewoners. Wat criminaliteit betreft is er sprake van vandalisme, auto- en woninginbraken en drugshandel.

Dit project richt zich op een aantal terreinen.

- Preventief jongerenbeleid, gericht op vroegtijdige schoolverlaters en op de afglijders naar drugs en criminaliteit (jongeren tussen elf en zeventien jaar). Maatregelen: naleving leerplicht, prestaties controleren, jeugdhulpverlening, recreatieve activiteiten buiten school en huiswerkbegeleiding. Op dit terrein is het project het verst uitgewerkt.
- Maatschappelijke begeleiding van volwassenen die moeite hebben zelfstandig te functioneren, en van overlast veroorzakende gezinnen met als doel de leefbaarheid in de omgeving te verbeteren en drugs-, alcohol- en gokverslaving te bestrijden.
- Sportstimulering, samenhangend met de buitenschoolse activiteiten voor jongeren.
- Politie-activiteiten: hinder/overlast/leefbaarheidsproblemen aanpakken, criminaliteit bestrijden, slachtofferhulp, resocialisatieproject. Is nog niet nader ingevuld.

Op het moment van de dataverzameling was men bezig de doelen toetsbaar te formuleren, tijdstermijnen te bepalen, een stappenplan op te stellen en ieders verantwoordelijkheid duidelijk aan te geven.

Er is een zogenaamde rompgroep 'Integrale aanpak van criminaliteit op wijk- en buurtniveau' gevormd. Deze groep geeft de hoofdlijnen aan en doet voorbereidend werk voor de ambtelijke stuurgroep Sociale Vernieuwing.

Er zijn op niet-structurele basis werkgroepen onder de rompgroep gehangen om een vergadercultuur te voorkomen; de bedoeling is dat deze vanzelf uit de instanties gevormd worden als daar behoefte toe bestaat.

Het project wordt begeleid door een begeleidingsgroep. In de wijk bestonden al klankbordgroepen voor fysiek-technisch beheer en voor Sociale Vernieuwing. Hierin zijn naast instanties ook bewoners vertegenwoordigd. Deze klankbordgroepen zijn samengevoegd tot één groep.

Een extern bureau fungeert als coördinator voor één jaar (voor de volledige integratie in het reguliere werk is drie jaar uitgetrokken), daarna wordt bepaald wie de coördinatie overneemt.

13.3 Cijfers

13.3.1 DDQ

De totaalscore van Helmond behoort tot de hoogste van de 18 buurtbeheerprojecten. Dit betekent dat de participanten een grote bereidheid hebben om het project in te voeren.

Verder scoren vooral de aspecten 'ideeën', 'voorwaarden' en 'omstandigheden' gunstig; de informatieverbreding over het project, de benodigde kennis, tijd en middelen alsmede de omstandigheden zijn bij dit project kennelijk erg goed. Relatief ongunstig vallen de scores uit bij de aspecten 'behoefte aan het project' en 'verwachte baten'. Ten aanzien hiervan zou misschien wat voorlichting moeten plaatsvinden door de coördinator.

Opvallend is dat de betrokken organisaties in het algemeen aardig op één lijn zitten wat betreft de onderscheiden aspecten, getuige de geringe standaardafwijking bij alle scores.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 15)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.7	0.4
Waarden	1.2	0.6
Ideeën	2.0	0.3
Omstandigheden	1.6	0.6
Tijdstip	1.1	0.9
Behoeften	0.9	0.5
Weerstand	1.4	0.1
Baten	0.9	0.2
Totaalscore	2.0	0.3

13.3.2 Rapportcijfer

Uit het rapportcijfer blijkt dat de betrokkenen gematigd positief staan tegenover de slaagkansen van het project. Ook dit is een normale score. Opvallend is dat de standaard afwijking hierbij hoger ligt en dus minder consensus suggereert.

Tabel 2: Gemiddeld rapportcijfer

Rapportcijfer	6,6	standaardafwijking	1,0

13.4 Open vragen**Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen**

	aantal malen genoemd
Betere afstemming tussen de instanties	6
Vermindering van crimineel gedrag	5
Bevordering van leefbaarheid	2
Meer of eerder zicht op probleemjongeren	2
Preventief effect	2
Verbeterde of efficiënter samenwerking in de wijk	2
Betere registratie en effectmeting	1
Mogelijke uitstraling naar andere wijken	1
Ontwikkelen van een structurele samenwerking	1
Minder uitvallers in onderwijs	1
Terugdringen van het aantal jongeren dat in aanraking komt met justitie	1
Verschuiving van institutionele belangen naar werkbelang en belang doelgroep	1
Vergroting betrokkenheid	1

De verwachte positieve gevolgen concentreren zich rond de afstemming en efficiënte samenwerking tussen instanties en de vermindering van criminaliteit/verbetering van leefbaarheid.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Minder capaciteit voor ondersteuning elders in de organisatie / hogere werkdruk	6
Mogelijke stigmatisering van de doelgroep	2
Andere wijkwelzijnsorganen zullen zich in de steek gelaten voelen	1
Andere prioriteiten zullen niet aan bod komen door de beperkte beschikbaarheid van middelen	1
Accommodatiegebrek	1
Overgangsproblemen (van oude naar nieuwe situatie)	1
Veel tijd nodig voordat samenwerking goed zal draaien	1
Vooroordelen zullen bevestigd worden als directe resultaten uitblijven	1

De respondenten lijken zich op het standpunt te stellen dat de tijd en het werk, die in het project geïnvesteerd worden, uit de lengte of uit de breedte moeten komen; er blijft minder over voor ander werk of er moet meer werk verzet worden. Deze vrees zien we overigens bij meerdere projecten.

Tabel 5: Positieve omstandigheden **aantal malen genoemd**

Samenwerking tussen diverse instellingen	2
Uitbreiding van formatie / Nieuwe medewerkers met nieuw elan	2
Bereidwilligheid van diverse instellingen tot samenwerking	1
Samenloop met Sociale Vernieuwing	1
Oppakken van dealers	1
Situatie in Marokkaanse gemeenschap: kadervorming	1
Bezuiniging dwingt tot samenwerking	1

Er worden weinig positieve omstandigheden door meer dan één respondent genoemd. De bereidheid tot samenwerking bij instanties en de aanstelling van nieuwe medewerkers blijken de voornaamste.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Accommodatiegebrek	4
Bezuinigingen	3
Vertraging door fusies van scholen	1
Verplaatsing van het project van wijk Noord naar centrum	1
Veel wisseling van uitvoerders	1
Geringer vermogen om nieuwe werk- en denkmethode eigen te maken dan verwacht	1
Subsidie-afspraken met overheid waardoor continuïteit gevaar loopt	1
Plotselinge stijging druggebruik	1
Gebrek aan jongerenwerkers	1
Afvloeien van deskundige jongerenwerkers op lange termijn door geldgebrek	1

Accommodatiegebrek en bezuinigingen zijn de meest genoemde negatieve omstandigheden. Verder wordt melding gemaakt van een gebrek aan jongerenwerkers, terwijl blijkt dat op lange termijn nog meer jongerenwerkers zullen afvloeien. Dit is een serieus knelpunt. Een redelijk ernstige opmerking is ook, dat men zich de nieuwe werk- en denkmethode niet zo makkelijk eigen denkt te maken.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Een stevig samenwerkingsverband/enthousiaste medewerking	3
Extra middelen	2
Interne aanpassingen bij deelnemende instanties	1
Interne trainingen	1
Goede voorlichting	1
Goede managementondersteuning	1
Ondersteuning naar de Marokkaanse gemeenschap	1
Een regulier aanbod voor tieners	1
Toename betrokkenheid en verantwoordelijkheidsbesef bij doelgroep en daaraan verwanten	1
Ouderparticipatie	1
Jongerenwerkers	1
Goede accommodatie in de binnenstad	1
Minder tijdverlies door afweging besteding geld	1

Er wordt een veelheid aan potentiële stimulansen genoemd. De belangrijkste hiervan blijkt de noodzaak tot een structureel samenwerkingsverband tussen instanties. De opmerking over extra middelen is natuurlijk wel waar, maar enigszins gratuit omdat men dergelijke opmerkingen altijd wel kan maken.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Samenwerking/bindende afspraken	3
Extra middelen	2
Interne aanpassingen deelnemende instanties	1
Interne trainingen in nieuwe manier van denken	1
Goede managementondersteuning	1
Ondersteuning naar de Marokkaanse gemeenschap	1
Een regulier aanbod voor tieners	1
Minder tijdverlies door meer geld	1

Een belangrijk deel van de factoren, die mogelijk als stimulansen kunnen werken, blijkt daadwerkelijk verwacht te worden.
De extra middelen en het structurele samenwerkingsverband bevinden zich onder meer hierbij.

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Bezuinigingen/opheffen geldstroom	7
Competentiekwesties m.b.t. visies, methodieken, verdeling van verantwoordelijkheden; institutionele belangen	3
Verdere afkalving reguliere inzet welzijnswerk	2
Bureaucratische verwickelingen	1
Bestuurlijk onvermogen	1
Afvloeien jongerenwerkers door geldgebrek	1
Onvoldoende menskracht	1
Accommodatiegebrek	1
Wijziging in landelijk Sociale Vernieuwingsbeleid	1
Onduidelijkheid	1
Toenemend druggebruik	1

Veel van de genoemde potentiële bedreigingen hebben direct of indirect betrekking op bezuinigingen (opheffen geldstroom, verdere afkalving inzet welzijnswerk). Duidelijk is dat deze ontwikkeling het meest gevreesd wordt.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Vermindering subsidie	2
Verdere afkalving reguliere inzet welzijnswerk	1
Wijziging landelijk Sociale Vernieuwingsbeleid	1
Toenemend druggebruik	1

Hier wordt duidelijk dat niet alle mensen die bij de vorige tabel bang waren voor bezuinigingen ook werkelijk verwachten dat deze zullen plaatsvinden.

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode **aantal genoemd**

Beleidsplan/werkplan preventief jongerenwerk opgesteld	4
Consensus bereikt m.b.t. doelgroepen, methodieken, inzet en verantwoordelijkheid	4
Projectcoördinator aangesteld	3
Start uitwerking leefbaarheid	1
Inzet ambulante hulpverlening op scholen	1
Project zodanig georganiseerd dat het niet als eiland functioneert	1
Accent op kwaliteit samenwerking	1

Een heel belangrijk resultaat is de bereikte consensus tussen instellingen. Tot nu toe blijken er vrijwel uitsluitend organisatorische maatregelen te zijn uitgevoerd. Om aan bewoners duidelijk te maken dat er iets gebeurt, zou het raadzaam zijn op korte termijn ook concrete maatregelen (zichtbare fysieke maatregelen bijvoorbeeld) uit te voeren.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen **Redenen**

Aanstelling huiswerkbegeleider voor jongeren	(niet ingevuld)
Werkconferentie voor uitvoerenden	complexiteit door samenwerkingsaspecten en planning nog te vaag op onderdelen

De maatregelen die niet zijn uitgevoerd, blijken niet definitief te zijn afgesteld, maar alleen uitgesteld. Dit blijkt uit de volgende tabel, waar deze maatregelen voor de komende periode gepland staan.

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Plan maken voor activiteiten risicovolle jeugd
Opzetten wijkoverlegteam
Officiële start
Benadering risicovolle jongeren t.a.v. vrije tijdsbesteding
Opzetten doelmatige organisatie op beleidsniveau
Aantrekken case-manager
Huiswerkbegeleiding
Uitbreiding Maatschappelijke Begeleiding Gezinnen
Afstemming Maatschappelijk Begeleidingsplan en Preventief Jongerenbeleid
Studiedag voor uitvoerenden
Planning en tijdschema

Voor de komende periode staan vooral (weer) organisatorische maatregelen gepland, die voor het publiek achter de schermen spelen. Indien het publiek al is ingelicht over het project, zou het aan te raden zijn enkele concreet zichtbare maatregelen te treffen.

Tabel 14: Opmerkingen**aantal malen genoemd**

Er is een zware top (de rompgroep) en een smalle basis voor uitvoerend werk	2
Top en uitvoerenden staan ver van elkaar	1
Eerste aanzetten zijn hoopgevend, verdere uitwerking moet nog blijken	1

13.5 Conclusie

De relatief grote respons kan opgevat worden als een indicatie voor een sterke betrokkenheid van de participanten bij het project. Wanneer de functies van de respondenten in ogenschouw genomen worden, valt op dat er veel verschillende instanties bij betrokken zijn; dit duidt op een breed draagvlak.

Het project wordt serieus aangepakt: men beschouwt het niet als project maar als een blijvend andere wijze om het beheer uit te voeren. De speerpunten waar men zich op richt, bestrijken bovendien een breder terrein dan criminaliteit, onveiligheid en overlast; ook preventief jongerenbeleid en andere welzijnsachtige velden rekent men ertoe.

De organisatiestructuur wordt flexibel aangepast aan de behoefte (m.n. de werkgroepen); een boeiend aspect aan de structuur is ook de (tijdelijke) uitbesteding van het coördinatorschap aan een extern adviesbureau.

De resultaten van de DDQ-vragenlijst geven aanleiding tot een positieve kijk op de kansen van het project in Helmond. De cijfers geven aan dat de bereidheid tot het invoeren van het project bij de betrokken organisaties erg groot is.

Ook de gemiddelde score op het rapportcijfer wijst in gunstige richting, zij het iets minder sterk.

Een geluid dat in de meeste andere projecten niet gehoord wordt, is dat men hier verwacht dat de werkdruk zal toenemen en de aandacht voor andere taken zal verminderen door het project. Daarnaast vreest men te weinig uitvoerend personeel te hebben. Dit alles heeft waarschijnlijk als achtergrond dat het project bij de gemeente budgettair neutraal verwezenlijkt moet worden: er zijn dus geen extra middelen of personeel beschikbaar⁷. In dit verband is het hoopgevend dat enkele respondenten toch de verwachting hebben dat er extra middelen zullen komen.

Positief is het feit dat een grote hindernis reeds genomen is: er is consensus bereikt tussen de betrokkenen omtrent beleidsvisies, methoden en de verdeling van verantwoordelijkheden. Een belangrijke bedreiging vormen ook hier weer de bezuinigingen op diverse niveaus.

Voorts speelt er op dit moment een praktisch probleem: er is gebrek aan accommodatie voor het opzetten van een ontmoetingspunt voor jongeren.

Al met al lijkt dit project er goed voor te staan, al kan men zich in generale zin de vraag stellen of de Helmondse aanpak in dit startstadium wellicht te zwaar de nadruk legt op beleid en organisatie ten koste van een onderschatting van het belang van het uitvoerende werk.

In dit opzicht vormt Helmond, als contrast met andere gemeenten waarin men sterk de nadruk legt op snel scoren, snel bewoners activeren en dergelijke, een zeer interessant experiment.

⁷ Deze informatie komt uit het gespreksverslag.

14 Maastricht

14.1 Respons

In Maastricht is de vragenlijst door dertien sleutelpersonen ingevuld, terwijl de lijst onder 15 personen verspreid was. De respons is dus 87%. De functies die de respondenten bekleden, zijn:

- coördinator Buurtbeheer (gemeente);
- projectleider Sociale Vernieuwing/buurtbeheer;
- uitvoerend medewerker afdeling Welzijn;
- adj. directeur afd. Publieke Werken en Sport (gemeente);
- senior beleidsmedewerker (gemeente);
- inspraakmedewerker bij Bureau Inspraak en Ondersteuning;
- jongerenwerker bij de Stichting Trajekt;
- buurtopbouwwerker bij de Stichting Trajekt;
- teamleidster bij de Stichting Trajekt;
- sectorhoofd Bewonerszaken (woningcorporatie); (2x)
- wijkagent;
- voorzitter Buurtplatform Malberg.

De respondenten vertegenwoordigen veel verschillende instanties en de respons is groot. Beide feiten wijzen op een breed draagvlak voor het project.

14.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een zestiger jaren wijk met een ruime opzet, relatief veel flats, veel groene velden. De bevolking kent een groot aandeel sociaal zwakkeren; vergrijzing en ontgroening zijn kenmerkend. Er komen veel 1 en 2-persoons huishoudens voor.

Het huizenbestand bestaat voor 95% uit huurwoningen en wordt voornamelijk door 2 woningcorporaties beheerd.

Er is een hoog werkloosheidspercentage, en doorgaans een lage opkomst bij verkiezingen. Er zijn recent verschillende speelvoorzieningen, basketbal-, en trapveldjes aangelegd.

Het project richt zich op verbetering van de leefbaarheid en afname van onveiligheidsgevoelens. Er zijn 4 aandachtsvelden:

- galerij/portiekflats (drugs- en burenoverlast);
- crimi-cijfers (teveel inbraak en diefstal);
- jongeren (rondhangende groepen);
- allochtonen (geïsoleerde positie, discriminatie).

Oorzaken van deze problemen zijn niet duidelijk; men zou dit door stagiaires willen laten onderzoeken.

De doelen zijn in een notitie vastgelegd, doch nog niet meetbaar geformuleerd.

Concrete maatregelen moeten nog worden geformuleerd.

De projectcoördinator is in dienst van het Welzijnswerk en heeft een tijdelijke aanstelling voor 3 jaar.

Er is door de projectcoördinator een soort beheergroep gevormd, waarin tot nu toe politie, buurt bewonersplatform, woningcorporaties, reclassering, opbouwwerk, gemeente- sociale zaken en publieke werken en sport zijn vertegenwoordigd. Er wordt nog gepoogd ook Halt en allochtonen-organisaties te laten vertegenwoor-

digen. Er is een begeleidingscommissie (+ stuurgroep). Onder de beheergroep zullen werkgroepen gehangen worden voor de genoemde vier aandachtsvelden; voor twee aandachtsvelden is er al een werkgroep, te weten voor de galerij/portiekflats en voor de jongerenproblemen.

14.3 Cijfers

14.3.1 DDQ

De overall bereidheid in Maastricht om buurtbeheer in te voeren is relatief groot; dit blijkt uit de totaalscore. Als we per aspect afzonderlijk kijken, valt op dat dit project kennelijk onder erg gunstige omstandigheden plaatsvindt. Ook de randvoorwaarden (beschikbare kennis, tijd, menskracht en middelen) en het tijdstip van invoeren zijn blijkbaar gunstig.

Relatief ongunstig vallen de scores van 'waarden', 'behoeften' en 'baten' uit. Dit duidt erop dat de betrokken instanties moeite hebben met de omslag in organisatiecultuur, weinig behoefte hebben aan het project en er weinig voordeel voor de eigen organisatie van verwachten. Met betrekking tot de laatste twee punten kan voorlichting wellicht helpen. De moeite met de nieuwe organisatiecultuur verdwijnt mogelijk wanneer de eerste resultaten zichtbaar worden.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 13)

Factor	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.7	0.6
Waarden	1.0	1.1
Ideeën	1.5	0.8
Omstandigheden	2.1	0.5
Tijdstip	1.7	0.8
Behoeften	1.0	0.3
Weerstanden	1.3	0.2
Baten	0.9	0.3
Totaalscore	1.8	0.6

14.3.2 Rapportcijfer

Het rapportcijfer ziet er voorzichtig positief uit. Hierover zijn de respondenten het blijkbaar wel eens: de standaardafwijking blijft binnen de grenzen van consensus.

Tabel 2: Gemiddeld rapportcijfer

Rapportcijfer:	6,6	standaardafwijking:	0,9

14.4 Open vragen

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Verbetering van woon- en leefklimaat in de buurt	3
Integrale benadering/samenwerking zodat afgewogen aanpak mogelijk	3
Grotere buurtbetrokkenheid bij eigen woon- en leefklimaat	2
Vermindering gevoel van onveiligheid	1
Terugdringen criminaliteit	1
Voorbeeldfunctie voor andere buurten in Maastricht	1
Verbetering bewoning	1
Vermindering verloop	1
Doorbreken negatief beeld van de buurt	1
Tegemoet komen aan behoeften doelgroep	1

De verwachte positieve gevolgen hebben voornamelijk betrekking op verbetering van de leefbaarheid/vermindering van criminaliteit en onveiligheidsgevoelens, op grotere betrokkenheid van bewoners en op integrale samenwerking door instanties.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Geen	3
Na het project zullen werkgroepen zonder coördinator instorten	1
Verhoging werkdruk collega's	1
Verschuiving problematiek	1
Verwachtingen scheppen die niet waargemaakt kunnen worden	1
We kunnen ons geen negatieve gevolgen permitteren	1

Het wordt belangrijk geacht om de continuïteit van de activiteiten te waarborgen na afloop van het project. Het is blijkbaar nog niet de bedoeling om structureel tot buurtbeheer over te gaan.

De hogere werkdruk kan inderdaad aanvankelijk optreden. Na een gewenningsperiode is de kans aanwezig dat het project niet langer werkdrukverhogend werkt.

Tabel 5: Positieve omstandigheden

Komst van een anti-graffiti bus	1
Afname criminaliteit	1
Politieke en maatschappelijke goodwill vanwege Sociale Vernieuwing	1
Andere invalshoek ook voor andere projecten	1
Woningnood	1
Landelijke bekendheid van de wijk Malberg	1
Nieuwe medewerkers	1
Extra financiële mogelijkheden	1

Er worden veel diverse positieve omstandigheden genoemd. Kennelijk zijn ze allemaal tamelijk specifiek voor het deelterrein van de betreffende respondenten, want ze worden geen van alle door meer dan één persoon genoemd.

Hetzelfde kan gezegd worden van de negatieve omstandigheden die op het project inspelen.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden

Weinig medewerking vanuit de buurt	1
Toename criminaliteit	1
Dreigende kortingen op welzijnsbudgetten	1
Organisatiestructuur van de instelling	1
Geen vertrouwen in de overheid door verspelen goodwill in verleden	1
Geen goede bestuurlijke organisatie bij aanpak criminaliteit	1
Onrust door onzekerheid m.b.t. accommodatie	1

Tabel 7: Potentiële stimulansen

Breed draagvlak bij diverse gemeentelijke instellingen / aandacht vanuit college B&W en gemeenteraad	2
Andere woningtoewijzing	2
Groei in deelname / betrokkenheid bewoners / draagvlak in de buurt	2
Afstemmen activiteiten / betere samenwerking gemeente, corporatie, bewoners	2
Start stadsdeelcoördinator / contactpersoon buurtbeheer	1
Burgerwerkgroep veelvoorkomende criminaliteit	1
Goede afspraken met drugsdealers	1
Meer sociale controle	1
Vorming van een bewonerscomité	1
Zichtbare verbeteringen	1
Naleving van huurdersreglement	1
Zekerheid m.b.t. huisvesting	1

De voornaamste stimulansen die het project kan gebruiken, blijken te zijn:

- breder draagvlak bij diverse geledingen van de gemeente en bij bewoners. Voorts worden samenwerking tussen alle participanten en een ander woningtoewijzingsbeleid nodig geacht.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen

Start stadsdeelcoördinator / contactpersoon buurtbeheer	1
Burgerwerkgroep veelvoorkomende criminaliteit	1
Betrokkenheid / draagvlak bij diverse gemeentelijke diensten	1
Groei deelname / betrokkenheid bewoners	1
Uiterlijke verbeteringen zoals groen, verlichting, renovatie	1
Draagvlak in de buurt	1
Zekerheid m.b.t. huisvesting	1

De benodigde stimulansen op het gebied van draagvlak bij de gemeente en bij bewoners blijken door een enkele respondent werkelijk verwacht te worden. De samenwerking tussen instanties en het gewijzigde woningtoewijzingsbeleid wordt door niemand echt verwacht. Dit klinkt vrij ernstig. Met name samenwerking en draagvlak zijn van fundamenteel belang.

Tabel 9: Potentiële bedreigingen

Beëindiging geldstroom/kortingen op budgetten/subsidiestop na 3 jaar	3
Desinteresse buurtbewoners	2
Lange termijn om maatregelen uit te voeren	1
Hogere huur ten gevolge van renovatie	1
Leegstand	1
Inzakken plan na een paar maanden	1
Slechte tijdelijke huisvesting / teveel verhuizingen	1

Als belangrijkste potentiële bedreigingen komt een bekend duo naar voren: een geldkraan die dichtgedraaid wordt en een gebrek aan interesse bij buurtbewoners.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen

//Hier werd niets ingevuld door de respondenten//

Geen van de voornaamste potentiële bedreigingen wordt werkelijk verwacht. Dit is een goed teken.

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

startfase	1
voorwaardenscheppende maatregelen	1
introductie project	1
informatie geven	1

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen**Redenen**

//niets ingevuld door respondenten//

Uit bovenstaande tabellen blijkt duidelijk dat het project - om het eufemistisch te zeggen - nog uiterst pril is. Er valt daarom dus niets te zeggen over uitgevoerde maatregelen. Het gespreksverslag bevestigt deze conclusies: men was toen bezig een plan van aanpak op te stellen.

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Invoeren dienst contactpersonen bij gemeente
Invoeren faciliteitenregeling bewonersorganisatie
Start stadsdeelcoördinator West per 1/12/91
Plan van aanpak
Werkplan
Betrokkenheid vergroten

Ook de geplande maatregelen wijzen op een beginnend project. Gegeven dit feit zijn dit logische maatregelen. Misschien zou ook aan maatregelen gedacht moeten worden die op korte termijn voor bewoners zichtbaar worden. Dit kan de bewonersbetrokkenheid vergroten. Anderzijds kan het strategisch slimmer zijn om eerst in alle rust achter de schermen het project organisatorisch goed op poten te zetten, mits de bewoners nog niet weten dat er iets op stapel staat en zij dus nog niets verwachten.

Tabel 14: Opmerkingen

Project loopt nog te kort om te oordelen	3
Niet teveel instanties maar veel burgers betrekken	1
Kader vormen (van burgers) om continuïteit te waarborgen	1
Begeleidingsstructuur kost onevenredig veel tijd ten nadele van uitvoering	1
Opstelling Min. van Justitie is in strijd met uitgangspunten	
Sociale Vernieuwing	1

14.5 Conclusie

Het project bevindt zich nog in een zó vroeg stadium, dat er nog geen maatregelen zijn uitgevoerd en de respondenten er nog niet veel steekhoudends over kunnen zeggen. Toch staat men er voorzichtig positief tegenover, blijkens de scores op DDQ en rapportcijfer. Deze cijfers geven aan dat men zeker bereid is het project in te voeren. Met name de randvoorwaarden en het tijdstip van invoeren zijn gunstig. Daarentegen denkt men relatief ongunstig over de baten die het project voor de eigen organisatie kan hebben. De behoefte aan dit project onder de betrokken instanties is dan ook niet zo groot. Ook heeft men moeite met de verandering in werkcultuur die buurtbeheer met zich meebrengt. Men schat de slaagkans van het project matig positief in.

De aandachtsvelden waar het project zich op richt lijken zeker haalbaar met een buurtbeheer-aanpak. Het is wel nodig om de oorzaken van de problemen goed te analyseren. Het feit dat er blijkens het gespreksverslag geen geld is om hier onderzoek naar te laten verrichten, is kwalijk: hiermee ontstaat het risico dat doelstellingen en middelen in een plan van aanpak niet aansluiten bij de problematiek.

Men verwacht meer positieve dan negatieve gevolgen van het project, met name:

- verbetering leefklimaat;
- grotere betrokkenheid van bewoners bij hun buurt;
- integrale, wijkgerichte samenwerking tussen instanties;
- minder criminaliteit en onveiligheidsgevoelens.

Vooralsnog is er vooral behoefte aan verbreding van het draagvlak bij met name gemeentelijke instanties en bewoners.

15 Nijmegen-Wolfskuil

15.1 Respons

In Nijmegen is de vragenlijst aan 14 sleutelpersonen aangeboden; door 7 van deze mensen werd de lijst ingevuld. De respons is dus 50%. Onderstaand volgt een overzicht van de functies die de respondenten vervullen:

- opbouwwerker (Stichting Dacapo) (2x);
- opbouwwerker/projectleider Sociale Vernieuwing (Dacapo/STOUW);
- adjudant (gemeentepolitie);
- inspraakcoördinator (woningstichting);
- ambtelijk coördinator wijkbeheer;
- bewoonster.

De spreiding van de respons over de betrokken instanties is redelijk: vrijwel alle relevante belanghebbenden zijn vertegenwoordigd. Alleen gemeentelijke diensten of afdelingen zijn opvallende afwezigen.

Dit doet vermoeden dat het project niet in de hoofdstroom van gemeentelijke activiteiten is ingebed.

15.2 Inhoud project

Het project vindt plaats in een grotendeels vooroorlogse wijk met sociale woningbouw. Het huizenbestand is vrijwel geheel in bezit van één woningcorporatie (Woningstichting Nijmegen).

De wijk heeft het karakter van een tuindorp en bestaat bijna uitsluitend uit laagbouw; er is wat gestapelde bouw van drie tot vier verdiepingen hoog. Het groen in de wijk, met name pleintjes en plantsoentjes, is veelal vervangen door plaveisel.

De huren zijn laag (70% van de woningen kent huren onder f 500,-, terwijl in heel Nijmegen 38% van de woningen een huur van minder dan f 500,- heeft).

In de wijk wonen vooral arbeiders, in de ene buurt meer hoger geschoolde, in andere meer laaggeschoolde. Het inkomensniveau ligt laag⁸, veel mensen zijn werkloos (de werkloosheid bedraagt 20% terwijl in heel Nijmegen 15% werkloos is).

Het aandeel allochtonen in de wijk Wolfskuil is 12%; voor Nijmegen als geheel, met een alloctonencijfer van 5%, is dit relatief veel. Door de komst van kinderen van allochtone bewoners is de wijk aan het verjongen.

Diefstal, heling, geweldpleging, bedreiging met wapens en drugshandel/-gebruik zijn enkele prominente uitingen van criminaliteit.

De eerste fase van het project, die bijna afgerond is, heeft bestaan uit het activeren van bewoners, het formeren van negen bewonersgroepen en het winnen van het vertrouwen van bewoners door snelle uitvoering van een aantal concrete maatregelen (onder meer een schoonmaakactie, zelfbeheer van sportveldje en van materiaal). Het aangeven van de problemen en het stellen van prioriteiten in de aanpak ervan wordt nadrukkelijk aan de bewonersgroepen overgelaten. Er is daarom geen star plan van aanpak opgesteld. Na bijna een jaar looptijd (in maart 1991 is het project gestart) zijn de meeste concrete maatregelen uitgevoerd (met name verkeersdrempels, -borden, speel- en sportvoorzieningen, bankjes). De bewoners

---

⁸ In Wolfskuil ligt het inkomen van 43% onder f 18.500, terwijl in heel Nijmegen 38% minder dan dit bedrag als inkomen heeft.

hebben kunnen zien dat hun verzoeken gehonoreerd worden. In de volgende fase zal de nadruk bij meer complexe problemen komen te liggen zoals criminaliteitspreventie. Voor deze problematiek zal wel een programma van aanpak worden opgesteld. Dit mag niet te star zijn om te voorkomen dat tussentijds optredende klachten een jaar moeten wachten op behandeling.

Voor het wijkbeheer wordt de organisatiestructuur van stadsvernieuwing overgenomen en waar nodig aangepast. Zo zijn er op wijkniveau bewonersgroepen gevormd. Van elke van deze groepen zitten vertegenwoordigers in het beheeroverleg. Hierin zijn ook de woningcorporatie, de politie, de sociaal coördinator (aanspreekpersoon niet-gemeentelijke organisaties) en de coördinator wijkbeheer (aanspreekpersoon gemeentelijke organisaties en voorzitter van het beheeroverleg) vertegenwoordigd. Deze laatste persoon heeft ook zitting in de ambtelijke projectgroep Stadsvernieuwing die verbreed is tot wijkbeheer. Deze projectgroep bevindt zich op centraal niveau in de gemeente-organisatie. De projectgroep valt onder de stuurgroep Stadsvernieuwing, Woningbouw en Wijkbeheer. Hierin zitten de directeurs van alle gemeentelijke diensten en de wethouders alsmede vertegenwoordigers van het Samenwerkingsverband Nijmeegse Woningcorporaties (SNW). De stuurgroep adviseert aan het college en bereidt beleid voor.

De coördinator van het project (de coördinator wijkbeheer voor Willemskwartier en Wolfskuil) is in dienst van de gemeente, dienst Ondersteuning en Coördinatie, projectbureau stadsvernieuwing. Hij is in vaste dienst.

15.3 Cijfers

15.3.1 DDQ

De bereidheid in Nijmegen om buurtbeheer in te voeren behoort tot de hoogste van de 18 projecten (zie de totaalscore). We zien aan de cijfers verder dat de aspecten 'ideeën', 'voorwaarden' en 'omstandigheden' eveneens gunstig scoren. Dit houdt in dat:

- de informatieverbreiding goed geregeld is;
- de benodigde tijd, kennis, menskracht en financiën beschikbaar zijn, en
- het project onder gunstige omstandigheden plaatsvindt.

Relatief ongunstig is de score op 'waarden', waaruit afgeleid kan worden dat de betrokken organisaties moeite ondervinden met de verandering in werkcultuur. Dat deze moeite niet bij alle organisaties even groot is, blijkt uit de vrij hoge standaardafwijking bij deze schaal.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 6)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	2.0	0.2
Waarden	0.6	0.9
Ideeën	2.1	0.0
Omstandigheden	1.8	0.7
Tijdstip	1.4	0.8
Behoeften	1.0	0.5
Weerstand	1.3	0.2
Baten	1.0	0.0
Totaalscore	2.0	0.3

15.3.2 Rapportcijfer

Het rapportcijfer geeft aan dat het project volgens de respondenten een goede kans van slagen heeft: een ruime voldoende.

Tabel 2: Gemiddeld rapportcijfer (n=5)⁹

Rapportcijfer:	6,4	standaardafwijking:	0,5

15.4 Open vragen**Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen**

	aantal malen genoemd
Verbetering leefbaarheid	2
Concrete resultaten door combinatie technische en sociale maatregelen en door extra middelen	1
Voorbeeldfunctie van het project in de buurt	1
Keren van afglijden bewoners (m.n. jongeren) naar crimineel circuit	1
Verbetering aanblik van de buurten (fysiek-technisch)	1
Verbetering sociale structuren van de buurten (sociaal-technisch)	1
Kleinere afstand tussen politie en de wijkbewoners	1
Nauwere samenwerking tussen de diverse instanties	1
Nakomen van toezeggingen door instanties	1

De positieve gevolgen die van dit project verwacht worden, hebben vooral betrekking op verbetering van de leefbaarheid door een combinatie van fysieke en sociale maatregelen. Daarnaast worden ook verbeteringen in de relaties tussen instanties onderling en tussen instanties en bewoners verwacht.

⁹ Niet alle respondenten hebben hier iets ingevuld.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen	aantal malen genoemd
Geen	3
Stigmatiserend effect	2
Verliezen van vertrouwen bij aantal groeperingen omdat je samenwerkt met de politie (is niet pluis)	1
Conflicten met 'probleemveroorzakers' in de wijk, die voor leden bewonersgroepen bedreigend kunnen zijn	1
Oppassen voor moraliserende houding	1
Terugval in oude situatie na afloop project	1

Enkele respondenten verwachten geen negatieve gevolgen; anderen noemen er verschillende. Een stigmatiserend effect voor de wijk of de doelgroep is het enige negatieve gevolg dat door meer dan één respondent gevreesd wordt. Wat het stigmatiserend effect betreft: één van de respondenten lichtte dit nader toe. Dit effect kan met name ontstaan omdat de termen 'preventie' en 'criminaliteit' gebruikt worden.

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Enthousiasme en betrokkenheid van bewoners	1
Landelijk en stedelijk is politieapparaat in the picture, voordeel: bewoners gaan scherper kijken naar politie-optreden	1
Goed dat de wijkagent voor 50% vrijgesteld is tot 1 maart 1993	1
Start sociale vernieuwingsprojecten in de wijk	1
Aanvullende mogelijkheden in kader sociale vernieuwing	1
Plotselinge stijging inbraken	1
Onrustgevoelens bij de bewoners van de wijk	1
Dat er niet genoeg op klachten gereageerd wordt	1
Niet ingevuld	1

Tal van positieve omstandigheden worden vermeld, waarbij het parallel lopen aan sociale vernieuwing meermalen genoemd wordt. Een belangrijke omstandigheid is het enthousiasme en de betrokkenheid van bewoners: dit blijkt aanwezig. De op het eerste gezicht wellicht wat paradoxale opmerkingen over 'plotselinge stijging inbraken', 'onrustgevoelens bij wijkbewoners' en 'dat er niet genoeg op klachten gereageerd wordt' als positieve omstandigheden, moeten waarschijnlijk als volgt worden opgevat als een soort praktische 'Verelendungstheorie': door deze ongunstige situatie wordt er druk van diverse kanten uitgeoefend om de situatie te verbeteren; dit werkt bevorderend voor het project.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden **aantal malen genoemd**

Bezuinigingen / lopende bezuiniging op voorzieningen in de betrokken wijk van de zijde van de gemeente / bezuinigingen en reorganisaties bij het opbouwwerk	4
Wisseling coördinatoren binnen Dacapo-wijkteam (opbouwwerk) / wisseling coördinatoren binnen politie	2
Beginafspraken niet duidelijk op papier gezet	1
Moeilijk de bewoners te activeren om zelf met plannen te komen voor aanpak	1
Aanwezigheid criminele groep in de wijk die bewoners intimideert	1
Onderlinge spanningen tussen bewoners	1
Gebrek aan mandaat bij diverse instanties	1
Niet ingevuld	1

De meest genoemde negatieve omstandigheden betreffen bezuinigingen en personeelswisselingen. Verder is er een cluster uitspraken over spanningen en bedreigingen tussen bewoners onderling. De moeite om bewoners te activeren zou hier weleens nauw mee kunnen samenhangen: uit angst voor represailles durft men geen plannen voor te stellen.

Tabel 7: Potentiële stimulansen **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	2
Systematische bottom-up werkwijze (inventarisatie van ideeën bij bewonersgroepen, de concrete plannen overzichtelijk op papier zetten, keuzes maken en daarin taakverdeling aangeven)	1
Meer tijd steken in het betrekken van groepen die niet zo snel naar voren komen (allochtonen, ouderen, tieners, soms ook vrouwen)	1
Eerst inventariseren van bestaande maatregelen, hun effecten en afstemmingsmomenten	1
Blijvende aandacht voor kinderen en tieners (in projectvorm)	1
Meer tijd en capaciteit voor het opbouwwerk om bewoners beter te helpen bij hun activiteiten nieuwe zaken sneller door bewoners te laten oppikken	1
Verdere integratie van maatregelen die plaatsvinden in het kader van buurtbeheer, crim.preventie en sociale vernieuwing tot een werkelijke integrale aanpak	1
Meer ruimte om te kunnen schuiven met financiële middelen (die nu meestal geoormerkt zijn)	1
De participanten binnen wijkbeheer bevoegdheid geven tot beslissen binnen project	1

Aan potentiële stimulansen worden de gebruikelijke zaken als meer tijd, geld en personeel genoemd. Daarnaast is er een respondent die zich sterk maakt voor een goede organisatorische opzet; hier komen de uitspraken over systematische bottom-up werkwijze en inventarisatie van bestaande maatregelen vandaan. Dit zijn zeker nuttige tips.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Extra bijeenkomsten voor allochtone vrouwen	1
Themabijeenkomst 'Veiligheid in en om het huis' voor bejaarden	1
Projecten om tieners te blijven betrekken	1
Integratie buurtbeheer en sociale vernieuwing	1

Opvallend is dat slechts weinige van de potentiële stimulansen werkelijk verwacht worden. Men verwacht vooral maatregelen om specifieke doelgroepen onder bewoners bij het project te betrekken.

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Verdere bezuinigingen op voorzieningen in de wijk (clubhuis, speeltuin)	2
Verdere bezuinigingen op ondersteuning en advies voor bewoners door beroepsmatig betrokken instellingen	2
Verdere bezuinigingen algemeen (o.m. op stadsvernieuwingsfonds)	2
Overschrijden van budgetten	1
Verlies vertrouwen bewoners (door afbraak wijkvoorzieningen)	1
Woningbouwverenigingen die toewijzingsbeleid niet aanpassen	1
Dat iedereen weer teruggeroepen wordt om binnen hun eigen discipline te gaan denken en handelen	1

De grootste potentiële bedreiging bevindt zich op het terrein van de beschikbare financiën. Het grappige is dat de instanties hier spreken van bezuinigingen en een bewoonster van overschrijden van budgetten. Hoe dan ook, het gevolg is hetzelfde: te weinig geld voor het project. Onderstaand wordt duidelijk dat deze bedreiging als zeer reëel gezien wordt.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Verdere bezuiniging algemeen / op ondersteuning bewonersgroepen / op wijkvoorzieningen / op stadsvernieuwingsfonds	5
Dat iedereen weer teruggeroepen wordt om binnen hun eigen discipline te gaan denken en handelen	1

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Groot deel achteroms afgesloten met poorten
Opknop sportveld 't Veldje
Plan voor opknop schoolplein
Preventieproject op basisschool De Wieken
Voorlichtingsbijeenkomst Marokkaanse mannen
Herinrichting pleinen om vandalisme te voorkomen
Informatieavond(en) inbraakpreventie
Herinrichtingsplannen woonomgeving opgesteld: betere verlichting, voorzieningen voor jongeren (speelplek)
Opzetten van buurtgroepen
Bouwen aan vertrouwen en betrokkenheid bewoners
Inventarisatie problemen bij bewoners
Contactpersonen van de politie voor de buurtgroepen
Bevorderen zichtbare politie
Beginnende samenwerking tussen de diverse instanties die elkaar sneller informeren om maatregelen te nemen en dan deze ook werkelijk nemen
Schoonmaakacties
Verlichting
Aanpak drugspanden

De lijst met afgeronde maatregelen is indrukwekkend. De aard van de maatregelen concentreert zich rond:

- fysieke maatregelen;
- bewoners erbij betrekken;
- organisatiestructuur opzetten onder de instanties.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen**Redenen**

Verlichtingsplan achteroms	
Voorlichtingsbijeenkomst ouderen, allochtonen	
Vergoedingen financieel	Discussiepunt, of dit wel in het project is omschreven
Plein achter Begoniastraat is levensgevaarlijk	Geld op?

De klacht over financiële vergoedingen die nog ter discussie staan, moet serieus genomen worden. Dit moet goed geregeld zijn om betrokken instanties blijvend te motiveren.

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Drempels Begoniastraat
Parkeerplaatsen Begoniastraat
Kleine drempels elders
Graffiti-project (eigen spuitmuur voor jongeren van 12-18 jaar; elders niet meer toegestaan)
Milieuproject (jeugd 4-12 jaar, jongeren 12-18 jaar: meer zorg en begrip voor groen in de woonomgeving)
Enge plekken onderzoek i.v.m. sociale veiligheid
Aanbrengen verlichting op donkere plekken i.v.m. sociale veiligheid
Schoonmaakacties

Tabel 14: Opmerkingen

- Onvoorziene bezuinigingen (gemeente, opbouwwerk) en reorganisatie opbouwwerk hebben ernstige gevolgen voor motivatie bewoners en inzet van beroepskrachten
  - Het is verwarrend waar de scheidslijn loopt tussen maatregelen in het kader van het politieproject Wolfskuil (een jaar eerder gestart dan wijkbeheer) en maatregelen in het kader van het project wijkbeheer/criminaliteitspreventie
  - Er zou een concept-activiteitenprogramma moeten komen en een nulmeting
  - Criminaliteit in de buurten is voor bewoners vaak een reden om zich niet meer te kunnen of durven organiseren. Projecten die hieraan een halt toeroepen worden in de 'zwaarste' buurten zeker gewenst.
  - Er is een programma in de maak op basis van (trend)cijfers criminaliteit. Op basis van dat programma zullen maatregelen worden uitgevoerd.
-

15.5 Conclusie

Het project speelt zich af in een buurt met zware (criminaliteits)problematiek. Dit blijkt tot dusver nog geen belemmering te zijn geweest om een aanzienlijk aantal fysieke maatregelen te realiseren. De bewoners zijn zeer gemotiveerd; de kunst is nu om dit motivatiepeil vast te houden.

Interessant is dat de plannen van aanpak met opzet flexibel worden gehouden. Belangrijke bedreigingen zijn bezuinigingen bij diverse instanties en personeelswisselingen. Met name kortingen op bewonersondersteuning zouden ernstig zijn, omdat juist in dit project de bewoners zo hard ondersteuning nodig hebben in de psychologische strijd tegen intimidatie van enkele criminelen die in de buurt wonen. Het gaat erom dat de bewoners hun zelfvertrouwen weer hervinden en voelen dat zij gehoord en gesteund worden door de instanties.

Aan de cijfers is te zien dat de betrokken instanties een grote bereidheid hebben om dit project in te voeren. Men geeft aan dat vooral de omstandigheden gunstig zijn, dat de benodigde tijd, kennis, financiën en menskracht voorhanden zijn en dat ook de informatieverspreiding over het project erg goed is. Alleen met de omslag in werkcultuur hebben een aantal van de betrokken instanties moeite.

Over het geheel genomen lijkt dit project goed te draaien; de gevaren zijn echter talrijk en de problematiek is zwaar. Wanneer de bewoners en betrokken organisaties zo gemotiveerd blijven als zij ten tijde van deze voormeting waren, is de kans van slagen goed.

16 Rotterdam-Spangen

16.1 Respons

In Spangen is de vragenlijst door 12 sleutelpersonen ingevuld, terwijl deze onder 13 personen verspreid was. Een respons van 92% dus. De functies van deze respondenten zijn:

- ouderenwerker;
- hoofdopzichter/wijkinspecteur Bouw- en Woningtoezicht;
- wijkagent;
- sectorchef gemeentepolitie;
- rayonbeheerder/opzichter gemeentewerken;
- rayonopzichter reinigingsdienst;
- hoofd bouw en onderhoud gemeentelijk woningbedrijf;
- extern deskundige woningbeheer;
- vrijwilliger bewonersorganisatie (2x);
- coördinator/opbouwwerker bewonersorganisatie;
- beleidsambtenaar Welzijn.

De respondenten vertegenwoordigen een breed scala aan instanties en de respons is groot. Beide zaken wijzen op een breed draagvlak voor het project. Gezien het feit dat dit project een jaar langer loopt dan de meeste andere is dit normaal te noemen.

16.2 Inhoud project

Spangen is in het begin van deze eeuw oorspronkelijk gebouwd als 'tuinwijk' voor ambtenaren en geschoolde arbeiders.

Het was een buitenwijk met goeie ontsluiting onder meer naar de binnenstad.

In de afgelopen decennia trokken de oorspronkelijke bewoners weg, en had de gemeente te maken met bezuinigingen zodat er achterstallig beheer ontstond. Er kwam een instroom van allochtonen en andere kansarmen met lage inkomens.

De wijk Spangen kent een inwonersaantal van 12.000 waarvan bij benadering 52% van allochtone afkomst is. Verder valt te vermelden dat de wijk een hoog werkloosheidscijfer heeft en dat in het verleden een relatief grote groep tijdens gemeenteraadsverkiezingen op de Centrum Democraten heeft gestemd. Ongeveer viervijfde van het woningenbestand is onder beheer van het gemeentelijk woningbedrijf Rotterdam. In de wijk zijn weinig functionele groenvoorzieningen, de wijk heeft een verpauperd en vervuild straatbeeld. Het gebruik van de voorzieningen in de buitenruimten, zoals speelplaatsen, pleinen is zichtbaar afgenomen tot een zeer laag niveau. Het wonen in de wijk beperkt zich in tegenstelling tot een aantal jaren hiervoor tot het gebruik van de woning, men sluit zich af van de buitenwereld.

Het project richt zich op drie probleemvelden:

- drugsgerelateerde criminaliteit: er zijn een vijftigtal geregistreerde en overlastgevende dealpanden, die grof geschat 10% van alle Rotterdamse gebruikers trekken voor het halen van hun dope;

De oorzaak van deze problematiek wordt gezocht in:

- stadsvernieuwingsoperaties waardoor grote wooncomplexen in één keer worden opgeleverd, dit trekt dealers aan;
- ligging aan een metro- en tramlijn;

- als het aantal dealpanden een zekere omvang heeft, waarbij een 'infrastructuur' ontstaat, heeft dit een aanzuigende werking op verslaafden en dealers.
maatregelen: overlast registreren, huisbazen en politie inschakelen voor ontmoedigingsbeleid (aanspreken) en repressie (huis uitzetten, uitkering intrekken, als laatste redmiddel eventueel strafrechtelijke middelen; O.M. onderzoekt hoe het geldelijk gewin is te treffen en welke rol geregleerde drugs-verstrekking alsmede opvang kunnen spelen), tenslotte wordt de omgeving versterkt via zwaardere hang- en sluitwerk.
  - verpaupering/vervuiling: ontstaan door anonimiteit van beheer en verschil van opvatting over het gebruik van de binnenterreinen;
maatregelen: extra onderhoud laten plegen door 13 'eigen' mensen die snel reageren op klachten, speciale acties, herinrichting van openbaar groen, functioneel beheer van de openbare voorzieningen.
  - knelpunten tussen autochtonen en allochtonen: doel is een heterogeen evenwicht;
maatregelen: streven naar gebruik van allerlei voorzieningen door allochtonen, verbeteren functionele contacten op portiekniveau (overlast bespreekbaar maken), woningtoewijzing (spreiding van mensen met lage inkomens en allochtonen).
- Nevendoelen van het project zijn het creëren van werkgelegenheid en het uitproberen van de methodiek buurtgericht en integraal werken. Uitgangspunt is de onveiligheidsbeleving van bewoners.

Men heeft twee plannen opgesteld: een Klein en een Groot Actieplan. Het Klein Actieplan is gericht op snelle uitvoering om bewoners direct resultaat te laten zien; het Groot Actieplan is grondiger voorbereid en gericht op latere uitvoering en het beklijven van de aanpak.

Op de volgende bladzijde is een schema te zien met de voorgenomen maatregelen die in het Groot Actieplan staan vermeld.

Er is gekozen voor aansluiting bij de overlegstructuur in de wijk zoals deze door de stadvernieuwingsorganisatie is opgezet.

Door de reorganisatie binnen de stadsvernieuwing is deze overlegstructuur uitgehold met als gevolg dat er momenteel met diverse instanties bilateraal overleg wordt gevoerd.

De projectleider is net als in Tarwewijk in dienst van de gemeente Rotterdam, bestuursdienst, team Bestuurlijke Preventie.

Opvallend detail is dat er vier politiemensen als projectmedewerker meedraaien.

16.3 Cijfers

16.3.1 DDQ

De bereidheid onder de deelnemende organisaties om het buurtbeheer in te voeren is normaal te noemen; dit blijkt uit de totaalscore, die tot de middenmoot van de buurtbeheerprojecten behoort. Op enkele aspecten vallen de scores relatief ongunstig uit, namelijk op 'waarden' en 'behoeften'. Kennelijk vindt men de nieuwe organisatiecultuur die met buurtbeheer gepaard gaat, lastig en heeft men ook niet zo'n behoefte aan dit project. Dit laatste hangt waarschijnlijk samen met de vrij lage verwachtingen die de betrokkenen hebben omtrent de voordelen van het project voor de eigen organisatie. Voorlichting door de coördinator zou hier wellicht verandering in kunnen brengen.

Datum: .....

Van: .....

Opdracht

Naam directory:

Naam subdirectory:

Naam document:

Tikuren boeken op:

- 0 project
- 0 officieel
- 0 kkk
- 0 offertes
- 0 RIDOR
- 0 algemeen management
- 0 veem

Lijst af op: .....

Uiterlijk af op: .....

..... print(s) naar:

Opmerkingen:

Tabel 2: Gemiddeld rapportcijfer

Rapportcijfer:	7,8	Standaardafwijking:	1,6

16.4 Open vragen**Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen** **aantal malen genoemd**

Aan bewoners duidelijk maken dat er iets gebeurt met hun klachten	5
Beter en directer contact met wijkbewoners	2
Bewustwording medewerkers	2
Doorbreken negatieve spiraal	2
Inhalen van de materiële achterstand (ondanks dat de oude werkcultuur blijft bestaan)	1
Grotere veiligheid	1
Betere surveillancesystemen	1
Beter uitziende buitenruimte	1
Een leefbaar milieu	1
Samenwerkingsvorm met andere instellingen	1
Vermindering van criminaliteit	1
Betere resultaten door integrale benadering	1
Doorbreken slecht imago van de wijk	1
Geloof kweken dat er iets ten gunste kan gebeuren	1
Vermindering van ontevredenheid bij bewoners t.a.v. deelaspecten van de leefsituatie	1
Bewoners motiveren actief mee te doen	1

Het meest genoemde positieve gevolg, aan bewoners duidelijk maken dat er iets gebeurt met hun klachten, komt neer op een psychologisch effect: een negatief beeld moet doorbroken worden. Dit blijkt ook bij instellingen te moeten gebeuren (doorbreken negatieve spiraal, negatief imago; bewustwording medewerkers; geloof kweken dat er iets ten gunste kan gebeuren).

Psychologische barrières en vermeende patstellingen lijken jarenlang in de weg te hebben gestaan. Ook in andere projecten is dit te constateren (zie bijvoorbeeld Amsterdam-De Pijp, waar een paar maal 'beter dan verwacht' werd vermeld; Amersfoort, tabel 3; Utrecht, tabel 5).

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	4
Geen	4
Groter verloop van personeel	1
Gemakzuchtige houding van bewoners (gooi alles maar op straat, het wordt toch wel opgeruimd)	1
Beloftes aan bewoners niet inlossen	1
Overdaad	1

Negatieve gevolgen worden kennelijk nauwelijks verwacht, gezien het feit dat acht van de twaalf respondenten niets invullen of 'geen' opschrijven. De respondenten die wel negatieve gevolgen voorzien, noemen bijna geen ernstige zaken. Alleen het niet inlossen van beloftes aan bewoners zou fnuikend zijn.

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	6
Samenwerking tussen diensten	2
Stimulerend effect van enkele wijkbewoners op anderen m.b.t. signaleren en melden van klachten	2
Positieve mond-tot-mondreclame t.a.v. het meldpunt	2
Motivatie werknemers	1
Het rendement van aangepakte problemen	1
Inzet banenpoolers	1
Assistent-huismeesterproject	1

Echt positieve omstandigheden zijn er niet: de helft van de respondenten vult niets in, de overigen noemen factoren die meer inherent aan het project zijn dan extern: samenwerking tussen diensten en tevredenheid over het meldpunt. Niettemin blijkt hieruit dat het project begint aan te slaan bij bewoners en instanties.

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	3
Stadsvernieuwingsactiviteiten die uitgesteld worden (zodat bewoners langer in de rotzooi zitten)	3
Banenpool (stagnatie in leverantie)	2
Omstandigheden waarbij het project afhankelijk is van gemeentelijke diensten en regelingen	2
Reorganisatieprocessen binnen GWR	1
Onverwachte inzet van het personeel elders	1
De hoeveelheid ambtelijke beslissingen en ambtenaren die menen zeggenschap te hebben	1
Politieke beslissingen	1
Geen garantie op middelen en mensen (zie bv. parkwachters en veegploeg)	1
Geen garantie op structureel overnemen van huidige injecties door project	1
Spangen Veilig	1
Inzet vanuit gemeentelijke diensten verloopt niet altijd even vlot en soepel, ook omdat de sinds de stadsvernieuwing vertrouwde afspraken, procedures en ambtenaren weggevallen zijn door reorganisaties	1

Veel van de genoemde negatieve omstandigheden duiden op niet soepel verlopende organisatieprocessen bij instanties, met name de gemeente. Het commitment en de mandatering blijken minder groot dan wenselijk. Daarnaast blijkt ook het uitstel van stadsvernieuwingsactiviteiten problematisch.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Werkgelegenheidsprojecten	4
Projecten waarbij bewoners zelf het initiatief nemen, ondersteund door de welzijnsinstellingen	2
Betere afstemming / samenwerking onderzoeken, diensten en bedrijven	2
Spontaan vertrek van dealers	
Projecten waarbij bewoners zelf verantwoordelijkheid willen dragen voor het verbeteren van hun leef/woonsituatie	1
Serius nemen van bewoners	1
Meer mankracht	1
Medewerking / motivatieverandering van de bewoners	1
Ruimer budget om een groter aantal mensen vast 24 uur per dag in te kunnen zetten	1
Invoeren van een betrouwbare resultaatmeting	1
Wijkgerichte coördinatie door instellingen	1

Bij de potentiële stimulansen worden werkgelegenheidsprojecten het meest genoemd. In andere projecten werd dit nog nergens vermeld; dit komt waarschijnlijk omdat de projecten in Rotterdam al $\pm$ een jaar langer lopen dan de meeste andere. De genoemde potentiële stimulansen in dit project zijn wat concreter van aard dan die in pas gestarte projecten. In de volgende tabel is te zien dat een groot aantal van de potentiële ruggesteuntjes ook echt verwacht wordt.

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Werkgelegenheidsprojecten	4
Projecten waarbij bewoners zelf het initiatief nemen, ondersteund door de welzijnsinstellingen	2
Betere afstemming / samenwerking diensten en bedrijven	2
Projecten waarbij bewoners zelf verantwoordelijkheid willen dragen voor het verbeteren van hun leef/woonsituatie	1
Serius nemen van bewoners	1
Geleidelijke motivatieverandering van de bewoners	1

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Gebrek aan middelen om het project voort te zetten/ terugdraaien subsidies	5
Het instellen van een gedoogzone van drugs in de wijk	3
Niet voldoende doen aan relatie Nederlanders-allochtonen	2
Komst deelgemeente, waarbij Centruumpartij hoog scoort	2
Vestiging van een moskee	1
Ontbreken van consolidatie	1
Mogelijk conflict tussen schaalvergroting bij politie en kleinschalig samenwerkingsverband bij het project	1
Onvoldoende motivatie medewerkers	1
Brave burgers	1
Veranderde politieke prioriteiten	1
Uitblijven van cultuuromslag bij reguliere instellingen	1
Het niet aanpakken van heling	1

Zoals in vrijwel alle projecten wordt ook hier het stokken van de geldstroom het vaakst genoemd als potentiële bedreiging. Specifiek voor dit project is de vrees dat men drugsdealpanden zou willen gedogen in dit gebied.

Verder blijkt er tussen autochtone en allochtone bewoners het een en ander mis te zitten. Uit de volgende tabel blijkt dat vooral bezuinigingen en gedogen van drugs-panden werkelijk verwacht worden.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Het gedogen van drugsdealpanden gebeurt al	2
Bezuinigingen	2
Uitblijven van cultuuromslag bij reguliere instellingen	1
Mogelijk conflict tussen schaalvergroting bij politie en kleinschalig samenwerkingsverband bij het project	1

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Inhaalactie onderhoud buitenruimte en binnenterreinen (groen, vuil)
Hang-en sluitwerk
Introductie caninette (= hondepoepzuigende motorfiets)
Dichtmetselbeleid slooppanden
Vuilcontainers
Aantrekken assistent
Overlastbestrijding / instellen overlastcommissie
Ad hoc optreden politie om verstoringen in de kiem te smoren
Project om sleutelen aan auto's tegen te gaan
Dagelijks toezicht voor het aanwezige politiepersoneel
Klein actieplan (omvat globaal de bovenstaande maatregelen)

Het merendeel der door de respondenten genoemde maatregelen, blijkt van fysieke aard. In de beginfase van een project is dit gebruikelijk om de bewoners voor zich te winnen: zichtbare maatregelen brengen de boodschap over dat er werkelijk iets

gebeurt. Overigens blijken er in het kader van het Klein Actieplan ook tal van niet-fysieke maatregelen te zijn uitgevoerd.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen		Redenen
Verlichting enge plekken		ontbreken overheidsfinanciën
Wijkoverleg Beheer	}	geen goede gemeentelijke
Duidelijk beleid t.a.v. drugsoverlast	}	structuur
Centrale klachtenregistratie		(niet ingevuld)

Al eerder werd gesignaleerd dat er in de gemeentelijke organisatie een aantal zaken nog niet soepel lopen. Ook hier komt dat naar voren. Toezeggingen, commitments en mandaten zouden gecontroleerd moeten worden. Wellicht zouden er elk jaar weer gesprekken moeten plaatsvinden met chefs, hoofden en dergelijke om commitments te verstevigen.

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Overleg OM t.a.v. drugsoverlast
Bestrijding van drugshandel en woninginbraken
Tegengaan vervuiling
Veilig maken wijk
Dagelijkse controle van alle portieken, binnentuinen etc.

Tabel 14: Opmerkingen

- Project wordt gedragen door een klein groepje voorbereidende mensen en een goed gemotiveerde werkploeg.
- De resultaatmeting vanuit de verschillende deelgebieden moet nu tijdig worden gerealiseerd.
- Er moet nog iets meer ingespeeld worden op initiatieven en ideeën die bij bewoners leven om ze meer te betrekken bij aanpak van problemen in de wijk.
- Ik hoop dat het doen verminderen van de ontevredenheid over de leefsituatie zo zijn positieve invloeden zal hebben op de tolerantie bij bewoners t.a.v. buitenlanders en kinderen (ik vind de wijk over het algemeen kind-onvriendelijk).
- Het project is geen buurtbeheerproject. De aanpak zou nog succesvoller zijn als het onderdeel zou zijn van een integrale wijkaanpak.
- Het project is (nog) te weinig ingebed in een aanpak van breed buurtbeheer. Moet meer opgezet worden, mede door de welzijnsinstellingen in de wijk zelf. Er zal meer ingespeeld moeten worden op initiatieven van bewoners zelf.

Tweemaal wordt opgemerkt dat het project te weinig echt buurtbeheer inhoudt. Dit zou aandacht moeten krijgen. Niet duidelijk is wat de betreffende respondenten onder 'buurtbeheer' verstaan.

Verder wordt tweemaal opgemerkt dat er te weinig wordt ingespeeld op bewonersinitiatieven. Dit is nogal fundamentele kritiek, die eveneens aandacht verdient.

16.5 Conclusie

Dit project is inmiddels $\pm$ één jaar aan de gang. De wijk kent een zware problematiek; met name drugsgelateerde criminaliteit en overlast gevende dealpanden zijn lastig aan te pakken. De plannen (het Groot en het Klein Actieplan) zien er echter goed uit.

Er is een aantal fysieke en repressieve maatregelen uitgevoerd. Dit heeft een duidelijke functie in de richting van de bewoners: men laat hen zien dat er iets aan hun klachten en wensen gedaan wordt. Hierbij zou naar de smaak van enkele respondenten nog iets meer op bewonersinitiatieven ingespeeld kunnen worden. Voorts zijn ook tal van niet-fysieke (dus minder zichtbare) en preventieve maatregelen uitgevoerd.

Het draagvlak bij instanties is echter nog niet breed genoeg. Men name bij de (deel)gemeente zouden commitments en mandaten losgepeuterd moeten worden om slagvaardiger te kunnen werken. Dit vergt werk dat voor bewoners niet zichtbaar is, maar uiteindelijk wel de continuïteit van deze aanpak veiliger stelt.

Stap één is gezet; het gaat er nu om één en ander te verankeren in bestaande organisatiestructuren en op die wijze te bestendigen.

Overigens lijkt het erop dat veel tijd is gaan zitten in het 'meekrijgen' van relevante instanties en ander 'masseerwerk' achter de schermen. Dit is waarschijnlijk inherent aan de aanpak volgens een soort sneeuwbalmethode (Bolero-principe, zie het hoofdrapport, pag. 29); hierbij wordt met een relatief klein aantal gemotiveerde mensen begonnen en wordt gepoogd gaandeweg steeds meer mensen te betrekken.

Als we de cijfers bekijken, zien we dat bereidheid om buurtbeheer in te voeren normaal is maar dat men relatief weinig behoefte heeft aan dit project. Dit heeft vermoedelijk te maken met de lage verwachtingen die de betrokken instanties blijken te koesteren omtrent het voordeel dat het project voor hun eigen organisatie kan opleveren. Misschien zou het helpen om door de coördinator voorlichtingsactiviteiten te laten verzorgen hieromtrent. Een laatste gegeven dat uit de cijfers naar voren komt, is dat men moeite heeft met de verandering in werkcultuur. Wanneer de eerste resultaten zichtbaar worden, is de kans groot dat deze moeite vermindert.

Over het rapportcijfer lopen de oordelen sterk uiteen. Men schat de slaagkans van het project dus zeer wisselend in.

17 Rotterdam-Tarwewijk

17.1 Respons

Onder 30 sleutelpersonen in Tarwewijk werd de vragenlijst verspreid. Hiervan zijn er 8 geretourneerd, waarvan 3 niet ingevuld. Er zijn dus 5 bruikbare vragenlijsten, hetgeen een respons betekent¹⁰ van 17%. De functies van de respondenten zijn:

- voorzitter speeltuinvereniging
- coördinator Bureau Halt
- wijkagent
- beleidsmedewerker bij een welzijnsstichting
- hoofd beveiliging Multi-bedrijven.

De 3 leeg geretourneerde vragenlijsten zijn alle afkomstig van de BOT (Bewoners Organisatie Tarwewijk). Het aantal respondenten is zo gering dat de onderstaande uitkomsten, slechts met de grootste omzichtigheid gebruikt mogen worden.

17.2 Inhoud project

Tarwewijk is een buurt met weinig corporatiebezit. De wijk ligt ingeklemd tussen grote verkeersaders (autowegen, metrolijn) en heeft ongeveer 12.000 inwoners. Het gebied bestaat feitelijk uit een aantal sub-buurtten en kent voornamelijk gestapelde bouw (3 à 4 hoog), veelal lange flats met een achterpad. Dit geeft de wijk een monotoon aanzien.

Er is weinig groen en een grote dichtheid in bebouwing; daarmee is er dus ook een grote bevolkingsdichtheid.

De wijk is in de dertiger jaren ontstaan. Van oorsprong is het een arbeiderswijk waar slechts zes duurdere woningen (de dokterswoningen) stonden. Veel van de oorspronkelijke bewoners wonen er nog. De laatste tien jaar zijn er daarnaast veel starters en doorstromers komen wonen.

Twintig procent van de wijkbewoners is van allochtone afkomst. Deze allochtonen wonen vooral geconcentreerd in sommige subbuurtten (noord-west rand, Bas Jungeriusstraat, Millinxbuurt).

De wijk behoort qua feitelijk plaatsvindende criminaliteit niet tot de top 10 wijken van Rotterdam. Dit neemt niet weg dat de onveiligheidsgevoelens bij de wijkbewoners groot zijn.

De twee metrostations worden door de bewoners als onveilig beschouwd.

Naar aanleiding van de uitkomsten van het gehouden bewonersonderzoek is een integraal plan van aanpak opgesteld dat is neergelegd in de brochure 'Criminaliteitspreventie Tarwewijk'. Het plan telt zeer veel maatregelen op de volgende gebieden:

- vergroting veiligheidsgevoelens;
- tegengaan vervuiling;
- bevordering integratie en doorbreken anonimiteit;
- probleemcumulatie in de Millinxbuurt;
- werk in veiligheid.

---

¹⁰ Hierbij wordt aangetekend dat door de coördinator is besloten het aantal sleutelpersonen tot 12 terug te brengen toen bleek dat de invulling van de vragenlijst veel problemen en ergernis opriep bij de respondenten. Het responspercentage is (om redenen van vergelijkbaarheid met de andere projecten) gebaseerd op het oorspronkelijke aantal sleutelpersonen (in dit geval 30).

In de wijk is het Servicepunt Tarwewijk Veilig gevestigd, waar de bewoners met hun vragen, klachten en suggesties kunnen komen op het gebied van veiligheid en vervuiling.

Om het beleid van het project op hoofdlijnen te sturen is een begeleidingscommissie gevormd, waar de belangrijkste partijen voor het project in vertegenwoordigd zijn. Per deelterrein is ten behoeve van het integrale plan van aanpak een werkgroep ingesteld. De samenstelling van de werkgroepen varieert al naar gelang het onderwerp.

De projectleider is in dienst bij het gemeentelijke Projectteam Bestuurlijke Preventie van de directie ABZ.

Ook hier wordt gewerkt met een Klein en een Groot Actieplan. Het Klein Actieplan is in korte tijd samengesteld en erop gericht op korte termijn voor de bewoners herkenbare en aansprekende resultaten te laten zien. Het Groot Actieplan heeft een langer en grondiger voorbereidingstraject gekend en is erop gericht de buurtbeheer-aanpak te verankeren.

Op de volgende pagina worden de voorgenomen maatregelen uit het Groot Actieplan vermeld.

17.3   Cijfers

17.3.1   DDQ

De betrokken instanties vertonen een normale bereidheid tot het invoeren van dit project; dit valt af te lezen uit de totaalscore. Als we de afzonderlijke aspecten in ogenschouw nemen, lijkt het erop dat dit project met erg gunstige omstandigheden te maken heeft. Ook met de randvoorwaarden (tijd, geld, menskracht, vaardigheden) lijkt het goed te zitten. De aspecten 'waarden' en 'ideeën' pakken vrij laag uit. De omschakeling van werkcultuur valt de betrokken instanties dus zwaar en men vindt bovendien dat de informatievoorziening over het project beter zou kunnen zijn. Dit laatste punt geldt overigens niet voor alle betrokken organisaties, blijktens de grote standaardafwijking bij deze score.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 5)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	1.7	0.5
Waarden	0.7	0.8
Ideeën	0.7	1.1
Omstandigheden	2.0	0.6
Tijdstip	1.5	0.8
Behoeften	1.1	0.3
Weerstand	1.5	0.0
Baten	1.0	0.0

pag 5 uit 15
gebruikt in
18X100R
1494

Door één respondent worden ook **negatieve gevolgen** verwacht:

- de korte duur van het project wekt valse illusies bij een hoop mensen.

De politiek (m.n. de deelgemeente) wordt genoemd als omstandigheid die het project **positief beïnvloedt**.

Als **negatieve invloed** op het project wordt eveneens de politiek genoemd; daarnaast ook de moeilijke benaderbaarheid van de stadsreiniging, de problemen bij het vinden van huisvesting van een welzijnsstichting en problemen met het rondkrijgen van de financiering van deze welzijnsstichting.

Een aantal zaken zouden het project een **extra stimulans** kunnen geven:

- vergroting van de betrokkenheid van bewoners;
- snelle resultaten zodat de bewoners waardering krijgen voor de projectdeelnemers.

Vergroting van de betrokkenheid van bewoners wordt daadwerkelijk verwacht.

Een mogelijk **bedreigende factor** voor het project zou het opdrogen van de subsidiestroom zijn.

In de afgelopen periode zijn onder andere de volgende **maatregelen afgerond**:

- inventarisatie van de wijkproblematiek;
- planning gemaakt op basis van deze inventarisatie;
- voorwaardenscheppende activiteiten.

De komende tijd zijn onder meer de volgende **maatregelen gepland**:

- aanbrengen van verlichting op achterpaden;
- hekken plaatsen bij achterpaden;
- afronding haalbaarheidsonderzoek;
- verbetering van de infrastructuur.

Eén respondent heeft een opmerking toegevoegd, te weten:

- Algemeen kan gesteld worden dat het project redelijk goed loopt, de bewoners een redelijke inbreng hebben en dat iedereen zijn uiterste best doet.

17.5 Conclusie

Wat de vragenlijst betreft, kan op basis van slechts vijf bruikbare vragenlijsten moeilijk een zinnige conclusie worden getrokken. De problematiek in deze wijk lijkt van gemiddelde aard en minder zwaar dan in het andere Rotterdamse project. De plannen zijn gereed en zien er degelijk uit (Groot en Klein Actieplan). Wegens ervaringen met vergelijkbare projecten (onder meer in Schiedam, Hoogvliet, IJsselmonde, Oude Noorden) komt men beslagen ten ijs. Bovendien is hierdoor al een redelijk draagvlak aanwezig voor het project. Men besteedt ruime aandacht aan het registreren van resultaten, onder meer ten behoeve van tussentijdse evaluatie en bijsturing.

De indruk bestaat dat dit project, ondanks de eerdere start dan de meeste andere projecten, met dezelfde soort knelpunten zit:

- hoe vergroten we de bewonersbetrokkenheid;
- hoe boeken we snelle resultaten.

Ervaringen die voor de andere, recenter gestarte projecten leerzaam zijn, zijn helaas niet naar voren gekomen.

Aan de cijfers is af te lezen dat de betrokken organisaties een normale bereidheid tot het invoeren van het project vertonen. De omstandigheden en de randvoorwaarden blijken er relatief gunstig voor te staan. Daarentegen hebben de organisaties het moeilijk met de omslag in werkcultuur die buurtbeheer met zich meebrengt. Bovendien menen sommige instanties dat de informatieverbreiding over het project te wensen overlaat.

Maar nogmaals: van dit project retourneerden slechts 5 van de 30 respondenten (17%) het vragenformulier. Dit aantal is zo gering dat elke interpretatie en conclusie wankel genoemd moeten worden.

18 Utrecht-West (Lombok)

18.1 Respons

In Utrecht-West is de vragenlijst door 15 sleutelpersonen ingevuld, terwijl deze onder 27 mensen was verspreid. De respons is dus 56%. De functies van de respondenten zijn:

- hoofd reiniging (gemeente);
- medewerker bewonerscontacten Dienst Woningbeheer (gemeente);
- hoofd uitvoering afd. O&G, Dienst Openbare Werken (gemeente);
- projectcoördinator meldpunt sociale veiligheid D.O.W. (gemeente);
- coördinator planvorming openbaar groen D.O.W. (gemeente);
- wijkagent gemeentepolitie;
- regionaal coördinator gemeentepolitie;
- afdelingshoofd tiener- en jongerenwerk; tevens sociale veiligheid (Stichting Welzijn);
- hoofd afdeling Openbare Verlichting (Energiebedrijf);
- medewerker gezondheidscentrum;
- kerkelijk werker (interkerkelijke stichting Kerk en Buitenlanders);
- hoofd Bewonerszaken (woningcorporatie);
- lid beheergroep (bewoners; 3x).

De respondenten vertegenwoordigen een veelheid aan instanties; bovendien is de respons vrij groot. Hieruit valt af te leiden dat er een breed draagvlak voor het project bestaat. Gezien het prille stadium waarin het project verkeerde op het moment van meting, is dit gunstig te noemen.

18.2 Inhoud project

De bevolking in de wijk is heel divers van samenstelling. Er wonen veel migranten, er komen steeds meer één- en tweepersoonshuishoudens; het aantal ouderen neemt juist af.

De wijk is eind vorige eeuw, begin deze eeuw gebouwd. Het is al jaren een stadsvernieuwingsgebied en dat zal het nog geruime tijd blijven. Er is veel achterstallig onderhoud aan woningen en aan de woonomgeving. De huizen zijn overwegend in particulier eigendom; er is wat corporatiebezit en wat bezit van het gemeentelijk woningbedrijf.

De wijk ligt dichtbij het centrum, doch wordt hiervan gescheiden door een spoorlijn. Er zijn twee winkelgebieden, beide goed voorzien; veel van de winkels worden gedreven door allochtone ondernemers. Het buurthuis biedt een goed pakket sociaal-culturele voorzieningen met name voor doelgroepen met een achterstand. Voor ouderen is er een dienstencentrum.

Het project kent drie speerpunten:

- Beheer en inrichting van de omgeving; door veranderd gebruik van de wijk door bewoners, waaraan de inrichting niet is aangepast, en door bezuinigingen van de gemeente (die een artikel 12 status heeft), is hiervoor veel aandacht nodig. Bovenaan de lijst van maatregelen staan met name vervuiling aanpakken (er loopt al een schoonmaakactie) en het afsluiten van achterpaden.
- Criminaliteitsbestrijding en -preventie; er wordt de laatste tijd veel vandalisme gepleegd, meestal door allochtone jongeren. De oorzaak wordt gezocht in de weinig rooskleurige perspectieven die deze jongeren hebben.

Verder is er sprake van sociale onveiligheidsproblematiek. Het criminaliteitsniveau ligt niet hoger dan in vergelijkbare wijken. Vanuit het aan de wijk grenzende Hoog Catharijne wordt overlast van drugsklanten ondervonden. Ook is er parkeeroverlast.

- Samenlevingsproblematiek; zowel allochtonen en autochtonen als jongeren en ouderen hebben moeite met elkaar samen te leven wegens uiteenlopende levensstijlen. Daarnaast heeft de groep één- en tweepersoons huishoudens weinig binding met de wijk. De wijk is in verandering, men zoekt nieuwe gemeenschappelijke normen.

Geplande middelen om deze problematiek aan te pakken zijn:

- een meldpunt oprichten;
- een samenwerkingsverband tussen de betreffende beherende instanties en welzijnsinstellingen creëren.

Het project moet feitelijk nog starten; er was ten tijde van de voormeting nog geen coördinator gevonden. Tot nu toe is er door de drie opdrachtgevers veel voorbereidend werk verricht dat met name is gericht op het loskrijgen van commitments bij de beherende instanties.

Er wordt voor het project een speciale structuur opgezet. Voor de bewoners komt er een klachtenmeldpunt. Het samenwerkingsverband wordt het centrale, overkoepelende orgaan dat alleen bijeenkomt als er concrete problemen zijn, bijvoorbeeld aangedragen door het meldpunt. Hierin zullen zijn vertegenwoordigd:

- gemeentelijke diensten
- bewoners
- woningcorporatie
- politie
- bureau Halt
- welzijnsinstellingen
- kerken
- scholen
- (misschien) openbaar ministerie.

Op ad hoc basis kunnen er subgroepen per probleem samengesteld worden. De initiatiefnemende instanties (politie, welzijnswerk, gemeente) begeleiden het project. Er komt een begeleidingscommissie, waarin het beleidsniveau van alle betrokken instanties is vertegenwoordigd en de Directie Criminaliteitspreventie van het Ministerie van Justitie.

De projectcoördinator krijgt een tijdelijke aanstelling voor drie jaar.

18.3 Cijfers

18.3.1 DDQ

De totaalscore van dit project behoort tot de laagste van de 18 projecten; dit betekent dat de betrokken instanties relatief weinig bereidheid tonen tot het invoeren van buurtbeheer. Bij het bezien van de afzonderlijke aspecten, blijkt dat de schoen vooral wringt op 'waarden'; dat wil zeggen dat men problemen heeft met de omslag in werkcultuur die buurtbeheer met zich meebrengt. Gezien de grote standaardafwijking van deze score geldt dit overigens slechts voor enkele van de betrokken instanties. De omstandigheden en het tijdstip van invoeren blijken juist gunstig te zijn.

In het algemeen vallen de vrij grote standaardafwijkingen op; dit houdt in dat de inschattingen van de betrokken organisaties nogal uiteenlopen. Dit is vooral het geval bij de aspecten 'voorwaarden' (beschikbare tijd, geld, kennis en menskracht), 'ideeën' (informatievoorziening over het project), 'omstandigheden' en -zoals vermeld- 'waarden'.

Tabel 1: Scores op de DDQ (n = 14)

Schaal	Score gemiddelde	Standaard afwijking
Voorwaarden	0.9	1.2
Waarden	-0.1	1.2
Ideeën	0.7	1.1
Omstandigheden	1.6	1.0
Tijdstip	1.7	0.8
Behoeften	0.8	0.7
Weerstand	1.1	0.6
Baten	0.6	0.7
Totaalscore	0.9	1.0

18.3.2 Rapportcijfer

Het rapportcijfer heeft een te grote standaardafwijking. Er kan dus geen waarde gehecht worden aan de uitslag.

Tabel 2: Gemiddeld rapportcijfer

Rapportcijfer:	5,2	standaardafwijking:	1,9

18.4 Open vragen

Tabel 3: Verwachte positieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Effectiever / sneller / directer kunnen reageren op klachten	4
Betere contacten diverse disciplines	3
Meer betrokkenheid van bewoners bij hun wijk	2
Laagdrempeligheid t.b.v. buurtbewoners	1
Loketfunctie voor klachten in de wijk	1
Betere klachtenmelding	1
Selectie van meer en minder serieuze klachten	1
Vroegtijdige signalering	1
Beter inspelen op behoeften	1
Afname gevoelens onveiligheid	1
Verhoogde mate wijkgericht werken van div. partijen/diensten	1
Betere samenwerking tussen instellingen	1
Verbeteren produktie door samenwerking	1
Tijdwinst door samenwerking	1
Breder beeld verkrijgen van de complexiteit van de problematiek binnen de wijk	1
Positieve uitstraling naar bewoners, laten zien dat er iets gebeurt	1
Dat het gezondheidscentrum mensen kan verwijzen naar het meldpunt	1
Snellere integratie autochtonen en allochtonen zodat onlust- en onveiligheidsgevoelens niet voortwoekeren	1
Geen	1

Allereerst blijkt dat er vooral **veel** positieve gevolgen verwacht worden. Alle hoop voor de oplossing van de heersende problemen lijkt gevestigd op dit project. Het is te hopen dat dit terecht zal blijken. Voorts valt op dat er ook veel **verschillende** verwachtingen leven. Toch kan niet gesteld worden dat de diverse inschattingen strijdig zijn; de diversiteit weerspiegelt waarschijnlijk de uiteenlopende perspectieven van de veelheid aan instanties die bij het project betrokken zijn. Grappig is dat, hoewel het project sociale onveiligheid als invalshoek heeft, slechts één respondent melding maakt van een verwachte afname van onveiligheidsgevoelens.

Tabel 4: Verwachte negatieve gevolgen **aantal malen genoemd**

Niet ingevuld	3
Geen	3
Extra vragen waarop, gezien de financiële situatie of werkdruk niet of onvoldoende kan worden ingegaan	2
Het beslag in tijd	1
Stigmatiserende werking omdat veel criminaliteit gepleegd wordt door etnische minderheden	1
Vertraging in reparatie van lampstoringen in de openbare verlichting	1
Mislukking want te weinig draagvlak	1
Onduidelijkheid omdat weer een informatiekanaal wordt toegevoegd	1
Bewoners hebben misschien hoge verwachtingen	1

In vergelijking met de positieve gevolgen worden er aanzienlijk minder negatieve gevolgen gespecificeerd. Enkele respondenten vrezen dat dit project meer verzoeken van bewoners zal genereren. Deze verwachting is in andere projecten nauwelijks naar voren gebracht. Wellicht zijn de respondenten werkzaam bij organisaties die met extreem geldgebrek resp. hoge werkdruk te kampen hebben.

Ernstig is de opmerking dat er mislukking verwacht wordt wegens een gebrek aan draagvlak. Het relatief grote aantal respondenten dat aan de vragenlijst heeft meegewerkt, en de diversiteit aan instellingen bij wie ze werkzaam zijn, doet echter vermoeden dat het niet zo erg is gesteld met het draagvlak.

Tabel 5: Positieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	8
Samenwerking met andere betrokkenen	1
Deelname uit onverwachte hoek	1
Mits juiste benadering etnische minderheden, waarschijnlijk wel medewerking van deze groepen	1
Goede publiciteit, die duidelijk en objectief is	1
Wijkgericht werken organisaties	1
Verbeterde contacten op wijkniveau	1

Een aantal van de omstandigheden die worden opgesomd zijn waarschijnlijk niet extern, maar juist gevolgen van de voorbereidingen die plaatsvinden in het kader van dit project (samenwerking, deelname uit onverwachte hoek, wijkgericht werken, verbeterde contacten).

Tabel 6: Negatieve omstandigheden	aantal malen genoemd
Niet ingevuld	7
Tegenwerking van betrokkenen	1
Afname betrokkenheid deelnemers	1
Niet deelnemen van alle organisaties die wel belangen hebben in de wijk	1
Te etnocentrische blik, waardoor geen passende oplossing geboden wordt voor bepaalde problemen	1
Interne meningsverschillen kunnen leiden tot passieve fase	1
Regelgeving waaraan instellingen gebonden zijn kan haaks staan op wat echt nodig is binnen het project	1
Het wantrouwen van de bewoners t.o.v. de gemeente	1
Daadwerkelijke criminaliteit en/of ordeverstoringen waardoor overig werk moet blijven liggen	1

Enkele van de genoemde negatieve omstandigheden zijn kenmerkend voor een project dat in de beginfase verkeert: tegenwerking van betrokkenen, niet deelnemen van alle organisaties die belangen hebben, interne meningsverschillen, gebonden zijn aan regelgeving. Met deze opmerking wordt deze problematiek overigens niet gebagatelliseerd. Wellicht zou het in stelling brengen van een zwaargewicht (wet-houder, andere topfiguur) kunnen helpen.

Zorgwekkend is de uitspraak dat de betrokkenheid van deelnemers al afneemt, terwijl het project nauwelijks is begonnen.

Tabel 7: Potentiële stimulansen	aantal malen genoemd
Zichtbare verbeteringen in de wijk / Kleine problemen concreet oplossen om het geloof in het project te verhogen / Voorrang voor het oplossen van de klachten bij de diensten; direct resultaat is belangrijk	4
Veel contacten met bewoners en groepen / veel contacten met het oog op voorkomen afzakken Marokkaanse jongeren	2
Bevorderen v/d sociale samenhang / Beter buurtverkeer	2
Ontwikkeling wijkgericht werken van gemeente / decentralisatie van diensten / vorming van een dienst stadsbeheer	2
Aanstellen van een omgevingsbeheerder	2
Afronding wijkperspectief en vaststelling hiervan door gemeente (B&W/raad)	1
Decentralisatie maatschappelijk werk en ander stedelijk georganiseerd particulier initiatief	1
Publiciteit	1
Landelijke ontwikkelingen (bv justitie) kunnen ondersteunend en stimulerend werken (campagne winkeldiefstal)	1
Gedragen worden door de buurtbewoners (wat voor 80% te maken heeft met de aan te stellen projectleider)	1
Duidelijkheid over wie, wat, waar en hoe	1
Sneller melden problemen door bewoners	1

Er worden zeer veel potentiële stimulansen aangegeven door de respondenten. De meest genoemde betreffen het op korte termijn treffen van zichtbare maatregelen en het aanpassen van de werkwijze en/of organisatiestructuur van instanties. De voornaamste van deze stimulansen worden ook daadwerkelijk verwacht (zie tabel 8).

Tabel 8: Werkelijk verwachte stimulansen	aantal malen genoemd
Zichtbare verbeteringen in de wijk / kleine problemen concreet oplossen	2
Ontwikkeling wijkgericht werken van gem. Utrecht, decentralisatie van div. diensten	1
Afronding wijkperspectief en vaststelling door gemeente B&W/raad	1
Decentralisatie maatsch. werk en ander stedelijk georganiseerd particulier initiatief	1
Landelijke ontwikkelingen (bv justitie) die ondersteunend en stimulerend werken (campagne winkeldiefst.)	1
Duidelijkheid over wie, wat waar en hoe	1
Aanstellen van een omgevingsbeheerder in Lombok is gepland in '92	1

Tabel 9: Potentiële bedreigingen	aantal malen genoemd
Trage / onvoldoende afhandeling van gestelde klachten	3
Te zware problematiek	2
Ontbreken van geld en tijd / Nog meer tekorten bij de gemeente	2
Afname betrokkenheid wijkbewoners en instellingen / weinig deelname burgers	2
Geen goede communicatie tussen bewoners en instanties / slechte bewonerscontacten	2
Onvoldoende medewerking van de diensten	1
Niet kunnen omgaan met de wijkbewoners met name 'asocialen', criminelen en anderstaligen	1
Vorrang voor speciale groepen	1
Trage overheidsprocedures (landelijk-gemeente)	1
Onvoldoende terugkoppeling over afhandeling klachten	1
Dwingende 3-jaars structuur is frustrerend want te kort	1
Irreële tijdsplanning (hooggespannen verwachtingen en geen reëel besef over tijd waarin diverse disciplines naar elkaar toegroeien)	1
Te grote werkdruk	1

Er wordt een fiks aantal potentiële bedreigingen opgesomd, waarvan vele niet werkelijk verwacht worden (zie volgende tabel). Men is zich in ieder geval wel bewust van talloze mogelijke gevaren. De bedreigingen die men reëel verwacht zijn veelal van het kaliber aanloopp Problemen die naarmate het project langer draait min of meer vanzelf verdwijnen. Uitzonderingen hierop vormen de verwachte bezuinigingen en terugloop in personele bezetting.

Tabel 10: Werkelijk verwachte bedreigingen	aantal malen genoemd
Dichtdraaien van de geldkraan	1
Terugloop in personele bezetting in de tijd	1
Trage overheidsprocedures (landelijk-gemeente)	1
Afname betrokkenheid wijkbewoners en instellingen	1
Irreële tijdsplanning (hooggespannen verwachtingen en geen reëel besef over tijd waarin div. disciplines naar elkaar toegroeien)	1
Onvoldoende terugkoppeling over afhandeling klachten	1
Geen goede communicatie tussen betrokkenen	1
Driejaarsprojectstructuur	1
Vorrang voor speciale groepen	1
Te grote werkdruk	1

Tabel 11: Afgeronde maatregelen in de afgelopen periode

Beter afsluitbare toegangsdeuren en bergingen
Huisvesting geregeld voor projectbureau
Gestart met werving en selectie medewerker (meldpunt)
Projectplan
Samenwerkingsovereenkomst 3 partijen
Subsidie-aanvraag
Ruchtbaarheid gegeven aan project naar diverse instellingen en bewoners
Verlichting binnenterrein is gerealiseerd; ongevraagd heeft gemeente
zelfs ook een pad en twee poorten van verlichting voorzien

Het is de vraag of het verstandig is geweest zo vroeg al in de richting van bewoners ruchtbaarheid te geven aan het project. Hun geduld zou weleens (te) lang op de proef gesteld kunnen worden, gegeven het feit dat er nog geen meldpunt-medewerker/projectleider gevonden is.

Tabel 12: Niet uitgevoerde maatregelen**Redenen**

start uitvoering meldpunt	procedure aanstelling medewerker moet binnen gemeentelijke p.z.-regels ¹¹
zorg bejaarden/minder validen	onbekend
multifunctioneel maken open ruimte	onbekend
buurtonderhoud	onbekend

Tabel 13: Geplande maatregelen voor de komende periode

Start meldpunt
Visplek voor bejaarden en mindervaliden
Aannemen personeel

---

11 Noot van de auteurs: Hiermee wordt waarschijnlijk personeelszaken bedoeld.

Tabel 14: Opmerkingen

- Ik heb te weinig informatie op dit moment voor de beantwoording van enkele vragen
  - Ik weet er niet veel van; het is en blijft vaag voor mij
  - Wij (woningcorporatie) zijn een voorstander van dit project, omdat het meldpunt kan leiden tot beter inzicht in en vroegtijdige signalering van problemen en een collectieve en daarmee efficiëntere en effectievere aanpak van de problemen. Om die reden zijn wij bereid om tijd van medewerkers te investeren. Het project staat of valt met de wijze waarop de medewerkers van het meldpunt met de meldingen omgaan. Tevoren moet duidelijk zijn binnen welke randvoorwaarden het meldpunt werkt.
  - De goede wil is aanwezig maar de financiële middelen ontbreken om medewerking te verlenen (gemeentelijke dienst DOW/groen).
  - Het meldpunt is (mede) geïnitieerd door directie en middle-management van onze organisatie (welzijnsstichting). We staan er in die zin positief tegenover. De medewerker van de relevante afdeling wordt op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Het gaat om het oplossen van gevoelens van onveiligheid in samenwerking met politie en gemeente. Welke concrete gevolgen dat voor onze eigen organisatie en medewerker precies heeft, is nog onbekend. Hier wordt op de diverse overleggen in zijn algemeenheid over gesproken: houdingsaspecten, bereidheid tot samenwerking, signaleren cultuurverschillen etc.
-

De opmerkingen komen vrijwel allemaal neer op: 'ik weet nog niet wat dit project inhoudt'. Typisch een project dat in een zeer prille fase verkeert.

18.5 Conclusie

Het project komt moeizaam op gang doordat er nog geen projectleider gevonden is. Er is wel veel voorbereidend werk verzet, met name door gemeente-ambtenaren. Zodoende kan bijvoorbeeld het meldpunt al starten en is er een begin van een samenwerkingsverband opgezet. Ook ligt er al een projectplan en zijn er enkele fysieke maatregelen uitgevoerd. Het project is ook al bij tal van instanties en bewonersgroepen bekend. Dit is misschien iets te voorbarig geweest, vooral wat de bewonersgroepen betreft: als bewoners zoiets horen, verwachten ze op korte termijn resultaten. Het is dus nogal riskant om bewoners in te lichten als er nog geen projectleider is.

Het aantal respondenten bij de vragenlijst is groot en er wordt uitgebreid geantwoord. Toch zijn de DDQ-scores noch het rapportcijfer bruikbaar, daar bij al deze cijfers de standaardafwijking te groot is. De participanten in het project zitten duidelijk nog niet op één lijn. Nu is dat niet zo gek, gezien het feit dat ten tijde van de dataverzameling nog geen projectleider gevonden was; het project was dus nog nauwelijks gestart, en men kon nog niet op één lijn zitten.

Uit de open vragen blijkt dat de verwachtingen hoog gespannen zijn, maar niet onrealistisch. Bovendien blijkt men zich terdege van veel mogelijke gevaren bewust. Het overkoepelende advies dat zich min of meer opdringt, is om nu gewoon maar eens te beginnen; de basis lijkt in ieder geval goed.

Bijlagen

Bijlage 1: De vragenlijst

Decision Determinants Questionnaire (voormeting)

Deze vragenlijst bevat 41 uitspraken en 13 open vragen over de invoering van projecten in het kader van de experimenten 'Criminaliteitspreventie via buurt-beheer'. Met 'project' wordt een experiment bedoeld dat op één buurt gericht is. Met 'de organisatie' wordt de organisatie, de instelling of het bedrijf bedoeld waar u werkt. Achter elke uitspraak komt een balkje met de getallen 1 t/m 7. Door één van deze getallen te omcirkelen kunt u aangeven in hoeverre u het met de betreffende uitspraak eens of oneens bent. Voorbeeld:

geheel mee eens

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7

geheel mee oneens

Als u het met de uitspraak geheel eens bent, omcirkelt u de	1
Als u het met de uitspraak grotendeels eens bent, omcirkelt u de	2
Als u het met de uitspraak tot op zekere hoogte eens bent, omcirkelt u de	3
Als u het met de uitspraak niet eens, maar ook niet oneens bent,	4
Als u het met de uitspraak tot op zekere hoogte oneens bent,	5
Als u het met de uitspraak grotendeels oneens bent,	6
Als u het met de uitspraak geheel oneens bent	7

Als u geen mening hebt over een uitspraak of als de uitspraak niet van toepassing is op uw project, slaat u deze uitspraak over. Probeer echter zo min mogelijk uitspraken over te slaan. Aan het eind volgen er dertien open vragen, waar u uw antwoord gewoon bij kunt schrijven.

Eerst willen we graag een aantal algemene gegevens aan u vragen.

Project :

Plaats :

Datum :

Naam :

Werkgever :

Uw functie:
(niet in
project)

Voorwaarden

1	Onze organisatie heeft voldoende financiële middelen om het project goed uit te voeren.	1...2...3...4...5...6...7..
2	De medewerkers van onze organisatie hebben voldoende vaardigheden om het project uit te voeren.	1...2...3...4...5...6...7..
3	In onze organisatie zijn de juiste voorwaarden (bijv. overlegstructuur) aanwezig voor het uitvoeren van het project.	1...2...3...4...5...6...7..
4	Er is voor de medewerkers voldoende tijd vrijgemaakt om het project verantwoord uit te kunnen voeren.	1...2...3...4...5...6...7..

Waarden

5	Het project houdt een werkwijze in die sterk afwijkt van de manier waarop onze organisatie normaal werkt.	1...2...3...4...5...6...7..
6	Het project past binnen het dienstverleningspakket van onze organisatie.	1...2...3...4...5...6...7..
7	De filosofie van het project is goed verenigbaar met de filosofie van onze organisatie.	1...2...3...4...5...6...7..
8	Binnen onze organisatie bestaat een sterke betrokkenheid bij de invoering van het project.	1...2...3...4...5...6...7..
9	Het is ons onduidelijk met welk doel onze organisatie bij het project betrokken wordt.	1...2...3...4...5...6...7..
10	De medewerkers van onze organisatie zijn betrokken bij de beslissing om het project in te voeren.	1...2...3...4...5...6...7..
11	De leiding/directie van onze organisatie hecht grote waarde aan de invoering van het project.	1...2...3...4...5...6...7..

Ideeën

12	De medewerkers van onze organisatie begrijpen welke veranderingen de invoering van het project met zich meebrengt.	1...2...3...4...5...6...7..
13	Bij onze organisatie bestaat het voornemen om de effectiviteit van het project intern zelf te evalueren.	1...2...3...4...5...6...7..
14	De procedures die nodig zijn voor het invoeren van het project zijn bij de betrokken medewerkers van onze organisatie bekend.	1...2...3...4...5...6...7..
15	Informatie over het project is binnen onze organisatie moeilijk te verkrijgen.	1...2...3...4...5...6...7..
16	Onze organisatie heeft voldoende kennis over het project om het verantwoord te kunnen invoeren.	1...2...3...4...5...6...7..

Omstandigheden

17a	De invoering van het project wordt negatief beïnvloed door onvoorziene omstandigheden.	1...2...3...4...5...6...7..
17b	De invoering van het project wordt positief beïnvloed door onvoorziene omstandigheden.	1...2...3...4...5...6...7..
18	De samenstelling van de directie en/of de leiding van onze organisatie is het afgelopen jaar veranderd.	1...2...3...4...5...6...7..
19	In onze organisatie houdt men vast aan de bestaande methodes, waardoor de invoering van het project moeizaam verloopt.	1...2...3...4...5...6...7..
20	De invoering van het project valt samen met een wijziging in de doelstellingen van onze organisatie.	1...2...3...4...5...6...7..

- 21 De invoering van het project valt samen met een reorganisatie in onze organisatie. 1...2...3...4...5...6...7..

Tijdstip

- 22 Het project wordt op een verkeerd moment bij onze organisatie geïntroduceerd. 1...2...3...4...5...6...7..
- 23 Het vaststellen van de potentiële doelgroep voor het project gebeurt voordat het project wordt ingevoerd. 1...2...3...4...5...6...7..
- 24 Onze organisatie zou zonder moeite terug kunnen vallen op de bestaande werkwijze voor het geval dat het project niet het verwachte resultaat zou opleveren. 1...2...3...4...5...6...7..
- 25 Onze organisatie kan met de uitvoering van het project op elk willekeurig moment beginnen. 1...2...3...4...5...6...7..
- 26 Het project kan worden uitgevoerd zonder dat dit ingrijpende veranderingen in onze organisatie zal vergen. 1...2...3...4...5...6...7..

Behoeften

- 27 Het project voldoet aan een behoefte binnen onze organisatie. 1...2...3...4...5...6...7..
- 28 Het project speelt in op één van de binnen onze organisatie vastgestelde prioriteiten. 1...2...3...4...5...6...7..
- 29 Het project sluit niet goed aan bij de behoeften van de doelgroep. 1...2...3...4...5...6...7..

Weerstand

- 30 Onder de medewerkers bestaat weerstand tegen het invoeren van het project. 1...2...3...4...5...6...7..
- 31a We verwachten dat het invoeren van het project negatieve gevolgen zal hebben. 1...2...3...4...5...6...7..
- 31b We verwachten dat het invoeren van het project positieve gevolgen zal hebben. 1...2...3...4...5...6...7..
- 32 Onze medewerkers staan wantrouwend tegenover de redenen voor het invoeren van het project. 1...2...3...4...5...6...7..
- 34 De medewerkers van onze organisatie zijn niet gemotiveerd voor het project. 1...2...3...4...5...6...7..
- 35 We maken er ons zorgen over dat het aanzien van ons werk ten gevolge van het project vermindert. 1...2...3...4...5...6...7..
- 36 We verwachten dat door de invoering van het project het verloop onder de medewerkers zal toenemen. 1...2...3...4...5...6...7..

Baten

- 37 We verwachten dat onze dienstverlening zal verbeteren door de invoering van het project. 1...2...3...4...5...6...7..
- 38 Wij zijn van mening dat het project de tijd en moeite die nodig zijn om het in te voeren waard is. 1...2...3...4...5...6...7..
- 39 We hechten grote waarde aan de voordelen die het project voor ons zal opleveren. 1...2...3...4...5...6...7..
- 40 We verwachten dat het invoeren van het project zal leiden tot betere werkresultaten. 1...2...3...4...5...6...7..
- 41 We hopen dat een succesvolle invoering van het project ons zal helpen de doelstellingen van onze organisatie te bereiken. 1...2...3...4...5...6...7..

Open vragen

- 42 Wat is uw functie binnen het project buurtbeheer?
- 43 Welke positieve gevolgen verwacht u van het project?
- 44 Welke negatieve gevolgen verwacht u van het project?
- 45 Welke onvoorziene omstandigheden beïnvloeden het project positief?
- 46 Welke onvoorziene omstandigheden beïnvloeden het project negatief?
- 47 Welke ontwikkelingen zouden het project een extra stimulans kunnen geven?
- 47b Welke van deze ontwikkelingen verwacht u ook werkelijk?
- 48 Welke ontwikkelingen zouden het project in zijn bestaan kunnen bedreigen?
- 48b Welke van deze ontwikkelingen verwacht u ook werkelijk?
- 49 Welke maatregelen zijn er in de afgelopen periode afgerond?

50 Welke van de voorgenomen maatregelen zijn niet uitgevoerd en waarom?

Maatregel

Reden

51 Welke maatregelen zijn er voor de komende periode gepland (svp doel en doelgroep per maatregel vermelden):

52 Kunt u tenslotte een totaaloordeel over de organisatorische gang van zaken in het project geven? Svp uw oordeel in een rapportcijfer uitdrukken (1 = het loopt niet, 10= het loopt als een trein).
Cijfer:

Opmerkingen:

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Bijlage 2: Interpretatie van de DDQ-resultaten

In het kader van de procesevaluatie van de experimenten 'Criminaliteitspreventie via buurtbeheer' wordt gebruik gemaakt van de Decision Determinants Questionnaire (DDQ).

Deze vragenlijst is ontwikkeld in de Verenigde Staten door Bedell c.s. (1985). Van den Bogaart en Wintels (1988) hebben de DDQ in het Nederlands vertaald en de normering aangepast aan de Nederlandse cultuur. In bijlage 1 is deze vragenlijst integraal opgenomen.

In de vragenlijst worden een achttal schalen geïnventariseerd, die iets aangeven over de bereidheid van de betrokkenen om een innovatie (hier: het crimi-buurt-beheerproject) in te voeren. Deze schalen zijn:

- voorwaarden (capaciteit, faciliteiten, e.d.);
- waarden (aansluiting bij bestaande werkcultuur);
- ideeën (verbreiding van informatie over het project);
- omstandigheden (externe factoren die het project beïnvloeden);
- tijdstip (geschiktheid van het moment van invoering);
- behoeften (aansluiting bij bestaande behoeften van een organisatie);
- weerstanden (tegenwerking tegen het project);
- baten (verwacht voordeel van het project).

Verder wordt met de schalen een totaalscore berekend, die ruwweg gesproken¹ bestaat uit de som van de schalen.

Met de uitslag kan beoordeeld worden hoe de uitgangspositie van het betreffende project is ten tijde van de voormeting. Met andere woorden: in hoeverre zien de respondenten (vertegenwoordigers van organisaties) het project 'zitten' en rond welke van de acht genoemde schalen bestaan er eventueel knelpunten?

Elke schaal bestaat uit een aantal vragen die qua onderwerp bij de betreffende schaal horen. De antwoorden op deze vragen worden gewogen volgens een bepaalde formule en opgeteld. Het resultaat heet de schaalscore.

Voorbeeld: de schaal 'voorwaarden' bestaat uit de antwoorden op de volgende uitspraken:

- onze organisatie heeft voldoende financiële middelen om het project goed te kunnen uitvoeren;
- de medewerkers van onze organisatie hebben voldoende vaardigheden om het project uit te voeren;
- in onze organisatie zijn de juiste voorwaarden (bv. overlegstructuur) aanwezig voor het uitvoeren van het project;
- er is voor de medewerkers voldoende tijd vrijgemaakt om het project verantwoord uit te kunnen voeren.

---

¹ Niet alle factoren worden in de optelling betrokken, bovendien vindt er vermenigvuldiging met een constante plaats. Zie verderop in deze bijlage.

Op deze uitspraken kan gereageerd worden met de volgende antwoorden:

<i>helemaal mee eens</i>	<i>(score 1)</i>
<i>grotendeels mee eens</i>	<i>(score 2)</i>
<i>enigszins mee eens</i>	<i>(score 3)</i>
<i>eens noch oneens</i>	<i>(score 4)</i>
<i>enigszins mee oneens</i>	<i>(score 5)</i>
<i>grotendeels mee oneens</i>	<i>(score 6)</i>
<i>helemaal mee oneens</i>	<i>(score 7)</i>

De scores bij elk van de uitspraken worden gewogen en opgeteld per respondent. Nu weten we de schaalscore op 'voorwaarden' van elke respondent. Om de schaalscore op 'voorwaarden' te weten te komen voor heel project X (alle respondenten samen) wordt het gemiddelde genomen van de schaalscores van alle respondenten bij project X.

Er zijn in totaal acht schalen dus er worden acht (gemiddelde) schaalscores berekend per project. Deze schaalscores worden op hun beurt opgeteld² tot de zogenaamde totaalscore. Dus de totaalscore stelt voor: voorwaarden + waarden + ideeën + behoeften + baten.

Voor zowel de schaalscores als de totaalscore is een normgebied vastgesteld. Liggen de scores binnen dit gebied, dan wordt de toestand in het betreffende project letterlijk 'normaal' genoemd. Scores die buiten het normgebied vallen, duiden op een toestand die hetzij gunstiger (score hoger dan het normgebied) hetzij ongunstiger (score lager dan het normgebied) is dan de norm. Het normgebied loopt van - 0,5 tot 0,5.

Wat de schalen inhoudelijk voorstellen, wordt hieronder uitgelegd.

Voorwaarden

Onder dit kopje vallen de beschikbare financiële middelen, vaardigheden, tijd en algemene randvoorwaarden.

Waarden

Hiermee wordt bedoeld de mate waarin het buurtbeheerproject aansluit bij de heersende werkwijzen en denkbeelden (waardencultuur) van de betrokkenen organisaties.

Ideeën

Met deze term wordt de mate aangeduid waarin betrokkenen bekend zijn met de inhoud van het project, de verkrijgbaarheid van informatie over het project en het besef welke veranderingen het project met zich meebrengt.

Omstandigheden

Zowel interne (dat wil zeggen binnen de organisatie waar een respondent deel van uitmaakt) als externe omstandigheden kunnen de slaagkans van een project beïnvloeden, hetzij gunstig hetzij ongunstig. In de DDQ-vragenlijst wordt uitsluitend naar negatieve invloeden geïnformeerd.

Concreet wordt geïnventariseerd:

- of er veranderingen in de samenstelling van de directie/leiding zijn geweest in het afgelopen jaar;

---

² Uitgezonderd de factoren tijdstip, omstandigheden en weerstanden. Uit onderzoek is gebleken dat de totaalscore een betere indicator vormt voor de uitgangspositie van een project wanneer deze drie factoren niet in de totaalscore worden opgenomen. De factoren hebben uiteraard wel waarde als factor-op-zich.

- of er star aan bestaande methodes wordt vastgehouden binnen de betreffende organisatie;
- of de invoering van het project samenvalt met een wijziging in de doelstellingen van de organisatie;
- of de invoering van het project samenvalt met een reorganisatie.

De schaal omstandigheden wordt niet betrokken in de berekening van de totaalscore.

Tijdstip

Met de term tijdstip wordt aangeduid: de geschiktheid van het moment dat is gekozen om het project in te voeren. In het kader van de buurtbeheerexperimenten is deze vraag interessant, omdat gemeenten het tijdstip van invoering niet vrij hebben kunnen kiezen. De subsidie voor de experimenten werd namelijk verstrekt voor de periode 1991 t/m 1993 onder de voorwaarde dat er in elk van die jaren een bepaald bedrag besteed wordt. Het moment van invoering kan dus voor bepaalde gemeenten ongelukkig uitgevallen zijn.

Daarnaast wordt bij de schaal 'tijdstip' gevraagd naar het moment waarop de doelgroep is/wordt vastgesteld, de mogelijkheid om weer op de oude werkwijze terug te vallen (met andere woorden de 'tijdelijkheid' van het project).

De schaal tijdstip telt overigens niet mee bij de berekening van de totaalscore.

Behoefte

Hier staat de vraag centraal: 'In hoeverre is er bij de betrokkenen organisaties behoefte aan dit project?' Het is immers denkbaar dat het project bij sommige organisaties ervaren wordt als van bovenaf opgelegd.

Concreet wordt in de vragenlijst de behoefte behandeld van:

- de organisatie;
- de doelgroep van de organisatie.

Bovendien wordt gezien in hoeverre het project aansluit bij de bestaande prioriteiten van een organisatie.

Weerstand

Innovaties roepen bijna per definitie weerstanden op in een bestaande organisatie. Ook in het geval van de buurtbeheerexperimenten is de kans op weerstanden tegen de projecten volop aanwezig.

Ten eerste wordt een aantal voorwaarden immers opgelegd door het Ministerie van Justitie aan gemeenten. Ten tweede leggen de gemeenten op hun beurt een aantal voorwaarden op aan andere organisaties, die bij het project betrokken worden.

De schaal weerstanden telt overigens niet mee in de totaalscore.

Baten

Van een project worden uiteraard voordelen en opbrengsten verwacht door de betreffende organisatie. Verwachte baten waar naar is gevraagd, zijn: verbeterde dienstverlening, verbeterde werkresultaten, bevordering van het bereiken van de doelstellingen van de betreffende organisatie.

Totaalscore

De totaalscore wordt berekend met behulp van de scores op bovengenoemde schalen, uitgezonderd de schalen tijdstip, omstandigheden en weerstanden³. De berekening komt globaal neer op een optelling van de scores op de afzonderlijke schalen.

---

³ Zie vorige noot.

Het gemiddelde van alle totaalscores van de respondenten van een project wordt als indicator opgevat voor de uitgangspositie van het betreffende project.

Normen voor de berekening van de DDQ-scores

De berekening van de DDQ-scores vindt plaats op de volgende wijze:

Na controle of er niet teveel ontbrekende antwoorden voorkomen, doorloopt men onderstaande stappen:

- 1 Negatief geformuleerde items worden omgepoold, zodat antwoord '1' bij alle vragen 'gunstig' betekent en '7' overal 'ongunstig'.
- 2 Alle antwoorden worden van een 7-puntsschaal naar een 9-puntsschaal getransformeerd.
- 3 Er vindt hercodering plaats naar di- en trichotomieën.
- 4 Per schaal worden somscores berekend door de antwoorden van de betreffende items op te tellen.
- 5 Met de somscores worden standaardscores berekend, waarbij voor het gemiddelde en voor de standaardafwijking normgetallen worden ingevuld. Deze normgetallen zijn:

schaal	gemiddelde	standaardafwijking
voorwaarden	3.201	2.298
waarden	9.024	2.852
ideeën	3.412	3.095
omstandigheden	1.524	1.463
tijdstip	2.490	1.541
behoefte	3.928	1.723
weerstand	6.596	3.699
baten	7.256	2.879

Deze standaardscores zijn de DDQ-uitslagen per schaal, die in de rapportage beschreven staan.

- 6 Met de uitslagen per schaal wordt tot slot de totaalscore berekend, volgens de formule:

DDQ-totaal =

som standaardscores (voorwaarden, waarden, ideeën, behoefte, baten)/3.411